

Cuprins

- 2 Unirea / IPS Pimen
- 4 Voința neamului / Ioan Nenițescu
- 5 Iubirea – frumusețea Dumnezeului nostru / Arhim. Melchisedec Velnic

CENTENAR

- 7 Ierarhi și călugări bucovineni cu viață sfântă
- 9 2018 – Anul omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918 / PF Daniel
- 14 Retragerea cu torțe a studenților la începutul Anului Centenar 2018
- 17 Discursul Regelui Ferdinand la Putna
- 18 Portret de ostaș al Marelui Război / Lucian-Valeriu Lefter
- 20 Nu plânge, Maică Românie!
- 21 Preoții din Bucovina și cultivarea conștiinței naționale prin scris între 1775–1918 / Monah Iustin Taban
- 23 Declarație de Unire

INTERVIU

- 25 Să facem din viața noastră rugăciune / Pr. Constantin Sturzu

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

- 31 A te ruga înseamnă a respira atmosfera divină / Arhim. Sofian Boghiu
- 32 Mărturii din Siria / PS Lucas Khouri
- 33 De veghe la mormântul Sfântului Ștefan / Arhim. Iachint Unciuleac

IDENTITATE

- 34 Gânduri de români la Centenarul Marii Uniri
- 40 Serbarea de la Putna, 1871 / Protos. Dosoftei Dijmărescu
- 42 L-am ratat pe Regele Mihai, sper să nu mai repetăm această greșeală! / Camelia Csiki
- 46 Ion Moraru – Mărturisirea identității românești în Basarabia

PENTRU VIAȚĂ

- 47 Marșul pentru viață 2018

- 48 Mâca a avut dreptate! / Cezara Armașu
- 53 Departamentul Pro Vita este una dintre cele mai frumoase întâmplări din viața mea / Pr. Radu Brânză
- 56 Familia, un demers pentru normalitate / Paul și Andreea Dumitrescu

INTERVIU

- 60 În jertfa și Învierea lui Hristos se descoperă un sens de viață / Ștefan Afloroaei

ACTUALITATE

- 66 Rolul tatălui în educația copilului
- 69 Cocaina electronică
- 72 Nu există timp în viața unui tânăr pentru tristețe
- 76 Castitatea te face să-l afli pe cel mai bun! / Simona
- 78 În căutarea raiului pierdut... / Anca Todirică
- 81 Drumul cunoașterii: de la știință și teologie către viața deplină / Diac. Adrian Sorin Mihalache

DIALOGURI CU TINERII

- 87 Răspunsuri la întrebări ale tinerilor / Protos. Dosoftei Dijmărescu
- 91 Când m-am legat de neamul meu...
- 94 Gânduri și îndemnuri la România 100

CRONICĂ

- 95 Concursul „Cultură și spiritualitate românească”
- 96 Colocviile Putnei
- 98 Simpozionul „Pater et Filius”
- 100 Sinaxa monahală a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei
- 102 In memoriam Mihai Moroșan
- 103 Părintele Placide Deseille
- 104 Portalul Memorial Golgota Neamului – „Fântâna Albă”

Unirea

*Înaltpreasfințitul Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei
și Rădăuților*

Unirea face puterea, spune poporul nostru român; „unde-i unu nu-i putere, unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește”, glăsuiește imnul Unirii. „Să nu faci tot ce poți”, spune proverbul nostru popular; omul poate și trebuie să facă numai ce este bine, dar omul poate să facă și ceea ce este rău și, de multe ori, firea lui bolnavă de păcat este înclinată să facă mai mult rău decât bine, de aceea proverbul spune „să nu faci tot ce poți să faci.”

Pentru a face numai ceea ce este bine avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu, cum spune Mântuitorul: „Fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5) din ceea ce este bine [n.n.], „Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă” (Ioan 15, 5). „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el” (Ioan 6, 64). „Dacă rămâneți întru Mine și cuvintele Mele rămân în voi, cereți ceea ce voiți și se va da vouă” (Ioan 15, 7). „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi, și vom veni la el și vom face locaș la el” (Ioan 14, 23).

Am amintit aceste cuvinte ca să înțelegem importanța unirii, a unirii noastre cu Dumnezeu și nu doar a unirii între noi, oamenii, unire care se realizează și prin faptele de milostenie, a ospitalității celor aflați în mari strâmțorări economice și

sufletești (cf. *Matei* 25, 34–45). Spunând acestea mă gândesc la ospitalitatea pe care noi, românii, creștini drept-măritori, am oferit-o în decursul istoriei celor care au fost nevoiți să părăsească țara lor și au găsit adăpost și condiții de trai la noi, iar noi am conviețuit cu ei ca frații, ca fiii ai lui Dumnezeu, păstrându-ne fiecare credința în care ne-am născut.

Cuvintele Mântuitorului pe care le-am amintit, noi, românii drept-măritori creștini, le-am pus la inimă și le-am împlinit în duhul unirii. Sfintele Taine ale Sfintei noastre Biserici, în primul rând cea a Euharistiei, împărtășirea cu Preasfântul Trup și Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ne-au păstrat în duhul unirii, înfruntând greutățile ca cei care suntem așezați de veacuri pe acest pământ strămoșesc, cum a scris cronicarul „în calea tuturor răutăților”. Am trăit împlinind poruncile, cuvintele Mântuitorului sub povața duhovnicească a Bisericii, care este, cum spune Mihai Eminescu: „maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbii și unitatea etnică a poporului. Ea, care domnește puternic dincolo de granițele noastre... e azilul de mântuire națională în țări unde românul nu are stat.” („Instituțiile țării în lumina lor istorică”).

„Cărțile bisericești tipărite în Ardeal, în Moldova și în Țara Românească opresc procesul de diversificare și de dialectizare a graiului viu; acesta primește prin cărți o normă unitară de vorbire și scriere.” (Mihai Eminescu, „Unitatea preexistentă”).

„Biserica răsăriteană e națională; nu numai că admite, comandă chiar ca Serviciul în Biserică să se facă în limba grăită de popor.” (Mihai Eminescu, „Macedoromânii”).

„Idealul românilor din părțile Daciei lui Traian este menținerea unității reale a limbii strămoșești și a Bisericii naționale... Biserica și școala, atâta cer românii din Austro-Ungaria pe seama lor și, prin aceasta, și-au cerut păstrarea naționalității și nimic mai mult... ”

Și nu sunt așa de multe condițiile pentru păstrarea naționalității. Căci mulți oameni nu sunt meniți de a-și apropia rezultate supreme ale științei, nu sunt meniți de a prezenta ceva, dar fiecare are nevoie de un tezaur sufletesc, de un reazim moral într-o lume a mizeriei și a durerii, și acest tezaur i-l păstrează limba sa proprie în cărțile bisericești și mirene. În limba sa numai, i se lipesc de suflet percepțiile bătrânești, istoria părinților săi, bucuriile și durerile semenilor săi... Prin urmare, faptul că noi, românii, câți ne aflăm pe pământ, vorbim o singură limbă, «una singură» ca nealte [nu ca alte – *n.n.*] popoare străine ce ne

înconjoară, e dovadă destulă și că așa voim să fim noi, nu altfel...

Orice s-ar zice despre alte popoare, nu se poate contesta în ele un fel de respect față cu trecutul, și acesta este un semn că o națiune are în sufletul său «religia umanității». Și religia umanității consistă tocmai în recunoașterea existenței unui principiu moral în istorie. Și n-a reprezentat Mitropolia Sucevei un principiu moral? N-a fost ea aceea care a dat reazemul evanghelic populațiilor aservite în Polonia, n-a fost ea care a apărut intactă creștinătatea față cu agresiunea mahomedană, n-a fost ea aceea care-n persoana lui Varlaam Mitropolitul a făcut ca Duhul Sfânt să vorbească în limba neamului românesc, să redea în graiul de miere al coborâtorilor armiiilor române Sfânta Scriptură și percepțiile blândului Nazarinean?” (Mihai Eminescu, „Idealul unității politice a românilor”).

„Să mulțumim Bisericii noastre, care, prin dumnezeiasca liniște și statornicie pe care a avut-o în vremurile cele mai tulburate, ne-a păstrat prin însemnările ei acest argument zdrobitor față de orice subtilitate diplomatică. Dar acest argument devine și mai tare în veacul al XVIII-lea, când groful Rumhantorf «lui-même» aprobă desființarea (deși numai trecătoare) a Mitropoliei Proilaviei și împarte eparhia, dând toată Basarabia până la Bender (Tighina) eparhiei de Huși, de care s-a ținut mai înainte, și Brăila, eparhiei de Buzău.” (Mihai Eminescu, „Cinci secole de istorie”).

Să ascultăm și pe marele profesor de teologie Teodor M. Popescu, un „martir al Crucii” în perioada regimului comunist, vorbind despre importanța Bisericii și a credinței noastre strămoșești în păstrarea naționalității, a unirii și unității noastre naționale și spirituale.

„Și dacă religia este un bun și un drept al poporului, cel mai mare bun sufletesc, Biserica este o necesitate națională, cea mai mare necesitate în ordinea celor spirituale. De aceea, Biserica este un drept sacru al poporului, ca însuși dreptul la credință și la viață: este dreptul la viața lui spirituală. Ar fi deci o crimă națională a ignora sau contrazice cerințele religioase ale poporului și este exclus a putea rupe viața lui religioasă de restul vieții lui. Conducătorii poporului pot să facă, în particular, abstracție, pentru ei înșiși, de o credință religioasă, dar de a poporului, niciodată. Ei sunt liberi, ca indivizi, să nu creadă; poporul crede. Și pentru că nu poporul există pentru conducători, ci conducătorii pentru popor, oricare le-ar fi convingerile personale, este o imprescriptibilă datorie de conducători ai poporului a respecta și a ajuta să se mențină acea măreață și irezistibilă

convingere și tradiție colectivă care se numește «legea strămoșească», în care poporul s-a născut și a crescut. Credința poporului nu este credința unui om, liber să o aibă sau nu, este credința milenară a unui neam care o are, care nu poate să nu o aibă, care trăiește și moare cu ea.

Biserica îi aparține [poporului – *n.n.*], ca și Statul, și-i este necesară mai mult încă decât Statul, pentru că poporul a putut să existe fără stat național, și la noi, în vremuri mai vechi și la alți ortodocși, în vremuri mai noi, cum a putut exista și fără școli, fără căi ferate, fără regii autonome, fără vot universal, fără parlament și mai ales fără o duzină și jumătate de partide politice, toate gata să-l ferească, dar n-a putut să existe și să reziste fără credință, fără preot, fără Biserica Ortodoxă. De aceea, când a vrut să-i reducă rezistența etnică și să-i atingă specificul național, stăpânitorii străini au făcut presiuni asupra credinței ortodoxe: turcii islamizând...

Biserica este afirmarea noastră spirituală, este, de aceea, siguranța continuității și a permanenței noastre; așa zice a veșniciei noastre. *Biserica națională este neamul românesc sub specie aeternitatis*, ceea ce evident nu este Statul. Căci dacă prin vreo catastrofă politică Statul ar dispărea, Biserica ar supraviețui și ar dura cât poporul însuși." (Teodor M. Popescu, „Misiunea creștină a Statului”).

Aceste rânduri scrise se vor a fi un material spiritual care să ne ajute să medităm și să ne pregătim sufletește pentru a întâmpina în duhul unirii marele moment de la sfârșitul acestui an, 1 decembrie: aniversarea a 100 de ani de la Marea Unire, întregirea hotarelor firești, istorice, ale Țării noastre, ca urmare a unor lupte eroice duse în fața cotropitorilor și a conștiinței și dorinței noastre permanente de a trăi în unire, ca cei care vorbim aceeași limbă și trăim și mărturisim aceeași credință strămoșească, apostolică.

Să întâmpinăm acel soroc sfânt, cum spune Mihai Eminescu, uniți și împăcați sufletește:

„Nu merge la mormintele domnitorilor tăi cu sămânța dezbinării în inimă ci, precum mergi și te împărtășești cu sângele Mântuitorului, astfel împărtășește-ți sufletul tău cu reamintirea trecutului; fără patimă și fără ură între fiii aceluiași pământ; oricât de deosebiți ar fi în păreri, frați sunt, fii ai aceleiași mame sunt...” (Mihai Eminescu, „Grigore Ghica Voievod”). ■

Pimen,

Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Ioan Nenițescu

Voința neamului

În țara noastră românească vrem
înșine stăpâni să fim
Și stăpânirea țării noastre cu nimenea
n-o împărțim.

Și nu vrem, noi românii, fruntea-n veci
la nimeni s-o plecăm
Și din moșie nicio palmă, o unghie
n-o să lăsăm.

Nu vrem să închinăm popoare sub
mândru sceptoru românesc,
Ci să trăim din viața noastră și dreptul
nostru strămoșesc.

Nici la răpiri ne zboară dorul, dar vai
acelui ce-a-ndrăzni
Știrbiri moșiei a ne face. El cu viața va
plăti!

Știrbirile ce-au fost făcute, cât fi-vom
nu le vom uita.
Ne-om ține vrerile în inimi,
pricepe-vom a aștepta!

Căci pe moșia cea străbună vrem
înșine stăpâni să fim
Și stăpânirea ei cu nimeni nu cugetăm
s-o împărțim!

Iubirea – frumusețea Dumnezeului nostru

*Arhim. Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna*

Poporul român este un popor frumos, un popor nobil. Suntem un popor generos și echilibrat. Și atunci când unii ne-au călcat hotarele, când ne-au îngenunchiat într-un fel sau altul, când ne-au dus prin țări străine, când ne-au deportat în Siberia sau în alte părți, atunci am dat dovadă de și mai mult echilibru, am dat dovadă de maturitate duhovnicească, nu ne-am răzbunat. Am avut cumpătare totdeauna și aceasta face parte din frumusețea acestui popor, din frumusețea noastră, a tuturor. Darurile acestea, pe care le-am primit de la sfinții noștri strămoși, le ducem mai departe și le transmitem din generație în generație.

Fericitul întru adormire părinte Dumitru Stăniloae, profesorul și dascălul Bisericii noastre, adâncul teolog, spunea că noi, creștinii ortodocși,

suntem oglinda Preasfintei și Dumnezeieștii Treimi. Hristos Se oglindește întru noi, Preasfânta Treime Se oglindește întru noi. Dar pentru aceasta trebuie să avem în noi ceva din frumusețea Preasfintei și Dumnezeieștii Treimi. Și care este frumusețea Dumnezeului nostru? Va spune cineva: „L-am văzut răstignit! L-am văzut plin de sânge, legat, scuipat, bătut. Aceasta este frumusețea?” Dar noi nu ne oprim la acestea. În ele noi vedem iubirea nemărginită a lui Hristos. Și iubirea ne face pe noi să ne simțim bine. De aceea venim aici, din diferite colțuri ale țării noastre, de departe sau mai de aproape. Și Îi mulțumim Domnului pentru că ne-am putut întâlni și ne-am putut ruga, am putut cânta cu toții: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând.”

Să nu lepădăm niciodată frumusețea viețuirii noastre celei întru Hristos. Cât de frumoasă este familia: tata și mama alături, senini, veseli, spovediți, împărtășiți, cu pruncii lângă ei. Cât de frumoși sunt pruncii, și ei îngrijiți, primeniți în această zi. Cât de frumoasă este casa unde s-a așezat pe masă câte ceva din cele binecuvântate de Dumnezeu. Pentru toate acestea trebuie să-I mulțumim lui Dumnezeu. Pentru că avem biserici, pentru că le avem deschise, pentru că ne putem spovedi, pentru că ne putem împărtăși cu Sfintele și Preacuratele taine. Și aceasta face parte din frumusețea viețuirii noastre.

Îmi spunea cineva: „Învierea îmi aduce aminte de mama, de lumina de pe fața ei. Fața mamei strălucea atunci când venea de la biserică. Dar când venea de la Înviere, strălucea cu totul altfel: radia de lumină și de bucurie.”

Pentru ca lumina să fie și pe chipul nostru, ca să o gustăm, trebuie să avem și noi ceva din ea înlăuntrul nostru. Ce ne cere Domnul nostru să facem pentru a putea fi oglindă a Preasfintei Treimi? Mai întâi, să iertăm din inimă. Cu nimic nu Îl întristăm pe Dumnezeu mai mult decât atunci când ținem ură, dușmănie, când ținem vrajbă asupra cuiva. Este datoria fiecăruia dintre noi să iertăm din tot sufletul, să scoatem din inimă vicleșugul și răutatea.

Să ne îmbrăcăm cu haina iubirii lui Hristos. Și dacă ne vom îmbrăca cu haina iubirii, ne vom îmbrăca și cu haina smereniei. Iar din iubire și din smerenie vom învăța să fim mai aproape de cel de lângă noi, vom învăța să slujim, să dăruim și să ne dăruim. Vom învăța să fim și noi hristoși. Căci fiecare dintre noi, fiind la Cină, împărtășiți cu Trupul și Sângele Lui, luăm putere din puterea lui Hristos.

Avem o credință frumoasă și dreaptă, avem obiceiuri și tradiții frumoase. Avem un pământ

sfânt, avem vatra noastră, casa părintească. Să nu le părăsim! Să ne întoarcem și să vă întoarceți la casele dumneavoastră, căci nu-i nimic mai scump ca pământul țării.

Să nu ne lepădăm niciodată de mormintele părinților. Cei care au ieșit din biserică dreptmăritoare au uitat să se mai ducă la mormântul tatei și al mamei. Pentru că nici nu știu cum se aprinde o lumânare, nu știu ce să facă cu ea. Au uitat, sărmanii de ei, pentru că înlăuntrul lor, în sufletul lor nu este lumină, nu este Hristos. Pentru că nu au putut participa la Cină, căci ei au înlăturat și Tainele, și preoția, și Sfânta Împărtășanie – pe toate le-au dat deoparte. Cu ce au rămas? Cu surogate. Au rămas cu ceva ce îndulcește doar privirea și gustul, încântă auzul, însă nu bucură înăuntru.

Iubiții mei, bucurați-vă! Să urmărim îndemnul pe care l-a dat Domnul femeilor mironosițe și să ne bucurăm de credința pe care o avem. Să trăim intens credința noastră, să nu ne fie rușine să fim niște martori ai Învierii lui Hristos acolo unde ne ducem, acolo unde suntem chemați. Și nu numai în perioada pascală. A fi ortodox înseamnă să trăiești permanent bucuria Învierii, înseamnă să ai mereu pe chip bucuria Învierii, să fii senin, să ierți, să știi să depășești ispitele, încercările care vin, mai mari sau mai mici. A fi ortodox înseamnă să fii permanent cu ochii ațintiți asupra Lui, viețuind frumos, având o bună rânduială, trăind în bună comuniune.

Să ne silim spre aceasta și dragostea lui Hristos să încălzească inimile noastre, ale tuturor. Bucuria Lui să fie pe fețele noastre, pacea lui să stăpânească toate casele și niciunul să nu fie trist!

Hristos a înviat! ■

Din cuvântul rostit în noaptea de Înviere a anului 2018

Ierarhi și călugări bucovineni cu viață sfântă

Cuvioșii Vasile de la Moldovița, Epifanie de la Voroneț, Eustație și Inochentie de la Probota

Printre primele cărți traduse în limba română, alături de cărțile necesare slujbelor bisericești, s-au numărat *Viețile Sfinților*. Cel care le-a dat pentru prima oară chip în graiul românesc a fost Sfântul Mitropolit Dosoftei al Moldovei, care le-a tipărit între 1682–1686. De la el avem și una din cele mai frumoase mărturii despre sfinții români:

„Dar tocmai și din Rumâni mulți sunt care am văzut viața și traiul lor, dar nu s-a căutat, fără numai Daniil de la Voroneț și Rafail de la Agapia; am sărutat și sfintele moștii. Apucat-am în zilele noastre părinți nați la bunătăți și podvig și plecați la smerenie adâncu: Părintele Chiriac de la Bisericani, gol și ticăloșit în munte 60 de ani. Și Chiriac de la Tazlău, Epifanie de la Voroneț, Partenie de la Agapia, Ioan de la Râșca, arhiepiscopul cel sfânt și luminat, Inochentie de la Probota și Istratie”.

Nu era prima mărturie scrisă despre sfinții odrăsliți în poporul român. La începutul aceluiași veac XVII, Zaharia Kopistenski, arhimandrit al Lavrei Pecerska din Kiev, scrisese în *Palinodia* despre câțiva sfinți moldoveni: „La Rădăuți, în episcopie, sfântul Leontie, făcătorul de minuni, zace cu trupul întreg; la Voroneț, în mănăstire, Daniil sfântul, făcător de minuni; la Moldovița,

în mănăstire, sfântul Vasile, făcătorul de minuni și alții, nu puțini”.

Cuviosul Vasile de la Moldovița se consideră că a fost egumenul mănăstirii menționat într-un document din 14 aprilie 1415, din vremea lui Alexandru cel Bun. La sfârșitul secolului al XIX-lea, acești cuvioși au fost pictați la Schitul românesc Prodromu din Sfântul Munte Athos, alături de sfinții nemțeni și de ceilalți sfinți cu cinstirea locală din spațiul românesc.

Dintre cuvioșii amintiți de Sfântul Dosoftei au fost canonizați, până în prezent, Daniil de la Voroneț – Sfântul Daniil Sihastru, și sfinții nemțeni: Rafail și Partenie de la Agapia, Chiriac de la Bisericani, Chiriac de la Tazlău și Arhiepiscopul Ioan de la Râșca și Secu. Mitropolitul Dosoftei, bun cunoscător al vieții duhovnicești din Țara Moldovei, al cărei păstor era, a pus alături bărbați duhovnicești de aceeași statură. Recunoscându-le sfințenia vieții ne facem împreună-părtași cu Dumnezeu la mărturisirea lucrării Lui, în sfinții Săi, și primim putere de a merge și noi pe drumul către El.

Mitropolitul Teoctist I

În perioada grea pentru Ortodoxie de după căderea Constantinopolului sub turci (1453), în plină ofensivă otomană asupra Europei, Dumnezeu a rânduit ca alături de Sfântul Voievod Ștefan cel

Mare să fie un vrednic mitropolit. Dacă multe momente din viața Mitropolitului Teoctist sunt ascunse în negura vremurilor, descifrarea vieții sale se poate face în lumina prezenței sale alături de Sfântul Voievod Ștefan vreme de 21 de ani, între 1457–1478.

Pentru un deceniu, Mitropolitul Teoctist va fi pus de către tânărul domn în fruntea sfatului domnesc, pentru a-i fi alături. Astfel, acțiunile pline de discernământ și încununate de succes ale Sfântului Ștefan cel Mare se înțeleg în lumina sfătuirii și binecuvântării din partea Mitropolitului Teoctist.

Unirea cugetelor care exista între domn și mitropolit i-a făcut să devină împreună-citori la Mănăstirea Putna. Aceasta a fost prima mănăstire ctitorită de Sfântul Ștefan și de la început a stabilit că îi va fi loc de îngropare lui și familiei sale. La sfințirea mănăstirii, în 3 septembrie 1469, Sfântul Ștefan a dat cea mai grăitoare mărturie despre cinstirea și dragostea pe care le avea către Mitropolitul Teoctist. Astfel, el a ales ca dată de sfințire ziua de prăznuire a Sfântului Teoctist al Palestinei, în 3 septembrie.

În 1478, Sfântul Ștefan, fiu recunoscător pentru sprijinul părintesc primit, l-a înmormântat pe Mitropolitul Teoctist la Putna. Peste 26 de ani, truditul trup al Sfântului Ștefan își va afla și el odihna sub aceleași lespezi ale Putnei. Alăturarea mormintelor rămâne ca o mărturie peste veacuri a legăturii dragostei dintre ei și a împreună-lucrării lor în această lume. Laolaltă sălășluiesc acum în lumina Împărăției Domnului pe Care amândoi L-au slujit cu râvnă și fără cruțare de sine.

Mitropolitul Anastasie Crimca

Mitropolitul Anastasie Crimca s-a născut în Suceava, din părinți credincioși evlavioși, Ioan și Cristina. Cu nevoința ce a pus la învățătură, cu ascuțimea minții și cu sfaturile primite, copilul Ilie și-a însușit o educație aleasă, învățând limbile slavonă și latină.

A intrat în viața monahală și a fost călugărit cu numele de Anastasie. În 1600 a fost ales episcop de Rădăuți, păstorind pentru câteva luni. După această perioadă, se retrage la moșia de la Dragomirești și termină de construit, în 1602, prima biserică a așezământului monahal pe care îl întemeiază aici. În anul 1606 este chemat în scaunul episcopal de la Roman, iar în 1608 este ales mitropolit al Moldovei. Cu excepția perioadei 1617–1619, va fi mitropolit al Moldovei până la trecerea sa la cele veșnice, în 1629. Începutul păstoririi ca mitropolit coincide cu finalizarea lucrărilor la biserica mare de la Dragomirna, cu hramul Pogorârea Sfântului Duh.

Domnii Moldovei au găsit în persoana mitropolitului un miluitor, un sfătuitor și un izvor de nădejde. El a construit primul spital din Suceava și a fost și un mare cărturar, punând bazele unei școli de miniatură de mare valoare la Mănăstirea Dragomirna.

Mitropolitul Anastasie Crimca și-a dedicat toată viața Bisericii, încercând să îndeplinească atât slujirea Mariei, cât și pe cea a Martei. Biserica Ortodoxă Română l-a cinstit dintotdeauna ca pe unul dintre marii ierarhi pe care Dumnezeu i-a dăruit poporului român. ■

2018 – Anul omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918

Cuvântul Preafericitului Părinte DANIEL la proclamarea solemnă a anului 2018 ca „An omagial al unității de credință și de neam” și „An comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918”, Catedrala patriarhală, 1 ianuarie 2018

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2018 drept *Anul omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918* pe tot cuprinsul Patriarhiei Române.

Credința creștină este, încă de la apariția poporului român în istorie, principalul element constitutiv al conștiinței de sine a românilor, al identității românești, alături de latinătate sau romanitate. Este

o realitate istorică incontestabilă faptul că etnogeneza românească și creștinarea au fost două procese concomitente și convergente. Înceștinați sau creștinați, adică uniți cu Hristos prin Botez, pe când se formau ca popor nou în istorie, românii poartă în sufletele lor pecetea tainei Crucii și Învierii lui Hristos, trăind ritmic istoria ca pe o Cruce și o Înviere, suferință și speranță, întristare și bucurie.

„În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de Neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu Mama sa România.”
Declarația de Unire a Basarabiei cu România, 27 martie 1918

După ce limba română orală a luat forma scrisului, ea a fost folosită pentru a traduce textul Sfintei Scripturi din limba greacă, în limba vie a poporului român. Când a devenit și limbă de cult sau liturgică, limba română a dobândit statutul de *limbă de cultură și civilizație creștină*. **Liturghia săvârșită în limba română în toate provinciile locuite de români a devenit, astfel, un factor de unificare spirituală etnică, de promovare a conștiinței identității și unității naționale, dar și a culturii românești.**

Mihai Eminescu, cunoscând rolul Bisericii și al credinței creștine în dezvoltarea culturii și a limbii române ca veșmânt viu al învățăturilor de credință

Biserica Ortodoxă Română a avut o contribuție majoră la promovarea conștiinței identității și a unității spirituale a neamului românesc. Ea a cultivat cu insistență în sufletele credincioșilor români conștiința că *au aceeași obârșie, ca neam, aceeași limbă romanică (neolatină) și aceeași credință creștină*. Altfel spus, adevărul originii daco-romane și al latinității limbii sau adevărul „romanității românilor” a fost conștientizat în Biserică și transmis de ierarhi, preoți și diaconi prin predici, dar mai ales prin tipărirea cărților bisericești și difuzarea lor în toate provinciile locuite de români, inclusiv în Transilvania. În predosloviile sau prefetele tipăriturilor importante întâlnim adesea afirmarea **originii romane și unității de credință a românilor**. Toți clericii tipografi au avut conștiința că tipărițile lor sunt adresate întregii seminții românești.

și al cultului liturgic, a numit Biserica Ortodoxă Română „**maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbii și unitatea etnică a poporului**”¹.

Biserica Ortodoxă Română a slujit întotdeauna poporul român și a sprijinit aspirațiile lui. În acest sens, marele istoric Nicolae Iorga scria: „Mitropoliții, episcopii, egumenii și așa de adesea ori și smeriții călugări ori umilii preoți de mir au dat poporului, ei singuri aproape, toată învățătura, au înzestrat neamul cu o limbă literară, cu o literatură sfântă, cu o artă în legătură cu gustul și nevoile lui, au sprijinit Statul fără să se lase a fi înghițiți de dânsul, au călăuzit neamul pe drumul pământului fără a-și desface ochii de la cer (...), dând istoriei noastre cărturari, caligrafi, sculptori în lemn, argintari, oameni de Stat, ostași, mucenici și sfinți”².

Cultivând conștiința unității de credință și neam, Biserica Ortodoxă Română a contribuit la pregătirea marilor evenimente istorice, având ca scop unitatea națională a românilor, și anume: *Unirea Principatelor* din 1859, obținerea *Independenței de stat a României* (1877–1878) și *Marea Unire din 1918*, decisivă pentru constituirea statului național unitar România.

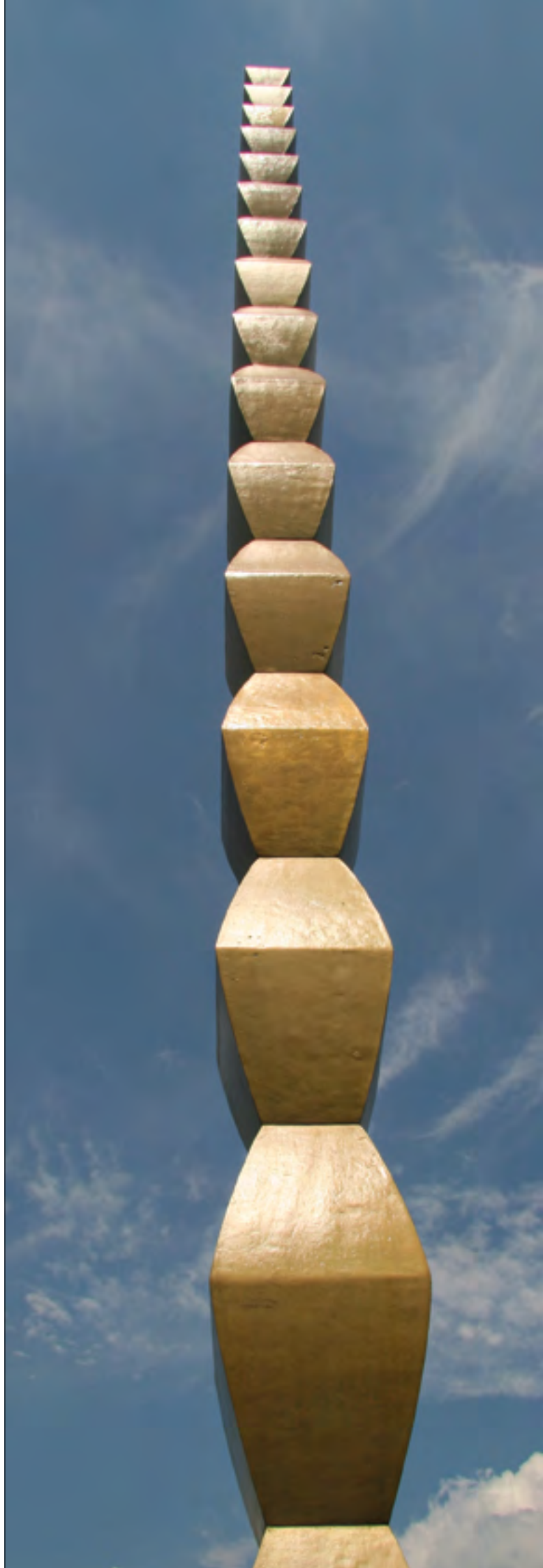
Sărbătorim în acest an, 2018, împlinirea **Centenarului de la înfăptuirea Unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Regatul României, în anul 1918**, după încheierea Primului Război Mondial. Intrarea României în această conflagrație mondială (4/17 august 1916) a urmărit, de fapt, *întregirea neamului românesc și făurirea statului național unitar*. În cei doi ani de război, clerul ortodox român a fost foarte activ: o parte a clerului ortodox român din Regatul României a însoțit trupele române pe câmpurile de luptă, o altă parte a rămas alături de credincioșii din teritoriile românești ocupate de trupele germane și bulgare, iar mulți monahi și monahii din mănăstiri s-au angajat ca voluntari în serviciile sanitare ale Armatei Române.

În 27 martie/9 aprilie 1918, la Chișinău, Sfatul Țării a hotărât cu majoritate de voturi Unirea Basarabiei cu România. În cuvântul Regelui Ferdinand, rostit în cadrul dejunului oficial de la Palatul Regal din Iași, oferit în cinstea delegației basarabene, era menționată importanța momentului: „V-ați alipit în timpuri grele pentru Țara Mamă, ca un copil tânăr, însă cu inima adevărat românească. Salutăm în voi o parte frumoasă a unui vis care niciodată nu se va șterge (...) Trăiască copilul cel mai mic, dar poate cel mai voinic, al României Mari”³.

La 15/28 noiembrie 1918, în Sala Sinodală a Palatului Mitropolitan din Cernăuți, s-au desfășurat lucrările Congresului General al Bucovinei, care a hotărât „Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României”⁴.

Desăvârșirea României mari a fost înfăptuită prin proclamarea Unirii Transilvaniei cu România, în 18 noiembrie/1 decembrie 1918, la Alba Iulia. Cele două Biserici românești din Transilvania, Ortodoxă și Greco-Catolică, dincolo de anumite suspiciuni și neînțelegeri între ele, au contribuit mult la efortul de emancipare națională.

Coloana Infinitului, sculptură de Constantin Brâncuși, ridicată la Târgu Jiu în memoria soldaților români căzuți în Primul Război Mondial

În dimineața zilei de 1 decembrie 1918, la sfârșitul Sfintei Liturghii, săvârșite în biserica ortodoxă din Alba Iulia, episcopul Miron Cristea al Caransebeșului, a citit rugăciunea pentru dezrobirea neamului românesc. Cuprinsul profund al rugăciunii rostite a creat o emoție foarte puternică în rândul celor prezenți, încât întreaga biserică a intonat apoi imnul *Deșteaptă-te, române*. Se spune că atunci: „nu era nici un ochiu uscat. Din ochii tuturor curgeau sfintele lacrimi ale învierii noastre naționale”⁵.

Ședința Adunării Naționale Constituante s-a încheiat cu un cuvânt festiv al episcopului ortodox Ioan I. Papp al Aradului, care accentua ideea potrivit căreia clerul și poporul sunt „una în cugete și simțiri, sunt una în dorințele și aspirațiunile naționale”⁶.

Marea Unire de la 1 decembrie 1918 a avut urmări pozitive pentru noul stat român întregit și pentru Biserica Ortodoxă Română. La 18/31 decembrie 1919, în scaunul vacant de mitropolit primit al României a fost ales episcopul Caransebeșului,

Miron Cristea, care, în anul 1925, a devenit primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, urmând apoi desfășurarea procesului de organizare unitară a Bisericii din întreaga Românie.

La 15 octombrie 1922, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Catedrala Reîntregirii Neamului din Alba Iulia, Regele Ferdinand I și Regina Maria au fost încoronați ca suverani ai României Mari, act ce simboliza unirea tuturor românilor „de la Nistru până la Tisa” sub același sceptru.

Comemorarea făuritorilor Marii Uniri și a contribuției istorice majore a acestora la îndeplinirea idealului național de unitate constituie o ofrandă de recunoștință, dar și prilej pentru generația actuală de a cunoaște mai bine virtuțile lor, de a le prețui și a le pune în lucrare, fiind chipuri de lumină și întărire spirituală pentru viața și lucrarea Bisericii astăzi.

După Revoluția din decembrie 1989, ziua de 1 decembrie 1918 a devenit Ziua Națională a României, Ziua Unității și Demnității Naționale a Românilor. Întrucât unitatea teritorială realizată în anul 1918

Regatul României după 1 decembrie 1918

nu mai este astăzi pe deplin aceeași, *trebuie să sporim mai mult comuniunea cu frații noștri români din apropierea granițelor actuale ale României și cu românii de pretutindeni*. De asemenea, *trebuie să apărăm și să cultivăm unitatea de credință și neam, pentru a promova demnitatea poporului român în dialog și cooperare cu celelalte popoare ale lumii*.

Prin milostivirea lui Dumnezeu, cu rugăciunile Maicii Domnului și ale tuturor sfinților, prin dărnicia clerului și credincioșilor din Patriarhia Română, dar și a Guvernului României, a municipiului București și a unor primării și consilii județene din țară, în ziua de 30 noiembrie 2018, la sărbătoarea *Sfântului Apostol Andrei, Ocrotitorul României, va fi sfințită Catedrala Națională, acest edificiu nou fiind o necesitate liturgică practică, dar și un simbol al spiritualității românești*. Catedrala Mântuirii Neamului sau Catedrala Națională, cu hramul principal *Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor*, unește simbolic iubirea față de Dumnezeu a unui popor creștin, jertfelnic și darnic, cu recunoștința pe care o datorăm permanent Eroilor Neamului.

Ne rugăm Preasfintei Treimi să ne dăruiască tuturor bucuria comuniunii frățești în păstrarea dreptei credințe, a unității și a demnității noastre naționale.

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

1. *Timpul*, 14 august 1882, în: Mihai EMINESCU, *Opere*, vol. 13, Ed. Academiei, București, 1989, pp. 168–169.

2. Nicolae IORGA, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, vol. I, ediție revăzută și adăugită, Ed. Ministeriului de Culte, București, 1928, p. 4.

3. „Basarabeni în Iași și toastul Sfatului Țării la palatul Regal”, *Mișcarea*, 1 aprilie 1918, apud I. AGRIGOROAIEI, „Marea Unire”, în: Gheorghe PLATON (coord.), *Istoria Românilor*, vol. VII, tom II, Ed. Enciclopedică, București, 2003, p. 496.

4. *1918 la români. Desăvârșirea unității național-statale a poporului român. Documente externe. 1916–1918*, vol. 2, București, 1983, p. 1240, apud I. AGRIGOROAIEI, „Marea Unire”, p. 506.

5. *Biserica și Școala*, XLII (1918), 47, p. 2.

6. *Biserica și Școala*, XLII (1918), 49, p. 1.

Arcul de triumf din București, ridicat în memoria soldaților români căzuți în Primul Război Mondial

Retragerea cu torțe a studenților la începutul Anului Centenar 2018

În perioada 30 decembrie 2017 – 2 ianuarie 2018, peste 200 de studenți au participat la o tabără de iarnă la Mănăstirea Putna. Momentul culminant a fost Retragerea cu torțe din seara zilei de 1 ianuarie 2018.

Pe Dealul Crucii, de lângă mănăstire, studenții, purtând torțe în mâini, au scris numărul 100, pentru a marca Centenarul Unirii. Au cântat Imnul Național „Deșteaptă-te, Române” și „Hristos a înviat”. Apoi au coborât în sunetul cântecelor patriotice, au străbătut centrul comunei Putna și au intrat în incinta mănăstirii.

În fața muzeului mănăstirii au fost întâmpinați de Părintele Stareț, Arhimandritul Melchisedec Velnic, și obștea mănăstirii. După slujba de mulțumire, Părintele Stareț a citit emoționantul discurs rostit de Regele Ferdinand la Putna, la mormântul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, în 16 mai 1920. Doi reprezentanți ai studenților au rostit o urare și un discurs, la care Părintele Stareț a răspuns cu un cuvânt de îndemn.

În Unire stă puterea

Marile personalități care au participat la realizarea Marii Uniri au fost oameni excepționali și foarte capabili, dar această slujire în care au conlucrat cu Dumnezeu pentru binele poporului român nu a apărut peste noapte și nu a fost singurul bine pe care l-au realizat în viața lor. Fiecare s-a implicat de-a lungul anilor cum a putut în lucruri prin care i-au ajutat pe semenii lor. De exemplu, Patriarhul Miron Cristea, pe atunci Mitropolit al Caransebeșului, a înființat Banca Culturală Lumina, prin care ajută studenții români din Transilvania și familiile lor și a ctitorit și salvat numeroase școli românești din Transilvania, implicare începută pe vremea studenției.

Astăzi, tineri din toate colțurile țării și de peste Prut s-au adunat pe dealul Putnei, pentru a marca simbolic numărul 100, ce reprezintă Centenarul Marii Uniri. Aceasta pentru că, așa cum spunea Nicolae Bălcescu, „există un viteaz mult mai mare decât orice erou, și anume poporul, poporul unit. Unitatea dintre noi e mult mai puternică decât orice geniu individual. Când inimile vor fi aprinse de acea mare idee a redeșteptării naționale și când vom fi hotărâți să o apărăm cu sângele nostru, nicio putere din lume nu ne va birui.”

Pentru aceasta, așa cum spunea Eminescu, să realizăm unitatea sufletească a românilor de pretutindeni, pentru că unirea administrativă sau politică nu este suficientă să unească inimi. Pentru aceasta este suficient să nu ne vorbim neamul și țara de rău, e suficient să rămânem în țară sau să ne întoarcem din străinătate și să construim lucruri bune pentru semenii noștri, e suficient să ne doară inima și să ne rugăm pentru viitorul acestei țări.

Mulți dintre noi, ajunși la Putna, ne-am schimbat viața, am început să ne înțelegem istoria, neamul și planul lui Dumnezeu cu noi. Putna va rămâne pentru totdeauna locul de întâlnire al tinerilor care poartă în suflete valorile naționale. De aici încolo depinde de noi ce vom face odată întorși acasă, dacă vom sta departe sau vom înțelege că e timpul să lucrăm binele acolo unde ne-a pus Domnul.

În Unire stă puterea! Așa să ne ajute Dumnezeu!
Fragment din discursul studenților

Tineri, așezați-vă în lucrarea lui Dumnezeu!

În acest an se împlinesc 100 de ani de la Marea Unire din 1918. Trebuie să fim conștienți că noi, cei de astăzi, și părinții noștri, și bunicii noștri, suntem așezați pe efortul și jertfa celor care acum 100 de ani au reușit, cu darul lui Dumnezeu, să

facă Unirea. De aceea, suntem chemați să ducem mai departe lucrarea lor.

Cei care s-au luptat atunci și au fost gata de moarte au știut că fac aceasta pentru urmași, nu pentru ei. Ei au putut să se jertfească pentru că au înțeles că Unirea însemna așezarea în fire, în firescul locuirii fraților împreună. Așa spune Dumnezeu prin cuvântul Sfântului Proroc și Împărat David: „ce este bun și ce este frumos, decât numai a locui frații împreună” (*Psalmi 132, 1*).

Acum 100 de ani, frații despărțiți de multe granițe au reușit să împlinească un ideal de multe secole și să se unească într-o țară a lor, așezându-se astfel în lucrarea lui Dumnezeu.

Nu a fost ușor. În Primul Război Mondial au murit în jur de un milion de români, pe fronturile de luptă sau din cauza războiului, în general. Și nu au fost obligați, ci au făcut-o de bunăvoie. Duhul celor care au luptat a fost acela al jertfei pentru cei care vor veni după ei.

La 1 decembrie 1918 a fost o Înviere a neamului românesc de care s-au împărtășit toți cei căzuți de-a lungul veacurilor pentru apărarea neamului și a credinței, pentru libertate și demnitate.

Dar Marea Unire a rezistat doar parțial. Pot fi identificate multe cauze istorice, care sunt reale, dar explicația cea mai adâncă este în planul duhovnicesc: am risipit o parte din darul lui Dumnezeu și pentru aceasta cerem iertare fraților

noștri din Basarabia, din nordul Bucovinei și din ținutul Herța.

De aceea, la 100 de ani, cu recunoștință și cu datoria care ne stă înaintea, plecăm din nou genunchii inimii și cerem mila lui Dumnezeu peste poporul nostru. Îi cerem să ne dea duhul dragostei de frați. Dragostea străbate granițele și dragostea unește inimile. Îi cerem să ne ajute să folosim mai bine libertatea pe care am primit-o în decembrie 1989 și pe care nu am folosit-o mereu așa cum s-ar fi convenit. Ca după un război, astăzi sunt plecați din țară milioane de români. Îi cerem unirea în cuget și simțire a fraților și așezarea neamului nostru în lucrarea lui Dumnezeu. „Că unde este unire acolo a poruncit Domnul binecuvântarea și

viața până în veac” (*Psalmi* 132, 3). Îi cerem să ne redea demnitatea, cumpătarea, ospitalitatea, bunătațea, smerenia și credința care i-au caracterizat pe strămoșii noștri cuminți. Prin aceste virtuți ei L-au cunoscut pe Dumnezeu și L-au iubit și prin ele s-au așezat în lucrarea Lui față de semenii.

Iar pentru dumneavoastră, studenții care ați venit la Putna în aceste zile, și pentru studenții și tinerii români, Îi cerem să vă însuflească duhul purtării de grijă de neamul românesc, căruia îi aparțineți. Să vă dea dragostea care vă va arăta că sunteți responsabili de ce se întâmplă cu acest neam și cu această țară, că sunteți responsabili în fața strămoșilor și în fața generațiilor viitoare.

Puneți-vă întrebarea: „Ce pot face eu pentru neamul și țara mea?” Scrieți în inimile voastre rugăciunea: „Doamne Iisuse, Maica Domnului, ajutați-mă să îmi plinesc rostul în acest neam!” Așa veți merge pe urmele strămoșilor cuminți, smeriți și demni în același timp. Așa veți bucura pe Dumnezeu și neamul nostru românesc!

Mormântul lui Ștefan a fost permanent ca un străjer care pe toți i-a însuflat. Candela de la mormântul său a dat tuturor nădejde de ridicare, de înviere. Fie ca învierea și redeșteptarea neamului nostru să înceapă și să se vadă pe deplin în acest an 2018, anul Marii Uniri. Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu! Amin!

Arhim. Melchisedec Velnic

Discursul Regelui Ferdinand la Putna

După înfăptuirea Marii Uniri din 1918, Regele Ferdinand I și Familia Regală au făcut o vizită la locurile de memorie ale României întregite. În 16 mai 1920, la Putna, în fața mormântului Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, Regele a rostit un emoționant discurs, din care redăm un fragment.

Călucând pentru întâia oară pământul frumoasei Bucovine, readusă la sânul patriei mume, am socotit ca o sfântă datorie ca întâiul meu pas să se îndrepte spre acest locaș atât de scump oricărei inimi românești, pentru a aduce umbrei marelui erou al Moldovei și al Creștinătății, Ștefan cel Mare și Bun, prinosul de recunoștință națională și de adânc simțită slăvire din partea întâiului Rege al României întregite.

Veacuri de restriște au înșirat an după an și au împletit o cunună de dureri și de suspin în timpul când țările românești căzuseră sub îndelungata robie turcească, dar mai cu deosebire de la dezlipirea acestei părți, celei mai vechi și mai frumoase, a Moldovei din trupul părintesc. Inimile românești rosteau numele marelui voievod plângând, pentru că mormântul său se afla pe pământul robit...

Ștefan al Moldovei, ai trăit veacuri în sufletele românești și vei trăi de-a pururea. Sămânța ce-ai pus în inimile noastre a rodit și poruncile tale s-au îndeplinit.

Prin jertfa de sânge a sute de mii din fiii patriei am împins hotarele până la marginile însemnate de graiul și de sângele românesc. Chilia și Cetatea

Albă, la pierderea cărora a sângerat inima ta, sunt ale noastre, și Ardealul, pentru care tu și viteazul tău fiu Petru Rareș ați purtat armele victorioase peste munți, este al nostru. Al nostru-i malul mării și bogata Dunăre de jos...

Când am plecat genunchii în fața scumpului tău mormânt, în sufletul meu s-a născut încă o duioasă rugă, pe care o îndreptăm către tine ca unui părinte din veac adormit, dar necurmat, alături de sufletele noastre. În numele tău și al marilor tale fapte am găsit izvorul nesecat al răbdării în timpul de umilință și al curajului în timp de restriște. Insuflă-ne duhul sfintei uniri în inimile noastre, pentru ca să putem duce înainte greua sarcină a Statului nostru întregit.

Coboară-se raza geniului tău ocrotitor în sufletele noastre pentru îndreptarea tuturor păturilor sociale pe calea concordiei, din care numai poate izvorî adevăratul bine obșteșc.

Să jurăm în fața mormântului acestui erou național că în împrejurările grele vom fi strâns uniți, având numai un singur gând și o singură simțire: fericirea scumpei noastre patrii, pentru care suntem gata a face orice sacrificii. ■

Portret de ostaș al Marelui Război

Lucian-Valeriu Lefter

După realizarea Marii Uniri, plutonierul Ștefan Mocanu revine în satul său și își înșiră memoriile despre cei 133 de consăteni care luptaseră pe front. Trebuiau să fie cunoscuți posterității, ca să se știe cu câtă jertfă s-a înfăptuit eliberarea românilor de sub stăpâniri străine și unirea într-un singur stat. Neuitarea celor care au luptat venise la îndemnul preotului Ioan Ursăcescu din Chițoc și a fost așternută pe ultimele pagini albe ale Evangheliei bisericii satului.

Biografiile ostașilor din Chițoc surprind desfășurarea Primului Război Mondial. Ele sunt succinte, dar cutremurătoare atât prin numărul confruntărilor militare la care au participat, cât și prin momentele grele prin care au trecut. Mulți dintre ei au luat parte la răscoala din 1907, aproape toți ostașii fiind „de profesie” plugari. A urmat prima mobilizare, în 1913, pentru războiul din Bulgaria, apoi a doua mobilizare, în 1916.

Ștefan Mocanu era născut la 2 februarie 1891, din părinții Neculai și Elena, „ambii de profesie plugari fără pământ”. El scrie despre sine astfel:

Absolvent a 5 clase primare pe anul 1904. Încorporat pe anul 1912. Avansat caporal. Iunie 1913, mobilizat și plecat Bulgaria; întors din Bulgaria în octombrie 1913, avansat sergent și fost grav bolnav de holeră. La 2 noiembrie 1914, căsătorit cu Anica Onuțu. Plecat pe frontieră, la Grozești, în octombrie 1915. La 14 august 1916 mobilizat și trecut în Transilvania. Luat parte la luptele de la Csikszereda [Miercurea Ciuc], Praid, Cséresdomb, Stâneica, Pietra Runcului, Fata Moartă, Răchitașu, Soveja, Putna, Irești, Momâia. Pe anul 1917, iulie, am salvat batalionul II din Regimentul 25 Infanterie,

care era înconjurat de inamic la Dealul Războiului. La 6 august 1917, am oprit înaintarea inamicului cu secția de mitralieră, un efectiv de 2 regimente de armată bavareze germane, cei mai speciali. Avansat plutonier după mai multe fapte vitejești și decorat cu „Bărbăție și credință”, luând parte în Basarabia și, pe 1918, în Bucovina și Polonia, când am fost demobilizat pe 1920, luna februarie, cu certificat de bună purtare, din armată. Copii 2.

Dintre cei 133 de ostași, doar 20 nu aveau copii, 15 dintre ei fiind „cavaleri” sau necăsătoriți. 39 dintre cei căsătoriți aveau între 4 și 8 copii, în total rămânând acasă peste 300 de copii.

Eroii

Din Dobrogea până în Transilvania, Banat și Budapesta, din Muntenia până în Bucovina și Basarabia, unde „i-au învins pe bolșevici”, camarazii săi au simțit pe viu realitatea războiului. Mihai Cochileț a fost „cel mai vrednic la mitralieră tot timpul cât a fost pe front”. Neculai Toma, la Dealul Seciului „și-a fript mâinile din cauza înfierbântării țevilor armelor”.

Matei Dumitru – sergent. Luat parte la luptele din Transilvania, Csikszereda, Praid, Cséresdomb și Oituz, Stâneica, Plaiul Pălămid, Vârful Bradului, Fata Moartă, Varnița, Marnica, Putna, Răchitosul,

Slatina, Cașin. Pe 1917, avansat sergent. Luat parte și în Bucovina și Polonia la toate operațiile.

Rusu Gh. Ioan – soldat. Luat parte la luptele de la Arabași, Dobrogea, Turtucaia; la Oituz, Moghioruș, Stâneica, Vârful Bradului și pe Clăbuc, rănit la cap pe ziua de 6 noiembrie. Luat parte și la Nămolosa și Mărășești, pe anul 1917, în luptele cele strașnice unde am luptat în camașe și ismene.

Răniții

Cum orice câștig se pecetluiește cu o jertfă, ostașii primesc rănilor ca pe o diademă a biruinței. Luând parte la luptele din Dobrogea, Ștefan Cochileț „a fost grav rănit la mână și a intrat în spital, de unde a rămas infirm, neputând munci”. Caporalul Manole Vasiliu a fost rănit în Transilvania, la Dealul Seciului. Asta nu l-a împiedicat apoi să ia „parte la ocuparea Bucovinei și Poloniei”.

Mihăilescu Ghiorghe – sergent. Luat parte la luptele de la Arabași, Dobrogea și Oituz, Stâneica, Vârful Bradului, Moghioruș; la Oituz, fost rănit de o schijă de obuz. Pe 1917, luat parte la Mărășești, Cozmești și Nămolosa.

Au căzut la datorie

În crâncena luptă de lângă Oituz, „ce a ținut 13 zile și 13 nopți”, au căzut sub ploaia de obuze și grenade Gheorghe Boț și Gheorghe Nițoi, care luptaseră și în Dobrogea, la Turtucaia. Neculai Purice, la 6 octombrie 1916, a „murit pe Stâneica și ardea în foc cum ardea pădurea de obuze”. 55 de ostași au căzut în lupte, fiind inscripționați în piatră pe monumentul dedicat lor, în cimitirul bisericii din Chițoc.

Cotârcea Neculai – caporal. Născut pe anul 1885. Tatăl Gheorghe, mama Elena, clăcași. Încorporat pe anul 1906, toamna, în Regimentul Artileria Călăreată. Pe anul 1913, mobilizat. Pe 1916, mobilizat în Regimentul 24 Artilerie; luat parte la luptele de la Vatra Dornei, Bucovina, Jiu, București și în toate punctele ce au

avut operații. Pe anul 1919 a murit acasă. Căsătorit cu Maria Gh. Gruu. Copii 6.

Prizonierii

O parte dintre ostași au fost capturați. Ștefan Manole a trecut prin mai multe lagăre din Ungaria. Caporalul Toader Cotârcea a luptat la Mărășești, apoi a fost luat prizonier și dus în Asia Mică, unde fiind „schingiuit de turci a venit slab și rănit”.

Ilie Dumitru – soldat. Tatăl Vasile Ilie, mama Safta, clăcași. De profesiune plugar. Pe 1907, luat parte la revoluție. Pe 1913, mobilizat. Pe 1916, mobilizat în Regimentul 25 Infanterie, luat parte la luptele de la Oituz, Soveja, Câmpuri, Putna și Răchitașu Mare, unde a fost prins prizonier după lupte înverșunate de germani și dus în Ungaria, în lagărul Ozia Zanel [Ostffyasszonyfa], unde cu mare suferință, bătuți, mâncau carne de cai morți și sfeclă fiartă. Nu se știe de el nimica. Căsătorit cu Elena Merian Gruu. Copii 3.

Fostul plutonier al Marelui Război își încheie memoriile în ziua de 6 decembrie 1920, „prin grația lui Dumnezeu și voința națională, având suflet cu nădejdea în cer”. Avea să moară la 87 de ani, la 26 mai 1973, în satul natal; ultima-i dorință i-a fost împlinită: de a fi înmormântat având pe piept cele cinci decorații dobândite în lupte. ■

Citiți articolul integral pe internet.

Nu plânge, Maică Românie!

Nu plânge, Maică Românie,
Că am să mor ne-mpărtășit!
Un glonț pornit spre pieptul tău,
Cu pieptul meu eu l-am oprit...

Nu plânge, Maică Românie!
E rândul nostru să luptăm
Și din pământul ce ne arde
Nicio fărâmbă să nu dăm!

Nu plânge, Maică Românie!
Pentru dreptate noi pierim;
Copiii noștri, peste veacuri,
Onoare ne vor da, o știm!

Nu plânge, Maică Românie!
Adună tot ce-i bun sub soare;
Ne cheamă și pe noi la praznic,
Când România va fi Mare!

*Versuri găsite în ranița unui soldat mort în toamna anului 1918
pe Muntele Sorica din Carpații de Curbură.
Crucea eroilor neamului de pe Vârful Caraiman, ridicată în
memoria soldaților români căzuți în Primul Război Mondial.*

Vasile Cocârlă

Iraclie Porumbescu

Miron Călinescu

Vasile Ianovici

Constantin Morariu

Simion-Florea Marian

Preoții din Bucovina și cultivarea conștiinței naționale prin scris între 1775–1918

„Scrisul românesc din Bucovina până la Unire a avut acest îndoit rol cultural: de a cultiva forma graiului românesc în luptă aici cu toate graiurile pământului și de a servi drept hrană sufletească și armă de apărare generațiilor dinainte de războiul întregirii naționale.” (Grigore Nandriș)

Cine vrea să afle cum și-a păstrat viața și identitatea Bucovina românească între naționalitățile, confesiunile și culturile din cuprinsul Imperiului Austro-Ungar trebuie să se îndrepte, printre altele, către izvorul tăcut al acestei provincii: presa. Prin ziarele românești ale timpului, prin gazete, calendare sau almanahuri cu învățături diverse și aparent neutre, intelectualii din Bucovina – dintre care foarte mulți preoți – au răspândit ideile și elanurile românești într-o comunitate amenințată cu deznaționalizarea. În mod paradoxal, presați de mediul multicultural în care trăiau, printre influențe germane, rutene, poloneze etc. preoții români din Bucovina și-au trezit spiritul și vocația de învățători ai comunităților lor, răspândind, în afara predicilor religioase, idei culturale, învățături juridice, cunoștințe economice sau simple sfaturi pentru viața practică de zi cu zi. Cu un pas înaintea celorlalte provincii, cu bursieri la Viena sau la Moscova, în mediu germanizat, cu provocări permanente, preoțimea română ortodoxă a dat păstoriiților ei cele dintâi școli, manuale, biblioteci de sate, a sprijinit prin mijloace proprii școala, teatrul, opera în limba română etc. Românii de aici au înțeles, în cele din urmă, că nu pot rezista ca etnie și naționalitate separată, fără o cultură și o comunicare scrisă, care, totodată, le-a alimentat aspirația la o identitate proprie și

i-a făcut să cultive conștient visul reîntregirii cu România Mamă, în 1918. Așa a fost cursul istoric al Bucovinei, ca fiind călită prin acest „foc” cultural timp de un veac și jumătate, să revină la România Mare cu un grad de educație foarte ridicat, necesar operei de reîntregire a societății românești din perioada interbelică.

Gustul pentru citit, presă și schimb de idei al românilor în Bucovina s-a dezvoltat abia după câteva decenii de ocupație austriacă, prin așa-numita „literatură de calendar”, al cărei început l-a făcut *Calendarul de casă* al dascălului Vasile Țintilă, cu apariție între 1811–1820. Încet-încet, la început timid, i-au urmat și celelalte: *Calendarul pentru Bucovina* (1841–1873), *Calendarul pe anul ordinaru...* (1886–1895), *Calendarul redigeat de Soțietatea pentru cultura și literatura română în Bucovina* (1886–1895), apărute la Cernăuți, redactate de preoți învățați sau având mulți colaboratori dintre aceștia: preotul Porfiriu Dimitrovici (profesor la școala din Cernăuți), preotul Samoil Andrievici (viitorul mitropolit al Bucovinei), preotul Iraclie Porumbescu (tatăl compozitorului Ciprian Porumbescu), preotul Simion Florea Marian (folclorist și etnograf de excepție al Bucovinei), preotul Constantin Morariu, arhimandritul Miron Călinescu (consilier consistorial). Meritul deosebit al acestor „Calendare” stă nu numai în publicarea autorilor din Bucovina ci,

mai ales, în promovarea literaturii române de cea mai bună calitate, prin care se accentua unitatea culturală și spirituală a românilor. Așa au apărut, în *Călimdariiul poporului bucovinean*, numeroase nuvele și povestiri ale unor autori români cunoscuți în epocă: Ion Creangă, C. Negruzzi, Al. Vlahuță; sau, dintre poeții români: Vasile Alecsandri, Th.D. Speranția, G. Coșbuc și alții.

De la calendare și almanahuri, energia preoțimii române a trecut către ziare și gazete cu preocupări politice, sociale sau economice: *Steaua Bucovinei* (1864), *Foaia Societății pentru literatura și cultura română în Bucovina* (1865–1869), *Amicul poporului* (1878–1896), *Aurora română* (1881–1884), *Deșteptarea. Gazetă pentru popor* (1893–1904), *Junimea literară* (1904–1914). Apărute majoritatea la Cernăuți, printre îngrijitorii, redactorii sau corespondenții lor îi regăsim pe aceiași clerici luminați: Iraclie Porumbescu, Silvestru Morariu Andrievici, Dimitrie Dan, Simion Florea Marian, Teofil Bocancea, Ioan Tomoioagă. Tot sub îngrijirea unor clerici, au produs impact în societatea timpului publicații precum: *Steluța* (1883–1884, prima gazetă destinată țăranilor); *Revista Politică* (1886–1891, „organ care să apere poziția românilor în viața publică din Bucovina”), *Gazeta Bucovinei*

(1891–1897, sprijinitoare a memorandiștilor politici), *Patria* (1897–1900, animat de ideea de „a așeza politica poporului nostru pe baze cu adevărat naționale”). Contribuții majore în viața și cultura bucovineană au reprezentat publicația *Viitoriul. Foaia clerului ortodox român din Bucovina* (1904–1914) și, îndeosebi, revista *Candela. Jurnalul bisericesc-literar* (1882–1946), inițiată de mitropolitul Silvestru Morariu Andrievici, ca „organ propriu pentru lățirea și fructificarea științelor teologice în cler și răspândirea învățăturilor religioase morale în poporul creștin”. Acestea din urmă au fost vocea preoțimii românești în Bucovina austriacă.

În afară de misiunea culturală locală, preoțimea bucovineană a publicat mult în presa din Transilvania, Ungaria și România – mai ales pe calea exilului – astfel că hotarele administrative nu au putut stăvili libera circulație a ideilor. În acest fel, aspirațiile sufletului bucovinean, exprimate de preoții săi, pe măsură ce au fost cunoscute de ceilalți români, s-au integrat în tezaurul de gândire și simțire care a impulsionat Marea Unire din 1918. Era nădejdea nutrită de un veac și jumătate că toate ținuturile locuite de români vor avea, cândva, „un Rege, o Patrie, o Biserică”. ■

Monah Iustin Taban

Pe rândul de jos, de la stânga la dreapta: George Grigorovici, protopop de Suceava, Ghedeon Constantinovici Grecul, starețul Suceviței, baron Eudoxiu Hurmuzachi, Arcadie Ciupercovici, starețul Putnei, Dimitrie Cozub, protopop de Nistru. Pe rândul de sus: preot Ioan Mandașevschi, profesor Ioan Sbiera, profesor Mihai Călinescu, Mihail Constantinovici, protopop de Câmpulung, baron Nicolae Mustață. Delegație românească trimisă la Viena în 1873.

Declarație de Unire

Pe 22 martie, la Mănăstirea Putna a avut loc Ședința extraordinară a Consiliului Local al Comunei Putna pentru adoptarea unei Declarații de Unire. Data a fost aleasă pentru a marca împlinirea a 100 de ani de la 27 martie 1918 – ziua unirii Basarabiei cu Țara mamă.

După ce în biserica voievodală s-a slujit un Te Deum de binecuvântare, membrii Consiliului Local s-au închinat la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare. Apoi, ședința s-a desfășurat în Sala tronului a Casei domnești.

După intonarea Imnului de stat, Primarul comunei, domnul Gheorghe Coroamă, a motivat importanța și necesitatea adoptării acestei Declarații de Unire. După câteva luări de cuvânt, domnul Primar a citit textul propus al Declarației, care a fost aprobat în unanimitate:

„Noi, membrii Consiliului Local al Comunei Putna, întrunit în Ședință extraordinară în Sala tronului din Casa domnească a Mănăstirii Putna, astăzi, 22 martie 2018, în Anul Centenar, împreună cu alți reprezentanți ai obștii satești,

Fii de peste veacuri ai Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, Părinte al neamului românesc,

Adunați acolo unde a avut loc prima Serbare a românilor de pretutindeni, în 15 august 1871,

Având în vedere că în 1812 românii din stânga și din dreapta Prutului au fost despărțiți împotriva voinței lor, prin Tratatul dintre Imperiul Rus și Imperiul Turc, iar în 1940 și 1944 au fost din nou despărțiți împotriva voinței lor, în urma Pactului Ribbentrop-Molotov dintre Uniunea Sovietică și Germania nazistă, respectiv a instaurării comunismului în Europa de Est,

Deplin încredințați că suntem datori să continuăm efortul generațiilor de români care s-au jertfit pentru unitatea națională,

Conștienți că Patria mamă are o datorie morală față de fiii dintre Prut și Nistru, pe care nu a fost capabilă să îi ocrotească în trecut,

Rugându-ne Sfântului Voievod Ștefan cel Mare să insuflă „duhul sfintei uniri în inimile noastre”, așa

cum s-a rugat Regele Ferdinand Întregitorul când a venit pentru prima dată la Putna, în România Mare,

Hotărâm de aici, de la mormântul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, altar al conștiinței naționale, să depunem toate eforturile pentru realizarea unirii Basarabiei cu Patria mamă

Și cerem ferm tuturor românilor, Guvernului, Parlamentului și Președintelui României să facă tot ce este necesar pentru unirea Basarabiei cu Țara.

Așa să ne ajute Dumnezeu!”

Ne-am adunat astăzi aici, cu toții, reprezentanți ai comunității putnene, pentru a adopta și semna această Declarație de Unire cu Basarabia, un teritoriu românesc care a rămas în ghearele URSS-ului în urma pactului dintre ruși și Germania nazistă. Este un act simbolic. El nu produce efect în sine. Dar sunt convins că toți avem dorința și încă speranța că într-o zi cineva își va pune semnătura și pe un act oficial al Unirii. Că voința continuă a noastră de unire va culmina cu înfăptuirea din nou a Marii Uniri a românilor.

Foarte multe localități din Basarabia au semnat documente similare, prin care își exprimă dorința de a se uni cu Patria Mamă. Iar mesajul nostru, de aici, de la căpătâiul lui Ștefan al întregii Moldove, trebuie să fie același. Să avem dorința de a face să dispară granița dintre frați, să dispară granița dintre noi, cei de aceeași credință, limbă și neam.

Gheorghe Coroamă,
Primarul Comunei Putna

Avem cu toții un model de făptuire bună în istoria noastră. Acum 100 de ani, frații aceluiși neam, care erau despărțiți de sute de ani, și-au încordat voința și puterile și s-au unit. Acum sărbătorim Centenarul acelei Uniri și luăm exemplul de la românii de atunci.

Ei au primit gândul lui Dumnezeu cu poporul nostru și s-au așezat întru el: «unde este unire acolo a poruncit Domnul binecuvântarea și viața până în veac» (*Psalmi 132, 3*).

Dumneavoastră simțiți una dintre cele mai mari răni de astăzi ale poporului nostru și îi înțelegeți una dintre cele mai mari dorințe: re-Unirea Basarabiei cu Țara.

Rănille adânci și vechi nu se vindecă ușor. Dar această rană trebuie vindecată!

Toți românii știm că, până la 1812, Prutul nu i-a despărțit pe frați. Prutul nu îi despărțea pe români de români, ci trecea prin mijlocul Moldovei și era apa «cea mai sprintenă și cea mai sănătoasă» a ei, după cum spune Dimitrie Cantemir. Această apă a devenit graniță în 1812, când Imperiul Turc a dat Imperiului Rus aproape jumătate din Moldova fără să țină cont că desparte pe frate de frate...

Unirea este datoria noastră față de înaintași. În 2 iulie 2004, când s-au împlinit 500 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Ștefan cel Mare, un basarabean din Orhei a scris în Cartea de impresii a mănăstirii: «Astăzi, Ștefan ne-a unit pe toți. Cine-i cel care îi va urma exemplul?» Dacă îl iubim pe Sfântul Ștefan și îl simțim ca pe un părinte al neamului nostru, să îi urmăm exemplul! Așa au făcut Părinții noștri din 1918.

Unirea este și datoria noastră față de urmași. Dacă vom fi nepăsători și nevrednici ei, cum îi vom privi în ochi pe copii și nepoți când ne vor întreba de ce nu le-am lăsat un neam unit, deși am fi putut?

Să dăm jos acest Zid al Berlinului care a făcut din Prut ceea ce nu a fost niciodată: graniță între frați! Prutul să fie din nou «apa cea mai sprintenă și cea mai sănătoasă» din mijlocul Moldovei!

Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu!

Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna

Să facem din viața noastră rugăciune

Pr. Constantin Sturzu

Preotul este un părinte, pe care Dumnezeu îl naște pentru a-i naște pe fiii duhovnicești. Cuvintele Părintelui Constantin Sturzu sunt cuvintele fiului despre Tată și ale părintelui, „cu durere și dragoste”, despre fii.

Părintele Constantin este Consilier al Sectorului comunicare și relații publice al Arhiepiscopiei Iașilor și Purtător de cuvânt al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. A absolvit, ca șef de promoție, Facultatea de Filosofie din Iași în 1997 și, în 2002, Facultatea de Teologie „Dumitru Stăniloae” din Iași, iar în 2012 a obținut titlul de doctor în filosofie.

Vorbiți-ne despre modele care v-au inspirat și v-au format în viață.

Primul model a fost bunica mea dinspre mamă, Elena Năstase – Domnul să o odihnească în ceata dreptilor! Ea m-a învățat să mă rog, să mă

spovedesc, să merg la biserică. Apoi, în adolescență și în tinerețe m-am cam depărtat de cele sfinte. Chiar dacă niciodată nu mi-am pierdut credința în Dumnezeu, totuși, prin faptele mele eram tare departe de El. Tânjeam însă după Hristos, în felul meu, uneori smintitor. A fost o perioadă foarte

Dar persoana care m-a ajutat cel mai mult să fac o serie de schimbări în abordarea vieții duhovnicești este, din 2008, Maica Siluana Vlad. Prin Cuvioșia Sa mă revendic de la o întreagă tradiție care urcă prin Părintele Rafail Noica la Părintele Sofronie Saharov, ucenicul Sfântului Siluan Athonitul.

În afara celor câteva ore petrecute săptămânal în biserică, ce mod de viațuire trebuie să aibă un creștin?

Este clar că nu trebuie să fim creștini de duminică, ci de fiecare zi. E nevoie să înțelegem pe viu și să credem cuvântul Domnului: „fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5). Să ne scuturăm de această iluzie, că am fi cineva, că am face și am drege... Să nu ne mai facem planuri sau să ne amăgim că va veni o vreme când ne vom pocăi. Acum, doar acum, în clipa de față e momentul în care-L putem dobândi pe Dumnezeu. Dar

ca să-I facem loc în viața noastră trebuie să fim onești și să recunoaștem că suntem pierduți, stăpâniți de patimi, lipsiți de orice virtute. E un început de smerenie, dar fără această încercare de lepădare de sine nu facem loc harului lucrător al Domnului. Este nevoie să facem din viața noastră rugăciune. Tot ceea ce trăim sau ni se întâmplă, bun sau rău, nu este altceva decât un minunat prilej de a-L chema pe Dumnezeu, de a-L lăsa să vină în viața noastră așa cum arată ea la acest moment.

greă, cu multe frământări existențiale și cu multe căutări. Dar am avut șansa să am alături doi prieteni cu multă credință în Dumnezeu: Cătălin Nechita – prieten încă din copilărie – și Cosmin Olinici, pe care l-am cunoscut în studenție.

În a doua parte a studiilor mele întru cele ale Filosofiei, m-am apropiat mai mult de gândirea lui Immanuel Kant. Într-o binecuvântată noapte de vară, în care am tot reflectat asupra principalelor idei din „Critica rațiunii pure”, mai ales asupra conceptului de „lucru în sine”, am ajuns la convingerea că numai Teologia mi-ar putea oferi răspunsurile și Calea de care sufletul meu avea (și are!) atât de multă nevoie. Mi-am căutat atunci un duhovnic – Părintele Petroniu Marin, acum stareț al Mănăstirii Pângărați –, căruia îi sunt ucenic din 1997. La dânsul am văzut ce înseamnă puterea rugăciunii și cum să porți neputințele celuiilalt. La începuturile mele în ale publicisticii creștine a fost decisivă întâlnirea și colaborarea cu Părintele Ioan Florin Florescu, acum preot misionar în Scoția.

În ceea ce privește implicarea în diferite activități – un creștin poate să facă orice, inclusiv politică. Dar contează în ce duh o face. Dacă facem compromisuri, dacă pierdem sau nu dobândim pacea inimii printr-o anume lucrare, oricare ar fi ea, atunci mai bine să nu o facem.

Care sunt darurile și ispitele specifice tinereții? Sunt tinerii de azi deosebiți de cei din celelalte generații?

Dintotdeauna s-a vorbit, o dată cu psalmistul, de „păcatele tinereților” (*Psalmi 24, 7*). Când ești tânăr și în putere ești mai tentat să te centrezi pe tine însuși, iar nu pe Dumnezeu. Dar și dezamăgirea vine mai repede, și întoarcerea la Dumnezeu, convertirea, se face mai ușor când ești în floarea vârstei. Spre deosebire de generațiile anterioare, tinerii de azi sunt bombardați de mult mai multe ispite. Tehnologia a adus cu sine pericolul risipirii în virtual. Cum spunea un profesor universitar, tinerii de azi nu mai au acei „timpuri morți” de odinioară. Spre exemplu, când mergeai cu tramvaiul sau când așteptai într-o stație de autobuz și lăsași gândurile să-ți zboare... Din astfel de momente adesea ieșea ceva bun. Acum, orice moment – liber sau nu – este folosit pentru a mai verifica ceva pe telefonul „smart”. Ca să nu mai pomenesc de sexualitatea aluzivă sau deșănțată promovată pe mai toate canalele de comunicare. Încât am toată admirația pentru tânărul care, chiar și în aceste condiții cumplite pentru o viață duhovnicească, Îl caută cu onestitate pe Dumnezeu și ajunge mădular viu al Trupului lui Hristos, al Bisericii.

Am mai spus-o și altădată, dar cred că este locul să reiau aici câteva caracteristici ale tinereții. Pe tineri nu-i poți păcăli. Dacă nu ești onest cu ei, dacă pozezi, dacă ai fie și cea mai mică urmă de fățărnicie sau vreun interes ascuns, ei te simt și, mai devreme sau mai târziu, te ocolesc. Așa încât, dacă tinerii ne evită, a noastră este vina, nu a lor. Pe cei tineri toată lumea are impresia că trebuie să-i învețe ceva, să le facă morală sau, la cealaltă extremă, să le inoculeze ideea că n-au nevoie de nimeni și de nimic, că-și sunt suficienți lor înșiși. Dar tinerii nu pot fi prostiți și manipulați

la nesfârșit. Ei au nevoie doar de un singur lucru pentru a se elibera din închisoarea întinericului: de onestitate. Nimic nu e mai trist pe lume decât să vezi un tânăr viclean sau care se autoamăgește. Un tânăr care se lasă cumpărat ca să strige lozinci prin piețe sau care-și vinde visurile pe tarabele înșirate ispititor de iarmarocul acestei lumi. Un tânăr care se lasă corupt, care caută să parvină după modelul adulților, adică prin compromis și minciună. Tinerețea e sinonimă cu franchețea, cu elanul, cu scormonirea într-un adevăr, cu visurile imposibile. Pe tineri îi poți amăgi, dar nu-i poți supune. Tinerețea este imprevizibilă.

Cum își dă un tânăr seama că are vocație pentru preoție?

N-aș putea vorbi decât din experiența personală. Am știut, student la Filosofie fiind, că după absolvire voi mai urma o altă facultate. Dar niciodată nu luasem în calcul Teologia, cu atât mai puțin preoția. Mai ales că tipul de viață pe care îl duceam mă plasa departe de exigențele pe care ar trebui să le împlinescă un viitor preot. Dar a fost chemarea lui Dumnezeu venită, repet, pe firul unor reflecții kantiene, adică de unde nu te-ai fi așteptat. Până și o banală sârmă poate purta curent de înaltă tensiune, nu?

După ce am ales calea Teologiei, vreme de aproape șapte ani am tot fost surd la îndemnul ierarhului de a primi hirotonia. Până când am înțeles că nu se iau în calcul niscaiva merite personale când vine vorba de a fi hirotonit, ci că preoția este o misiune la care Dumnezeu te cheamă tocmai pentru că realmente nu te simți deloc vrednic de

Foto: Claudiu Pânte

a-I sluji astfel. Ceva, totuși, am avut dintotdeauna, nu ca virtute cultivată, ci ca dar de la Dumnezeu. Am iubit oamenii și am avut încă din copilărie capacitatea și dragul de a asculta pe fiecare. Încât, eu cred că dacă pe lângă un dor nestăvilit după Dumnezeu nu avem și drag de a ne pune în slujba oamenilor, nu are rost să luăm în calcul calea preoției. Iar fetele, dacă pe lângă dorința de a viețui după voia lui Dumnezeu nu au și conștiința că, direct sau prin soțul pe care-l vor sprijini, se vor pune mereu în slujba comunității parohiale până la a se neglija pe ele însele, atunci nu are rost să sperie la cinstea de „preoteasă”.

Cum vedeți rezolvarea tensiunii dintre dezvoltarea prin egocentrism, promovată în diferite sisteme de dezvoltare personală, și chemarea spre smerenie față de aproapele?

Așa este, „dezvoltarea personală” este, de fapt, o cultivare a omului care devine astfel centrul propriei sale vieți. Deci nu Dumnezeu e ținta, ci aspirațiile proprii. Dar lucrurile încep să se mai schimbe și în acest domeniu. Pe de o parte, sunt tot mai multe cercetări care arată că modul altruist de a lucra, jertfelnicia, grija pentru celălalt aduc o mai mare eficiență în lucrarea unei firme decât cultivarea unei competiții dure între angajați. Pe de altă parte, cunosc „pescari de oameni” care utilizează ca nadă unele elemente din sfera dezvoltării personale pentru a convinge apoi subiectul că adevărata edificare personală, suprema

„dezvoltare” este îndumnezeirea. Așa că să fim optimiști. Lucrarea care nu este de la Dumnezeu, ci de la oameni, va pieri – vorba înțeleptului rabin Gamaliel (cf. *Faptele Apostolilor* 5, 38–39).

Ce ar trebui să știe tinerii care se pregătesc să întemeieze o familie?

Că odată căsătoriți, mântuirea se câștigă numai în relația cu celălalt. Deci miza este uriașă. Iar în căsnicie învățăm două lucruri esențiale: 1) ne cunoaștem pe noi înșine într-un mod în care nu ne-am mai văzut vreodată, cu tipuri de reacții pe care nu le bănuiam în noi; dar că 2) toate crizele sau certurile nu sunt un lucru rău în sine, ci o șansă la a lucra ca să dobândim adevărata dragoste, cea care numai de la Dumnezeu vine.

Ce factori declanșează și întrețin stările de stres, depresie, frică?

Văd ca principală cauză faptul că nu cunoaștem sau nu credem în iubirea lui Dumnezeu, nu lăsăm pronia divină să ne cerceteze mintea și inima. Dacă ne-am deschide și am primi dragostea Lui, această dragoste ar alunga sau ar preschimba toate stările noastre negative. Restul „terapiilor” nu sunt decât paliative.

Ați fost un an preot în Spania. Cum vedeți societatea de acolo?

Este o societate foarte bine așezată din punct de vedere economic, social, cultural. Găsești adesea

oameni care se declară necredincioși sau atei și care sunt gata să te ajute când ai nevoie. Însă este o evidentă criză de sens acolo. Încă de la vârste fragede se poate ajunge la depresie, pentru că familiile nu mai au drept reper pe Dumnezeu și viețuirea în Biserică – cu spovedanie, cu împărtășire cu Sfintele Taine etc. E un Occident care-și pierde, treptat, luciditatea. Așa se explică numeroasele gafe făcute – spre exemplu, în abordarea crizei imigranților. Dar e și un excelent teren de misiune. Numai de ar avea românii înțelepciunea să pună măcar parte din sfintele slujbe și în limba poporului care îi găzduiește. Numai asta dacă am face și multe suflețe am putea aduce la Hristos Domnul.

Ce reprezintă pentru sfinția voastră Anul Centenar?

Bucurie pentru că neamul nostru românesc a avut, o dată în istorie, șansa de a se regăsi între hotarele unei aceleiași țări, așa cum este și firesc. Și spun asta nu dintr-o perspectivă naționalistă sau patriotică – în sensul curat al termenilor, ci privind actul Marii Uniri prin ochii lui Dumnezeu și ai psalmistului care exclamă: „Iată acum ce este bun și ce este frumos, decât numai a locui frații împreună!... că unde este unire acolo a poruncit Domnul binecuvântarea și viața până în veac” (Psalmi 132, 1 și 3).

Durerea mea este provocată, evident, de faptul că o parte dintre teritoriile românești de la 1918 au fost răpite, despărțind frate de frate. Dar mai mult decât atât, mă doare că și între românii din

țară este o dezbinare cum nu cred că s-a mai întâlnit de-a lungul istoriei. Ceea ce accentuează și mai mult drama celor care, din Basarabia, spre exemplu, mai privesc cu speranță către Țară. Iar ca durerea să fie deplină în acest An Centenar, mai puneți la socoteală și milioanele de români nevoiți, într-un fel sau altul, să ia calea migrației.

Însă, așa cum am spus-o în nenumărate rânduri, inclusiv în anul în care am fost preot misionar în diaspora, eu cred că această rană pe trupul României nu ne este spre moarte, ci spre mântuire. Dumnezeu ne iubește mult, iar ca rod și semn al iubirii Sale sunt miile de sfinți români, știuți și neștiuți, întru care a binevoit harul Său. Din toată această dramă nemiintâlnită în istoria românilor sunt convins că va ieși ceva bun pentru neamul nostru. În deplină cunoștință de cauză și cu toată responsabilitatea o spun: românii au acum misiunea de a binevesti pe Hristos într-un Occident bogat, civilizată, dar secătuit din punct de vedere spiritual.

Ce putem face pentru a fi uniți în viitor?

Să înțelegem un lucru esențial: România nu ar fi întreagă nici dacă ar primi înapoi toate teritoriile pe care le avea la 1918, nici dacă toți românii răspândiți prin lumea largă s-ar întoarce acasă. Dacă asta înțelegem prin unire, suntem departe de profunzimile acestui deziderat. România este întreagă doar dacă are conștiința comuniunii vii cu cei care au împodobit Cerul cu viețuirea lor plină de sfințenie. Asta înseamnă să cultivăm în acest

popor *conștiința istorică* – să nu uităm fiii cărui neam suntem, care este specificul nostru și să ne asumăm strămoșii cu bune și cu rele –, respectiv să revitalizăm *conștiința eshatologică*, deslușind și lucrând spre a împlini chemarea ca toți „să fie una” (*Ioan 17, 21*) în Hristos.

Pe scurt, România nu poate fi întregă decât dacă este unită cu Dumnezeu. Dacă pe toate celelalte le vom împlini și vom ajunge să fim uniți ca neam și vom fi solidari întru toate cele de pe pământ, dar vom pierde legătura cu România din Cer, adică ne vom depărta de Însuși Dumnezeu, atunci nimic nu vom folosi. Pericolul cel mai mare acesta este azi: ruperea de Dumnezeu. Fărădelegea aceasta se lucrează și prin deșănțata promovare în societatea românească a unor valori și principii anticreștine, dar și în interiorul Bisericii, prin cultivarea unui duh de dezbinare și chiar de schismă.

Vom fi uniți pe viitor dacă ne vom aduna împreună în Biserica lui Hristos. Cineva spunea că astăzi nu se mai lucrează la împlinirea unor mari proiecte naționale întrucât nu mai avem oameni de stat, ci doar politicieni. Eu cred că avem nevoie să ne lăsăm mai mult conduși de Dumnezeu și mai puțin să ne punem nădejdea în oameni. Dacă fiecare ar încerca mereu să-și lase viața în mâinile lui Dumnezeu, căutând mereu voia Lui, sunt convins că Însuși Dumnezeu va lucra și va lupta pentru acest neam. Și va ridica pe cei pe care-i știe și pe care-i va alege apoi să ne conducă în duhul Lui prin deșertul istoriei și prin pustiul acestei

lumi. Este de ajuns să ne amintim de Sfântul Voievod Ștefan cel Mare sau de Mihai Viteazul ca să avem încredințare că totul devine posibil când Dumnezeu binecuvintează.

Vă rugăm să adresați un îndemn către tineri.

Aș relua aici un îndemn pe care l-am făcut vorbind unor tineri din diaspora. Le-aș spune din nou că eu am mare încredere în ei! Nu am încredere în cântecele de sirenă ale lumii care-i înconjoară. Nu am neapărat încredere că ei vor ști să facă alegerile cele mai bune la această vârstă. Dar am încredere că Dumnezeu îi iubește și că le va descoperi Adevărul și îi va pune pe Cale, spre a dobândi Viața (cf. *Ioan 14, 6*). Am încredere că ei, tinerii, nu se mulțumesc cu puțin, ci vor dori Totul. Că vor face *indigestie* de la atâtea plăceri, *alergie* la tot ceea ce este artificial sau virtual și că vor avea *reații adverse* la manipulările de tot felul. Că ei vor ști – fără să le fi fost predat la școală – să facă diferența între cineva care te folosește și Cineva care te iubește. Între cineva care vrea să te stăpânească și Cineva care vrea să fii liber. Între cei ce promit, dar nu oferă, și Cel ce nu promite, ci oferă continuu, fără a pretinde altceva, decât șansa de a oferi și mai multă viață (cf. *Ioan 10, 10*). Cu alte cuvinte, aleg să am încredere că tinerii sunt mai receptivi decât credem noi la prezența discretă și dragostea necondiționată a lui Dumnezeu. ■

A te ruga înseamnă a respira atmosfera divină

Arhimandrit Sofian Boghiu

că Duhul lui Dumnezeu, care pătrunde ființa lor duhovnicească prin mijlocirea rugăciunii, le dă putere, sănătate și viață veșnică.

A ne ruga neîncetat înseamnă a ține legătura cu Dumnezeu, Izvorul vieții noastre. Dumnezeu este Duh, este prezență, și de aceea nu este bucurie mai mare decât a ne trăi viața în Duhul Său și a simți prezența Sa binefăcătoare de-a lungul vieții. Când stăm de vorbă cu Dumnezeu să alungăm din gândul nostru orice grijă, oricât de importantă ni s-ar părea. Cine se roagă rău și neatent se aseamănă cu cel ce seamănă neghină și vrea să secere grâu curat. Rugăciunea făcută cu evlavie și inimă curată cere o anumită pregătire și supraveghere a simțurilor. Inima noastră este templu al Duhului Sfânt și trebuie să-i acordăm cinstea cuvenită. Cămara este inima, iar simțurile sunt poarta, deci ele trebuie bine zăvorâte, căci prin ele vine smin-teala în timpul rugăciunii.

Dumnezeu împlinește rugăciunile noastre când ele sunt însoțite de post, de milostenie și de viață fără de prihană. Milostenia și postul sunt cele două aripi ale rugăciunii. Aceste trei fapte bune, rugăciunea, milostenia și postul, se întrepătrund și se ajută între ele.

Rugăciunile noastre sunt tare repede ascultate când chemăm în ajutor pe Maica Domnului și pe sfinți, care sunt prietenii lui Dumnezeu, dar și atunci când aceste rugăciuni sunt făcute de mai mulți credincioși împreună. De aceea sfânta Biserică are această comuniune, ca împreună să ne rugăm. Când faci focul, mai ales iarna, și ai niște lemne ude, dacă pui numai două lemne se sting. Dacă pui mai multe și focul începe să se întetească, se încălzește și soba, și camera. Cam așa este și rugăciunea. Sunt unii, sărmanii, care-s pustiți de necazurile vieții, însă văzând pe altul că se roagă cu toată convingerea, se îndeamnă, ca și flacăra de la mai multe lemne din sobă. ■

Când intră în om harul Duhului Sfânt, îi adună mintea și-l face atent și smerit, aducându-i aminte de păcatele sale, de moarte și de judecata viitoare. Îi umple sufletul de o umilință adâncă și-l mișcă spre plâns, îi face ochii blânzi și plini de bunătate, și cu cât se apropie harul mai mult de om, cu atât îl împacă și-i mângâie sufletul, amintindu-i de Patimile Mântuitorului și de nemărginita-I iubire de oameni. Mintea este luminată de lumina cunoștinței de Dumnezeu. Inima devine liniștită și blândă, izvorând din belșug roadele Duhului Sfânt: bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, mila, dragostea, omenia și celelalte, iar sufletul primește o veselie negrăită.

A te ruga înseamnă a respira atmosfera divină. Dumnezeu comunică Duhul Său cel Sfânt celor care se roagă în această viață, pentru ca ei să devină suflete vii. Nu vor muri niciodată, pentru

Mărturii din Siria

În 13–17 august 2017, cu binecuvântarea Preafericitului Ioan al X-lea, Patriarhul Antiohiei și al Întregului Orient, Preasfințitul Lucas Khouri, Episcop de Saidnaya, Episcop-vicar de Damasc, a participat la hramul Mănăstirii Putna, Adormirea Maicii Domnului. La o întâlnire cu obștea și cu o parte din tinerii aflați pe timpul verii la Putna, Preasfinția Sa a vorbit despre greutățile prin care trece poporul sirian.

În Siria, zilele sunt dificile, se trăiește greu și fanaticii care au pornit războiul vor să-i alunge pe creștini din Siria. Dar noi vom rămâne acolo pentru că acolo este țara noastră, este satul nostru, e orașul nostru. Hristos al nostru este acolo.

O femeie musulmană a vrut să dăruiască ulei la Mănăstirea Saidnaya. Ca să ajungă sus la mănăstire trebuia să urce pe niște scări. Cum purta ea în spate vasul cu ulei, a obosit și a pus vasul pe scări și acel loc s-a umplut de ulei. Uleiul luase forma Maicii Domnului. Femeia s-a speriat când a văzut aceasta și a început să strige: „Maica Domnului! Maica Domnului!” Au mers maicile și au vrut să spele cu săpun și cu alte unelte de curățat locul acela, dar până astăzi se vede pe piatră icoana Maicii Domnului în acel loc.

Suntem în Siria, suntem sirieni, dar de diferite credințe: creștini, musulmani, alaviți... Cum îl doare pe unul pentru țară, îl doare și pe celălalt. De acest război n-a scăpat nimeni, nici creștini, nici

musulmani. A ars Mănăstirea Maloula, a Sfintei Tecla. A fost distrusă complet. Au fost distruse multe biserici și geamii, și în Homs, și în Alep. Asta înseamnă războiul. Nu face diferențe între religii.

La începutul războiului, o bombă a lovit Mănăstirea Saidnaya, a aterizat într-o cameră, dar nu a explodat. Și toți au zis că a fost o minune a Maicii Domnului, pentru că dacă ar fi explodat ar fi murit toate orfanele – la mănăstire este un orfelinat cu 30 de fetețe –, care locuiau nu departe de acea cameră.

Mănăstirea este cel mai bun loc unde poate veni cineva. Și am văzut că în România mulți tineri vin la mănăstire. Când un tânăr vine de bunăvoie la mănăstire, întâi se ajută pe sine și apoi ajută mănăstirea. Întotdeauna, în mănăstire dragostea a fost pe primul loc. De aceea, cei mai mulți merg la mănăstire pentru a se ruga și pentru a-și duce viața creștinească în lume în continuare, găsind întărire în mănăstire. ■

De veghe la mormântul Sfântului Ștefan

*Arhimandrit Iachint Unciuleac
20 de ani de la trecerea la Domnul*

Legătura etnică și sufletească dintre ardeleni și moldoveni, dintre toți românii, a fost dintotdeauna, este și va rămâne cât va fi neamul. Ea se sprijină pe trei piloni sau entități de bază: credința ortodoxă unitară din primele veacuri în tot spațiul românesc, conștiința națională de frățietate și de origine latină și limba. Acestea ne-au ținut uniți sufletește aproape două mii de ani. Munții Carpați nu ne despart, ci ne unesc pe unii cu alții. Ei formează coloana vertebrală a neamului nostru. Conștiința națională a românilor

s-a împletit cu cea religioasă, ceea ce a permis poporului român să reziste în decursul istoriei sale foarte frământate.

În conștiința poporului român, Ștefan trăiește etern pentru țara lui. Avem un cult pentru eroi, pentru Ștefan, pentru Mircea cel Bătrân, pentru Mihai Viteazul, pentru cei mai aproape de noi, Horia, Cloșca și Crișan, pentru Bălcescu, pentru Eminescu sau pentru Ciprian Porumbescu, a cărui dramă începe cu serbarea de la Putna din 15 august 1871, pentru toți cei care n-au precupețit nimic și, fie cu capul, fie cu brațul, au pus întreaga lor viață în slujba unor idealuri nobile. La umbra lor existăm noi azi ca națiune, de aceea îi respectăm, avem un cult, avem un sentiment de prețuire pentru ei și ori de câte ori îi vizităm la ei acasă, indiferent dacă la Putna sau sub mausoleul de la Mărășești, noi plecăm parcă cu bateria inimii noastre mai încărcată, pășim cu mai multă încredere în viitor, conștienți că la umbra lor existăm noi ca națiune și că trebuie să ne facem și noi datoria, căci și Dumnezeu, și societatea ne cer să ne facem datoria.

La sfârșitul verii anului 1990, Părintele Iachint a fost chemat la Chișinău, unde i s-a cerut să ia cuvântul la Marea Adunare Națională din piața centrală a Chișinăului, străjuită de statuia Marelui Ștefan. Urcat la tribună, la picioarele Sfântului Ștefan cel Mare, care cu o mână ține înălțată Sfânta Cruce, iar pe cealaltă și-o odihnește pe mănunchiul sabiei sprijinite în pământ, cuviosul Iachint a scos cu mișcări domoale și grijulii de sub faldurile rasei largi un felinar aprins, pe care l-a înălțat în văzul mulțimilor, cărora le-a adresat un discurs lung de o propoziție, dar de profunzimea spirituală a unei apoftegme din Patericul egiptean: „V-am adus lumină din candela nestinsă a lui Ștefan cel Mare și Sfânt.” (Mărturie a Pr. Matei Corugă). ■

Gânduri de români la Centenarul Marii Uniri

Pentru a cunoaște gândurile românilor la Centenarul Marii Uniri, am adresat două întrebări câtorva români, de diferite vârste, din Țară, din Basarabia, din nordul Bucovinei, din Valea Timocului, din diaspora. Nu întâmplător, răspunsurile converg spre dragostea de neam, recunoștință, muncă și credință – fapte prin care poporul a mers spre Marea Unire și prin care simte că trebuie să clădească unitatea generațiilor de azi și din viitor.

Ce reprezintă pentru dumneavoastră Anul Centenar?

Anul Centenar este pentru mine un an sacru, în care nădăjduiesc să se realizeze dorința mea cea mai arzătoare. Vreau să ajung să văd Țara întregită și doresc să fie lichidat Pactul Ribbentrop-Molotov, precum și consecințele acestui document odios. Să se împlinească visul românilor de pretutindeni, Unirea neamului românesc. Împreună suntem o forță.

Doresc tuturor românilor, dar mai ales tinerilor, să se pătrundă de dragostea Unirii, ca mijloc de salvare de la pieire a neamului.

*Pe-al nostru steag e scris unire,
Unire-n cuget și simțiri
Și sub mareața lui umbrire
Vom înfrunța orice loviri.*

Ion Moraru, Mândâc, Republica Moldova

Centenarul ne amintește încă o dată că avem o datorie sfântă. În condițiile de astăzi – să reconstituim adevărul istoric pe care să-l transmitem nealterat tinerilor.

Anul acesta și revista noastră, „Glasul Bucovinei”, va ajunge la numărul 100. „Glasul Bucovinei” nu este o denumire nouă pentru oamenii de cultură din Bucovina istorică. Un ziar cu această denumire a fost fondat în 1918 la Cernăuți de către profesorul Sextil Pușcariu, întru susținerea românismului. În unul din articolele de program al ziarului „Glasul Bucovinei”, preluat și de noi, citim: „Conștienți de răspunderea ce o ia asupra sa cel ce are chemarea și putința de a forma opinia publică, grija noastră de căpetenie va fi să ne ținem la înălțimea unei prese cinstite. Vom căuta să ne

păstrăm independența în orice condiții, sprijinind, fără a face cult de persoane, pe cei ce vom avea convingerea că merită ajutorul nostru, care nu se va degrada, însă, niciodată la nedemne laude de reclamă” („Glasul Bucovinei”, 13 ianuarie 1919).

În noua sa formulă, revista este și va rămâne o publicație de istorie și cultură, care își propune recuperarea adevărului istoric: cronologia istorică și politică, activitatea partidelor politice, mărturii istorice, aspecte de viață spirituală și religioasă, portretele reprezentanților științei și culturii românești din Bucovina, memorialistică, demografie, creație literară, artă, etnografie și folclor. Este difuzată în Bucovina, România și în străinătate.

Acad. Alexandrina Cernov,
Cernăuți, Ucraina

Pentru noi, din comunități românești istorice, Anul Centenar este prilej și de bucurie, și de tristețe, bucurie pentru că o mare parte din poporul român s-a unit într-o țară, Țara-Mamă a tuturor românilor din lume, și tristețe pentru că noi, popor originar al zonelor unde trăim, am rămas în afara granițelor Țării poporului nostru și așa am devenit cetățeni de gradul doi în țările vecine.

Pr. Boian Aleksandrovici – al Lisândroaichi, protoiereu al Daciei Ripensis și Vicar al Timocului, Serbia

Nu îmi este la îndemână să mă raportez direct, personal, la sărbătorirea Centenarului din acest an. Judecând cum trebuie, adică pomul după roade (cf. Matei 7, 15–20), vedem că într-adevăr Marea Unire din 1918 a fost un examen istoric hotărâtor pe care românii l-au trecut cu strălucire. Am devenit, în scurt timp, din păcate însă nu pentru mulți ani, un stat de drept, o democrație autentică, cu o cultură și cu o spiritualitate înfloritoare, în familia Europa căreia îi aparținem.

Citez dintr-un discurs din anul 1925 al profesorului Solomon Haliță, luptător pentru realizarea unității poporului român și fruntaș în opera de înfăptuire a Marii Uniri, fost Inspector General al Învățământului, bunicul soției mele:

„După unirea cu vechiul Regat a Basarabiei și Bucovinei, părți rupte de vitregia vremilor din trupul Moldovei lui Ștefan Cel Mare, poporul român din Transilvania, Banat,

Crișana și Maramureș, prin mandatarii săi aleși de toate ținuturile și prin glasul a peste 100.000 de țărani, în frunte cu floarea intelectualității române, cu mitropoliții și episcopii ambelor confesiuni, a hotărât în ziua de 1 decembrie 1918, în Alba Iulia lui Mihai Viteazul, Unirea pe veci cu România”.

La ideile exprimate și la acele împrejurări este de folos să ne gândim, să ne raportăm și astăzi.

Prof. univ. Dragoș Vaida,
București

În 1904, la sărbătoarea a 400 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Ștefan cel Mare, pe prima pagină a ziarului „Veselia” din 2 iulie apare un desen în care câte un reprezentant al românilor din diferite regiuni, care făceau parte din state diferite, aduc laurii recunoștinței Sfântului Ștefan, părintele neamului românesc. Reprezentanții sunt din Maramureș, Transilvania, România, Basarabia, Macedonia (aromânii), Bucovina și Banat.

Unirea în fapte și cuget. O Basarabie și un nord al Bucovinei părți componente ale Marii Românie. O Românie unită și democratică, una în care fiecare să se poată dezvolta liber. O țară mare, puternică și prosperă unde oamenii ar ști să-și

dea mâna și să lucreze împreună pentru binele ei.

Marina Turculeț, profesor, Tighina

Semnifică anul reîntregirii Țării. Acest an trebuie să deschidă ochii tuturor că facem parte dintr-un singur popor, că avem aceeași limbă și istorie.

Alexandru Șceglov, elev, Tighina

Personal, marcarea celor 100 de ani de la Marea Unire reprezintă anul în care mă întorc acasă după o lungă pribegie prin străinătate. Fără un plan prestabilit, Dumnezeu așa a rânduit ca acum să ardă și mai tare în mine dorința

Episcopul Miron Cristea, viitor Patriarh, a făcut parte din delegația românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș care a prezentat actul Unirii la București, pe 14 decembrie 1918.

Aurel Cosma, Președintele Consiliului Național Român din Timișoara, a cerut unirea Banatului cu țara la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, 1 decembrie 1918.

reîntoarcerii, dorință susținută și de realitatea istorică a prezentului.

Mai mult, cred cu tărie în purtarea de grijă a lui Dumnezeu asupra poporului român, dovadă grăitoare stând ultimii 100 de ani. Au fost ani de războaie, de teroare comunistă și de încercări ale globalizării. Acești ani ne-au format ceea ce suntem azi, cu bune și rele. De aceea, cred că Anul Centenar e cea mai bună ocazie de asumare conștientă a trecutului și a prezentului în vederea clădirii viitorului.

Ruxandra Avram, doctorandă, Scoția, Marea Britanie

În 2018 aniversăm 100 de ani de la Marea Unire. Acest fapt ar prezenta un drept simbol, o provocare de a repeta acea Mare Unire făcută cu un secol în urmă. Anul Centenar ar fi o nouă încercare și împlinire a speranței de a redeveni un întreg pentru a reconstitui România Mare.

Svetlana Andrieș, Chișinău, oraș de origine Tiraspol, Republica Moldova

Cred că reprezintă un moment în care putem să medităm la valorile reale și la idealurile pe care le-au avut cei care au împlinit Unirea. Spun Unirea și nu Marea Unire, deoarece a fost un fenomen, care a început în 1859 și s-a încheiat în 1918. Spun, în același timp, că trebuie să medităm și nu că meditez, deoarece, în aceste

vremuri ale învrăjbirii noastre, toți trebuie să ne gândim, asemenea înaintașilor, la proiectul de națiune și țară pe care să-l susținem. Nu trebuie să uităm că Unirea a fost posibilă datorită intervenției decisive a două entități românești: Biserica și Regalitatea. Și cred că, dacă vrem într-adevăr să sărbătorim Unirea, trebuie să ne reîntoarcem spre aceste instituții fundamentale ale statului român.

Prof. dr. Vasile Astărăstoae, Iași

Speranța că acest an va fi începutul actului de reunire a neamului românesc și că Basarabia va fi prima care va izbuti să realizeze acest lucru cu sprijinul Țării.

Admirație pentru cei care în 1918 au împlinit Unirea și dezaprobare pentru politicienii de astăzi care se gândesc doar la interesele personale meschine și nu la popor.

Maria Roibu, profesor, Tighina

Cel mai semnificativ eveniment istoric, un simbol al românismului, rodul efortului românilor de a nu-și uita identitatea și năzuința de a păstra realitatea unității.

Amintirea faptului că românii trebuie să rămână nesupuși, ambițioși, perseverenți, stoici în fața imperiilor trecătoare și să nu le cadă pradă intereselor meschine.

Olesea Roibu, elevă, Tighina

Ce putem face pentru a fi uniți în viitor?

Spre realizarea acestui vis e nevoie ca astăzi să se unească într-o singură mișcare toți preținșii uniști. Să fie lăsate deoparte orgoliile personale ale unor lideri politici, care stau în fruntea acestor mișcări și să existe un singur partid, o singură forță politică pe care oamenii s-o urmeze. Fiind dispersate, forțele unioniste nu vor obține nimic. Efortul lor se pierde în zadar.

Și dacă în 1918 Unirea au făcut-o personalitățile politice de atunci, acum Unirea poate s-o facă doar omul simplu. Dacă fiecare sat, centru raional, oraș va declara că semnează pentru unire, Guvernul țării va fi pus în situația de a examina această întrebare. Iar proiectele economice și culturale comune ne vor ajuta să ne cunoaștem mai bine.

Ion Moraru, Mândâc, Republica Moldova

Să învățăm să ne recunoaștem valorile și să le susținem în nobile lor activități, să fim cinstiți cu noi înșine și cu credință în Dumnezeu.

Acad. Alexandrina Cernov, Cernăuți, Ucraina

Având în vedere toate lucrurile care s-au întâmplat în trecut și situația din prezent, este clar că noi românii, numiți de către

popoare vecine vlahi, nu mai putem intra în Țara poporului nostru, România, că am rămas în afara administrației statale române.

În prezent, singurul lucru pe care îl putem face ca să fim uniți este să întărim și să reactivăm jurisdicția Patriarhiei Române, pentru că Biserica neamului nostru, Biserica Ortodoxă Română, este singura instituție a poporului nostru care ne poate uni și care ne unește, pentru că granițele ei nu sunt legate de o țară, granițele ei sunt acolo unde nu mai există români. Oriunde există românii, acolo e și Biserica Ortodoxă Română sau acolo trebuie să fie și Biserica Ortodoxă Română. Pentru că ea este singura instituție a poporului nostru care ne unește și dacă vrem să facem ceva în viitor ca poporul nostru din lume să fie unit, trebuie să întărim jurisdicția Patriarhiei Române peste tot unde există românii. Asta trebuie să facem ca o datorie față de strămoșii noștri și față de copiii noștri, fără frică, hotărât, cu bucurie și demnitate.

Pr. Boian Aleksandrovici

Oamenii nu se pot solidariza, uni, fără un recurs la un principiu superior propriei lor existențe, comunități. Dimpotrivă, înlocuirea

Catedrala Mitropolitană din Timișoara, ridicată în urma Marii Uniri

„Detrunchiatul”, monumentul funerar al lui Zaharia Voronca din cimitirul din Cernăuți. Acesta a fost unul dintre cei cinci studenți români arestați în procesul „Arboroasa” de către autoritățile austriece. Pe brațul din dreapta este înscris anul 1812 – pierderea Basarabiei, pe cel din stânga, 1775 – răpirea Bucovinei.

îmbogățirii interioare, spirituale, cu acumularea de bunuri materiale exterioare creează o însingurare, o lipsă de bucurie și de pace, în familie ca și în societate. Menținerea stresului și a unei devastatoare lupte pentru profitul material creează premise nefavorabile dezvoltării omului și culturii sale.

Reflectând la prezent, să ne punem întrebarea dacă nu cumva toate neajunsurile nu provin cumva din însuși modul în care ne gândim, ne organizăm viața, la extrema opusă oricărei spiritualități și intelectualități adevărate.

Într-adevăr, pe măsura cufundării în cele materiale, în preocupările economice acaparatoare, elementele de înstrăinare și de opoziție se accentuează. Încercarea de redresare este sortită eșecului, atâta vreme cât se pleacă de-a-ndăratelea, de la consecințe către principii și nu invers. Crizele prin care se trece suscită analize mai profunde decât cele cu care eram obișnuiți până mai ieri, sunt necesare criterii de evaluare noi. Sunt acum puse în cauză atitudinile noastre privind valorile de ordin cultural, moral și religios sau, spunând puțin mai precis, factorii sufletești, de ordin spiritual. Devine presantă întrebarea ce le lăsăm copiilor noștri. Cum ar putea aceștia să schimbe situații care rămân în urma noastră, atunci când tot ceea ce ne dorim sunt bani mai mulți, când ne gândim exclusiv la subvenții, bonusuri și bani europeni, adică numai la mulțumiri neesențiale, de moment.

Este oare posibilă o civilizație fără o spiritualitate care să o susțină, fără implicarea unor factori deasupra celor materiali, care, eventual, satisfac numai cerințele imediate? Mai precis, cât mai dăinuie o civilizație care, de la un moment dat, se reduce numai la cele materiale, vezi exemplul elocvent al civilizației romane?

Da, desigur, putem spune că nu ne interesează soarta civilizației. Să o spunem atunci fără înconjur, că nu ne interesează decât bunul nostru trai, că sincer vorbind nu ne pasă de soarta copiilor noștri, civilizație însemnând, nu în ultimul rând, ce lăsăm în urma noastră. Nu a existat niciodată o civilizație construită pe ateism și materialism – ba a existat și s-a numit comunism – acestea fiind semne neîndoielnice ale descompunerii unei civilizații.

Cred că este nevoie să dăm o mai bună întrebuințare vieții, să ne întoarcem cu mult mai multă luare aminte la socul civilizației noastre, la valorile tradiționale, la temelia creștină. Câștigăm astfel liniște, înțelegere între noi, mai mult curaj în viață.

La Centenar, vedem că țara noastră este una dintre țările cu cea mai constantă și profundă credință creștină, cu rădăcini multisekulare care s-au împletit armonios cu filonul etnic și cu cel al limbii, susținând în acest fel perenitatea neamului și identitatea sa. Această identitate ne-a permis să ne marcăm spațiul ocupat și să ne transmitem valorile care s-au fixat ca niște rădăcini.

Prof. univ. Dragoș Vaida, București

Să ieșim la activități și să arătăm lumii întregi dorința românilor din Basarabia.

Alexandru Șceglov, elev, Tighina

Este nevoie de o dorință enormă de a gândi și a simți ca un popor integru. Un popor ce reprezintă același sânge nu poate să nu fie unit!

Cristina Botnaru, elevă, Tighina

Trăind aproape 10 ani în străinătate, am încercat să învăț cât mai mult de la comunitățile unde am studiat și am lucrat. Reflectând la noile experiențe acumulate prin oglinda originii mele, a rădăcinilor mele, am remarcat două constante:

una specifică spiritului românesc și alta ce caracterizează omul vestic. Prima se referă la influența determinantă a credinței ortodoxe și a doua privește sentimentul comuniunii, al unității, întâlnit în diverse contexte în societatea vestică, de la scară mică la scară largă. Prima lipsește cu desăvârșire omului vestic, iar a doua nu se prea întâlnește în societatea românească.

Astfel, comuniunea și unitatea se pot învăța și de la popoarele vestice, remarcând implicarea civică și lupta pentru o cauză ce aduce beneficii comunității, nu individului. În ciuda înstrăinării unora față de alții, acești oameni știu să răspundă la apel când e vorba de protejarea spațiului verde comun, de activități educaționale și sportive sau de susținerea unor crezuri politice.

Cred că noi, ca români, avem puternicul numitor comun al credinței trăite în adevăr. În jurul acestui nucleu putem să clădim o grijă mai mare pentru cel de lângă noi, începând cu lucrurile mărunte de zi cu zi. Doar așa cred că putem ajunge la conștiința civică atât de prezentă în vestul Europei.

Ruxandra Avram, Scoția, Marea Britanie

Să promovăm în continuare valorile naționale. Să explicăm tuturor necesitatea și avantajele unirii.

Liuba Țurcanu, profesor, Tighina

Un prim pas ar fi promovarea ideilor și valorilor unioniste care ar putea să ne cuprindă pe toți. Un alt pas ar fi rezolvarea problemelor ce țin de Transnistria și Găgăuzia. Pentru Marea Unire ar fi binevenită eliminarea hotarelor dintre România și Republica Moldova.

Svetlana Andrieș, Chișinău

Nevoie de o dorință enormă de a gândi și a simți ca un popor integru. Un popor ce reprezintă același sânge nu poate să nu fie unit!

Cristina Botnaru, elevă, Tighina

Pentru a fi uniți trebuie să învățăm ce înseamnă toleranța și iubirea. Într-o epocă secularizată, cred că redescoperirea sacrului ne poate uni și în același timp poate fi o soluție pentru criza de sens prin care trece societatea. Observăm cu tristețe că societatea noastră este o societate conflictuală în care nu ascultăm vocea celui alt. Este o societate ultra-pragmatică în care nu găsim timp să ne aplecăm și spre nevoile și durerile altuia. Cred cu toată tăria că reîntoarcerea la spiritualitatea creștină este singura modalitate de a fi uniți. Iisus este iubire și sacrificiu pentru om și numai El ne poate uni. Cred, în același timp, că deschiderea Catedralei Naționale, o dorință a celor care au făcut Unirea în 1918, poate deveni un simbol al unirii noastre și al rezolvării conflictului între criza de sens și setea de sens.

Prof. dr. Vasile Astărăstoae, Iași

Să ne conștientizăm identitatea, să nu ne lăsăm dezbrățați, să rezistăm și să credem în idealul Unirii. Să purtăm cinste celor care odată au înfăptuit Unirea, și să nu uităm că ne-au lăsat drept moștenire aspirațiile și năzuințele lor.

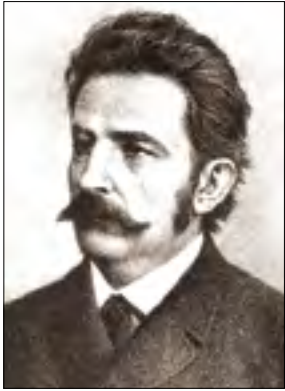
Unirea este o realitate pe care o vom trăi, pentru că istoria își are calea sa și le pune pe toate la locul lor. Este datoria noastră față de strămoși, dar și față de copiii noștri.

Olesea Roibu, elevă, Tighina

Monumentul „Apostolii Basarabeni, martiri ai sfintei cauze naționale” din Chișinău, cu portretele lui Simeon Murafa (+ 20 august 1917), Pr. Alexei Mateevici (+ 13 august 1917), Andrei Hodorogea (+ 20 august 1917).

Monumentul a fost ridicat în 1922, distrus în 1940 și refăcut în 2016.

Ioan Slavici

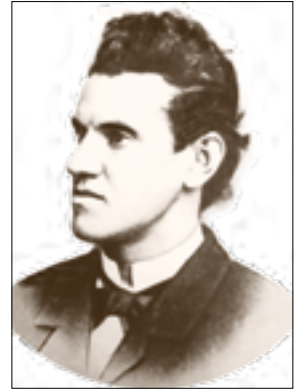
Mitropolit Arcadie C.

A.D. Xenopol

Nicolae Teclu

Ciprian Porumbescu

Serbarea de la Putna, 1871

Drumul Unirii românilor nu a început în 1600. Nici în 1859, la unirea Moldovei cu Țara Românească. Și el nu s-a sfârșit în 1918, anul Marii Uniri.

Drumul Unirii românilor începe în gândul lui Dumnezeu, Care a rânduit să existe acest popor. El trece prin sufletul fiecărui român și-l cheamă să meargă pe el. Drumul Unirii românilor se va încheia când toate neamurile vor fi înaintea lui Dumnezeu și își vor arăta rostul existenței lor. Atunci se va vedea ce a rodit unitatea românilor.

Un pas important pe acest drum s-a făcut în 1871, la Mănăstirea Putna. De hramul mănăstirii, Adormirea Maicii Domnului, a avut loc prima Serbare a românilor de pretutindeni.

Prilejul serbării a fost împlinirea a 400 de ani de la sfințirea Mănăstirii Putna, al cărui ctitor, Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, era înțeles ca un părinte al neamului, care poate aduce unitatea dorită. În

apelurile pentru organizarea serbării, el era numit „simbolul cel mai înalt al simțămintelor patriotice și naționale” al tuturor românilor. De aceea, la mormântul său vor veni românii pentru a realiza prima serbare pan-românească.

Organizatorul a fost asociația România Jună a studenților români de la Viena. Inițiatorul ei, smerit și discret, a fost Mihai Eminescu. Alături de el s-au aflat Ioan Slavici, viitorul scriitor, Nicolae Teclu, marele chimist de mai târziu, A.D. Xenopol, cel care va alcătui prima mare sinteză de istorie a românilor.

Pe 15 august 1871, dimineața, peste 3.000 de români au participat la Sfânta Liturghie la Mănăstirea Putna. Starețul de atunci, Arcadie Ciupercovici, viitor mitropolit al Bucovinei, a rostit o predică plină de însuflețire.

A urmat sfințirea darurilor aduse de participanți, care au fost depuse pe mormântul Sfântului Ștefan.

Cel mai important dintre aceste daruri a fost urna de argint, care se păstrează până astăzi în muzeul mănăstirii.

Urna conținea pământ adus din toate provinciile românești de către participanți. Ea a fost depusă pe mormântul Sfântului Ștefan, ca o rugă către Sfântul Voievod: „Așa cum s-a unit acest pământ aici, mijlocește la Dumnezeu să se unească și locurile de unde el s-a luat!” După Primul Război Mondial, cea mai mare parte din acest pământ va fi presărată pe câmpurile de luptă care au făcut posibilă Marea Unire.

Pe urnă este înscrisă o dedicație care reprezintă un portret sintetic excepțional al Sfântului Ștefan: „Eroului, învingătorului, apărătorului existenței române, scutului creștinătății, lui Ștefan cel Mare, Junimea Română Academică, MDCCCLXX”.

Portretul explică rostul Sfântului Ștefan, în trăsături care cresc din treaptă în treaptă.

Sfântul Ștefan este un erou, care pe câmpul de luptă și-a condus soldații cu înțelepciune, i-a îmbărbătat și care a fost de multe ori în pragul morții în bătălii.

Este un învingător, nu doar în 34 de bătălii din cele 36 pe care le-a purtat, ci și un învingător al neorânduiei, al lipsei de așezare care afecta Moldova în cei 25 de ani dinainte de a veni el pe tron.

Sfântul Ștefan este un apărător al existenței românilor, nu doar al românilor din Moldova vremii sale, căci el a pus țara pe temelii care au fost esențiale până astăzi, a arătat un model de conducere care a rămas un ideal continuu și a întrupat firea și rostul de la Dumnezeu ale poporului

român. Nicolae Iorga spune despre el: „Într-însul găsisse poporul românesc cea mai deplină și mai curată icoană a sufletului său: cinstit și harnic, răbdător fără să uite și viteaz fără cruzime, strașnic în mânie și senin în iertare, răspicat și cu măsură în grai, gospodar și iubitor al lucrărilor frumoase, fără nicio trufie în faptele sale, care se pare că vin printr-însul de aiurea și de mai sus”.

Mai înalt și decât rostul său pentru identitatea românească, studenții care au alcătuit inscripția au identificat în Sfântul Ștefan omul ales de Dumnezeu pentru a apăra întreaga creștinătate: „scut al creștinătății”. Inspirația acestei caracteristici este a lui Eminescu, care îl numește pe Sfântul Ștefan „scut al creștinătății și cetate a Crucii” în articolul „Suntem români și punctum” din 25 mai 1871. Acest articol se încheia tocmai cu referința la urna de argint care urma să fie depusă la Serbare pe mormântul Sfântului Ștefan.

Vor trece aproape 50 de ani și Marea Unire va veni, pentru că, la fel ca prima Serbare a românilor de pretutindeni de la Putna, Marea Unire a existat în gândul lui Dumnezeu și de aici s-a sădit în sufletul românilor. ■

Protos. Dosoftei Dijmărescu

Crucea ridicată în amintirea Serbării de la 1871 de starețul Arcadie Ciupercovici

Lumea de mâine nu poate exista fără morală, fără credință și fără memorie.

Regele Mihai I

Regele Mihai la Mănăstirea Galata, Iași, 2009. Foto: Carmen Parii

L-am ratat pe Regele Mihai, sper să nu mai repetăm această greșeală!

Camelia Csiki

Pentru jurnalista Camelia Csiki, emisiunea „Ora Regelui” de la TVR a reprezentat nu doar proiectul său de suflet, ci și posibilitatea de a-l cunoaște temeinic pe Regele Mihai și de a înțelege ceea ce intuise despre regalitate din povestirile bunicii.

Cum v-ați apropiat de regalitate?

Aveam 8 anișori, eram în clasa a II-a, în plin comunism, când am descoperit într-un dulap pe care tata îl ținea mereu încuiat o monedă care avea pe avers chipul și numele Regelui Mihai. Tata uitase descuiat dulapul și, de fiecare dată când se întâmpla acest lucru, îmi plăcea să descopăr ce secrete ascundea acolo. Moneda aceea parcă s-a lipit de mâna mea de copil curios care înțelegea că e ceva nelalocul ei în societatea în care trăiam, căci am ținut-o în palmă și am admirat-o până când a venit tata acasă de la serviciu. Nu puteam înțelege

de ce nu aflasem că România a avut rege și abia așteptam să vină tata să îl întreb detalii. Pentru că voiam să aflu dacă moneda aceea e o jucărie sau nu, mai ales pentru că până atunci am crezut că regii, reginele și prințesele existau doar în basme.

Îmi amintesc bine că tata a ajuns acasă seara, iar eu stăteam pe caloriferul rece și ascultam poveștile despre Majestatea Sa Regele Mihai. Atunci, tata mi-a povestit că Regele Mihai trăiește în Elveția și că a fost alungat de comuniști. M-a fascinat povestea încă de atunci, fără să îmi dau seama că acesta era un semn, poate, a ceea ce aveam să devin mai târziu.

Bunica mea, fericită că a scăpat de interdicția de a ne vorbi despre perioada interbelică și regii României, a început apoi să îmi povestească seară de seară despre cea mai frumoasă perioadă a tinereții sale. Era născută în 1916, când România a intrat în Primul Război Mondial. O chema Elisabeta, este un nume pe care îl port și eu, și era fascinată încă de Regina Maria, pe care îmi povestea că avusese onoarea de a o întâlni. Așa am făcut cunoștință cu regalitatea și am aflat istoria adevărată a României pe care eu, evident, nu aveam voie să o povestesc la școală.

Bunica mi-a povestit cel mai mult, iar când povestea îmi repeta mereu ce vremuri frumoase a trăit, dar și grele, căci a rămas văduvă în cel de-al Doilea Război Mondial. Apoi, ascultam adesea cu familia mea, pe ascuns, Radio Europa Liberă. Așa am auzit și câteva dintre mesajele Regelui Mihai.

L-am cunoscut pe Majestatea Sa ca jurnalist, mult mai târziu, și m-a cucerit din prima clipă. Îmi amintesc de prima întâlnire, în mod deosebit, pentru că atunci când s-a apropiat de grupul de jurnaliști în care eram, am văzut încă din depărtare că avea parcă o aură nepământească și era ceva special, bun. Din prima declarație pe care a făcut-o, am simțit că vorbește, ca și bunica mea, acea limbă românească veche, frumoasă, pură, care a rămas nealterată chiar și după atâția ani de exil și pribegie în străinătate.

Ce însemna pentru Regele Mihai poporul român? Cu ce lecție de viață rămânem de la Regele Mihai?

Cred că ar trebui să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru că a dăruit națiunii noastre o personalitate atât de mare cum a fost Regele Mihai! Eu Îi mulțumesc că mi-a dat șansa de a-L întâlni pe Majestatea Sa! Datorită felului de a fi și de acțiune al Regelui Mihai, am înțeles adevăratul sens al cuvintelor „patriotism” și „iubire de țară”.

Majestatea Sa a fost un ocrotitor al României atât cât a domnit, cât și în exil. Nu știu câtă lume știe că Majestatea Sa a încercat să atragă atenția lumii întregi asupra atrocităților care se petreceau, sub comunism, în România. Nu știu câtă lume știe că atunci când noi eram înfometate de regimul lui Nicolae Ceaușescu, Regele Mihai mânca mai mereu cumpătat și nu aprindea nici focul, pentru că spunea: Regele nu poate trăi în îndestulare, în timp ce poporul Său este înfometat și ținut în frig.

Mai târziu, după 2007, când a fost lăsat să revină acasă și președintele Emil Constantinescu i-a cerut să plece în turneele pentru integrarea României în NATO și în UE, Regele Mihai nu a ezitat să o facă. Dacă urmăriți discursurile pe care le-a rostit Majestatea Sa cu acel prilej, în țările monarhice sau în republicile în care a făcut lobby pentru România, o să vedeți că explica tuturor de ce europenii au nevoie de noi, nu noi de ei.

Camelia Csiki la onomastica Regelui Mihai, Londra, noiembrie 2012

Regele Mihai și Regina Ana, împreună cu IPS Pimen și PS Gherasim, Mănăstirea Putna, Sfintele Paști, aprilie 1992

Cred că Majestatea Sa va rămâne pentru totdeauna în inimile și în istoria noastră ca cel mai puternic simbol al dreptății, un reper moral de neegalat datorită verticalității ireproșabile de care a dat dovadă în lunga Sa viață.

Cea mai frumoasă lecție pe care ne-a lăsat-o a fost viața Majestății Sale. A trăit ca un monah, în rugăciune, credință și iubire pentru poporul Majestății Sale.

Curajul, loialitatea și răbdarea de care a dat dovadă Majestatea Sa, dar mai ales puterea de a nu răspunde cu aceeași monedă nedreptăților care s-au spus în comunism și chiar și după despre Regele Mihai sunt, de asemenea, lecții demne de ținut minte.

Cred că cel mai bine l-a caracterizat domnul Dan Bădic, a cărui relație de prietenie cu Regele Mihai a început în anii 1980, în exilul din Elveția, și care a durat și după Revoluție, când, de asemenea, domnul Bădic a fost nelipsit de lângă Majestatea Sa. Regele l-a numit Șef al Casei Majestății Sale. A organizat cele mai multe dintre venirile în țară ale Majestății Sale. Dan Bădic mi-a dezvăluit faptul că Regele Mihai a fost împiedicat de 10 ori să vină acasă de autoritățile postdecembriste de la București. El crede cu tărie că Regele Mihai merită să fie canonizat: „Judecând, în același timp, suferința surghiunului regal de 70 de ani, acest

Om este un sfânt și în sinea mea ar fi extrem de oportun ca poporul român să poată accepta sancționarea, canonizarea Majestății Sale”, mi-a mărturisit Dan Bădic, în timpul interviului pe care i l-am luat în Elveția, la scurt timp după ce Majestatea Sa ne-a părăsit.

Care considerați că sunt avantajele monarhiei în comparație cu republica?

Voi încerca să explic avantajele monarhiei prin exemplul ultimelor evenimente, la care am fost martori toți. Poate tinerii vor înțelege mai bine așa. Solemnitatea și fastul funeraliilor Regelui Mihai I al României, cele trei zile de doliu național și respectul pe care I le-au adus familiile regale domnitoare și nedomnitoare străine care au venit la București Regelui Mihai, au așezat din nou România pe harta lumii. I-au redat demnitatea națională. Televiziuni și publicații importante din toată lumea au vorbit pozitiv despre România, care și-a înmormântat cum se cuvine Regele iubitor, atât de izgonit în lunga Sa viață.

Cele trei zile de doliu au provocat o emoție națională, durere și părere de rău multor români care până atunci nu au știut sau nu au căutat niciodată să afle adevărul istoric despre Majestatea Sa. Am văzut că Regele Mihai a fost plâns deopotrivă

de monarhiști și republicani. Mulți au spus că aceste momente unice i-au făcut să se gândească serios că România ar trebui să revină la monarhie. Numeroși români mi-au mărturisit că se simt vinovați că nu au știut cum a fost Majestatea Sa sau că au greșit, imediat după Revoluție, pentru că au crezut propaganda comunistă și nu au avut încredere în Regele Mihai, care ar fi avut, în 1990, forța și tăria să ducă România pe un alt drum și să-i redea măreția din timpul monarhiei.

Modul în care s-au desfășurat funeraliile a re-adus în atenția românilor gândirea strategică pe care au avut-o regii României, la sfârșitul secolului al XIX-lea, care a făcut posibil ca peste 100 de ani români să trăiască acest moment istoric! Tot ce s-a construit sau restaurat în vremea regilor: Castelul Peleş, Palatul Regal din Calea Victoriei, calea ferată care duce la Curtea de Argeș, frumoasa gară, mănăstirea, au fost realizate trainic, făcute cu sufletul și inima deschise pentru români. Până și Trenul Regal, comandat de Ferdinand, este încă funcțional! O continuitate simbolică și un model de urmat de care românii au uitat și pe care nu îl mai au în actuala societate. Regele Mihai a făcut parte dintr-o generație de oameni de stat pentru care păstrarea tradițiilor, continuarea și cultivarea simbolurilor românilor au fost mai presus decât orice alt ideal. Deși nu s-au născut români, toți regii României au intuit care sunt aceste simboluri și idealuri ale poporului pe care l-au condus.

Românii au înțeles abia acum că am avut norocul istoric de o Casă Regală care a înțeles prioritățile și obiectivele personale ale românilor: Carol I ne-a adus Independența, Ferdinand și Regina Maria ne-au adus în granițele spirituale și ne-au păstrat unitatea, chiar și Carol al II-lea, atât de hulit nu întotdeauna pe drept, a modernizat și a culturalizat țara, iar actul de la 23 august al Regelui Mihai a salvat țara de la dezastrul rusesc. Suveranii au crezut în viitorul României și au pus mai presus interesele țării față de al lor. Au intuit interesul național, au dat un exemplu care ar trebui să ne inspire și astăzi. Din profunzimea

înțelegerii acestor simboluri, a fost aleasă și necropola, în prima capitală a Țării Românești, chiar la mănăstirea în care își doarme somnul de veci cel mai viteaz dintre domnii Țării Românești după Mircea cel Mare.

În vremurile tulburi pe care le-au trăit în urmă cu mai bine de 100 de ani, suveranii României și-au dat seama că singura lor șansă este aceea de a se gândi la țara lor, la binele ei. Așa au sădit rădăcinile unei Români moderne și și-au ajutat semenii să se dezvolte în baza unui ideal politic, un concept care astăzi nu mai există.

Cum vedeți posibilă revenirea României la monarhie?

Deseori mi-am spus că românii trec printr-o criză existențială care pare fără sfârșit. Nu au încredere în nimeni și în nimic bun. Așa au ratat șansele pe care

Regele Mihai ni le-a acordat în 1992, 1997 și mai apoi în ultimii ani de viață, când a așteptat ca românii să-și vină în fire. Familia Regală, moștenitoarea Regelui Mihai, este acasă, în România, și muncește zilnic pentru țară, în timp ce mulți români cârcotesc prea mult! Ar trebui să sprijine mai mult acțiunile Casei Regale a României. Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei, prima dintre fiicele Majestății Sale Regelui Mihai, a primit educația de a continua acțiunile întreprinse de regii României de-a lungul istoriei și face acest lucru zi de zi, de ani întregi. Eu și colegii mei suntem martori la această construcție, pe care, din păcate, ceilalți jurnaliști se fac că nu o văd.

Cred că monarhia constituțională ar impune mai mult respect clasei politice. Știm că Regele Carol I a schimbat, în cei 48 de ani de domnie, 38 de guverne, iar cei care erau prinși cu nereguli nu mai aveau ce căuta în prima linie a politicii țării. Atunci când vom fi pregătiți să vedem binele și frumosul, cred că ne vom putea întoarce la monarhie și ne vom putea alege oamenii care să ne reprezinte demn. L-am ratat pe Regele Mihai, sper să nu mai repetăm această greșală! ■

Ion Moraru Mărturisirea identității românești în Basarabia

Ion și Profira Moraru la împlinirea a 60 de ani de căsnicie, 8 noiembrie 2017

În Sinaxarul demnității românești și al dragostei de neam, poporul nostru are onoarea de a-l așeza și pe Ion Moraru, ca unul care s-a silit și a împlinit cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca cineva sufletul său să-și pună pentru prietenii săi.” (Ioan 15, 13).

Ion Moraru s-a născut în 1929, în Mîndîc, Basarabia. După ocuparea Basarabiei de către URSS, a făcut parte din organizația anti-sovietică „Sabia Dreptății” din cadrul mișcării de rezistență „Arcașii lui Ștefan”. În 1947, la 18 ani, a fost arestat, iar în 1950 a fost condamnat la 25 de ani închisoare, dintre care 10 ani muncă silnică. După 1956, a fost eliberat în urma unui decret al Prezidiului Sovietului Suprem al URSS de eliberare a deținuților politici.

Doar la Judecata de Apoi vom cunoaște întregul martiriu al sutelor de mii de români care și-au pierdut viața în urma prigoanelor comuniste din Basarabia, nordul Bucovinei și

ținutul Herței, după ocuparea lor de către URSS. Până atunci, cărți ca cea de față deschid ferestre către jertfa lor și croiesc drumul pe care putem merge ca să le sărutăm rănile primite pentru noi.

După căderea comunismului, Ion Moraru a publicat trilogia autobiografică *Pustiirea. Treptele infernului. Fata cu miros de busuioc*, care stă alături de celelalte cărți ale izbânzilor demnității românești în fața colosului sovietic, precum *20 de ani în Siberia* a

Aniței Nandriș-Cudla, *Pătimiri și iluminări din captivitatea sovietică* a lui Radu Mărculescu ori mărturiile adunate în volumul *Să nu ne răzbunați* de monahul Moise de la Mănăstirea Oașa.

Cartea a fost tipărită la Mănăstirea Putna nu doar pentru că membrii organizației „Arcașii lui Ștefan cel Mare” s-au așezat sub acoperământul Sfântului Voievod, ci și pentru că în ea găsim oglindite, în oameni din epoca noastră, virtuțile Măriei Sale. Găsim demnitate, dragoste de neam, dragoste de țară, dragoste de credința străbună. ■

MARȘUL PENTRU VIAȚĂ 2018

Cu tema „O lume pentru viață”, Marșul pentru viață 2018 s-a organizat în peste 300 de orașe din România și Republica Moldova, în 24 martie 2018. La temperaturi sub zero grade, dragostea românilor pentru viață a învins frigul și zăpada.

Foarte mulți dintre românii de astăzi, din dreapta și din stânga Prutului, suntem, de fapt, supraviețuitori ai avortului. Ne-am născut pentru că cineva a fost acolo să o sprijine pe mama noastră. La Marșul pentru viață din București, Aurelian Temișan a povestit pentru prima dată în public că trăiește datorită sfatului unui medic, care i-a spus mamei lui, care dorea să îl avorteze: „Fă-l, că ai să îmi mulțumești mai târziu!” Așa s-a născut Aurelian Temișan, în iunie 1972. Așa ne-am născut mulți dintre noi... Cum să nu fii pro-viață când realizezi că de această opțiune a depins și viața ta?

O lume pentru viață este o lume care se bucură de zâmbetul și bucuria fiecărui copil. Este o lume

în care oamenii din diferite profesii, cu diferite capacități, își pun în slujba vieții darurile proprii.

Alexandra Nadane, Studenți pentru viață, București

Mamele sunt cele care își învață copiii să fie apostoli ai frumosului sau, dimpotrivă, aducători de ură și războaie. Femeia ține neamul. Femeia protejează viața și umanitatea!

Să mărturisim adevărul, pentru că ne întărește sufletește!

Să iubim mama, copilul, familia, țara și astfel se vor bucura strămoșii, contemporanii și urmașii noștri!

Împreună putem fi uniți pentru viață!

Nadejda Usatîi, Moldova pentru Viață, Chișinău

Mâca a avut dreptate!

Stau la geam și privesc bulevardul, nu știu s'la ce să mă uit mai bine: la arborii din parcul din față sau la mașinile ce se întrec pe asfaltul negru... Privesc spre ibricul de pe aragaz, apa încă nu fierbe; revin cu privirea spre mașini, apoi mă uit printre copaci – oare o să găsec prin multitudinea de crengi privighetoarea? Zăresc între doi plopi turla bisericii Eroilor Revoluției – seamănă cu turla de la Putna. Mă întreb: oare de ce și-au dat viața acei tineri, cum au putut? Păi au putut... pentru adevăr și libertate. „Vom muri și vom fi liberi!” Au crezut și acum într-adevăr sunt liberi – iar eu sunt prinsă cu niște mreje nevăzute de această lume, de toată vraja și nebunia acestor vremuri...

Mă reîntorc la cafeaua mea, de fapt nici nu mai beau cafea, mă uit la cană și îmi sprijin capul aplecat în palme: ce mă fac, cum să fac?... Am aflat că port în pânțele încă un copil, mai am doi copii pe care îi cresc cum îi cresc printre proiectele de la muncă, ieșirile în oraș cu nopțile pierdute. Pornește un război în mine, este cumplit să ai cugetul și inima pradă acestei lupte nevăzute a gândurilor de frică cu cel al infinitelor probabilități

închipuie. Două gânduri mă despică: a face sau a nu face avort, merg acolo sau nu merg? Nu pot, nu mai pot și nu vreau să mai trec prin asta, simt și știu că nu e bine. Mă lupt cu toată lumea care îmi spune că sunt nebună, că nu pot să aduc pe lumea asta încă un copil – copii pe bandă rulantă, cărora nu pot să le asigur viitorul. Aș vrea să le răspund, dar nu știu ce; știu că există răspuns la toate aceste mentalități, doar că eu nu-l am, cumva am lipsit la lecția asta și acum nu știu cum să fac.

Sună telefonul. Răspund. Trebuie să merg la birou, avem ședință. Merg la baie, îmi spăl fața cu multă apă, aștept să se răcească mai tare, să fie cum era apa din fântâna copilăriei; simt cum îmi șiroiește pe obraji. Aproape nu mai am aer, ridic capul și mă uit în oglindă, privesc chipul schimonosit de gânduri, mă uit în ochii mei, parcă a dispărut sclipirea din ei...

Cum voi putea să mă uit în ochii Măcăi pe lumea cealaltă, ce o să-i zic? Că nu am mai putut să cresc un copil, că nu am timp? că am nevoie de bani? că nu pot să mai schimb scutece de unică

folosință și nu pot să apăs butonul mașinii de spălat? Cum să ridic capul spre ea, ea, care s-a născut și a copilărit în Basarabia Imperiului Țarist, și-a trăit tinerețea în România Mare și a dus povara Uniunii Sovietice, a trecut prin două războaie, prin bolșevism și comunism, prin foametea lui Stalin, prin tifos, prin teroarea fricii de a nu fi deportat în Siberia, a făcut opt copii, a îngropat patru și alături de Tătuca i-a crescut mari pe ceilalți patru... Cum o să mă uit în ochii ei senini și buni?

Mă uit la mine, picături de apă îmi curg pe lângă ochi, dar nu sunt lacrimi... mă uit atent la chipul reflectat, mă uit în ochii mei care pentru o clipă par a fi ai Măcăi... închid ochii și mă șterg pe față în grabă, apoi plec spre muncă...

Intru în vechea clădire interbelică, unde e biroul în care lucrez de câțiva ani, merg la ședință – toate la fel; discutăm despre nimic, nimicuri și despre lucruri care într-o lume adevărată nu ar exista. După ce terminăm, merg la biroul meu, mă așez în fața calculatorului. Totul în jur este ostil, iar eu încerc să prind capătul de sfoară pe care mi-l întinde bunica. Încerc să îngân o rugăciune, dar abia mai pot s-o smulg din smoală... *Tatăl nostru* – rugăciunea învățată tot de la buna mea – pentru grelele clipe de descompunere.

Îmi termin treburile pe la birou și plec în grabă la metrou. În gând îmi sună *Tatăl nostru*.

Măca știa ce spunea...

Am făcut primul avort la 18 ani. În salonul imaculat și fără viață al clinicii Marie Stopes, încercând să scap de rodul pântecelui pe care nu știam cum să-l cresc singură în București, fără ajutorul celui cu care îl concepusem. Acesta, după o discuție scurtă și fără drum de întoarcere, mă trimitea – de la sine înțeles – să scap de „problemă”. Iată că mă aflu în fața plutonului de execuție a copilului meu. Știam că nu trebuie să fac asta, dar – conjunctural – m-am lăsat convinsă de lumea care mă înconjură, ca și cum acesta ar fi firescul vieții, pentru că în acele clipe așa îmi părea convenabil, așa puteam să-mi adorm conștiința care țipa cu un strigăt mut ca cel al pruncului nenăscut de care tocmai „scăpam”.

Așa am schimbat viața pe moarte. Nu arătam deloc ca în pliantele americane de planificare familială... eram un strigoi, o inimă de piatră, o umbră.

Vocea doamnei de la metrou anunță stația Tineretului. Ies de pe tărâmul amintirilor și încerc să mă scutur de fiorul rece care mi-a cuprins ființa. Nu mai vreau să trăiesc așa ceva, nu vreau să iau viața acestui copilăș nevinovat. Am făcut deja trei avorturi – vreau să am trei copii. O să fac eu cumva, voi găsi o cale.

Cum să fac față acestei lumi egoiste? Cum să mă lupt cu mine însămi? Îmi amintesc de cei care au trecut prin Gulagul sovietic și au supraviețuit temnițelor și lagărelor, cum au reușit sub amenințarea terorii și a torturii să stea drepti? Ce i-a determinat să înoate împotriva curentului? Ceva lăuntric și nevăzut...

Împotriva curentului era și Măca. După răpirea Basarabiei a continuat să scrie cu slove latinești. A refuzat să învețe limba rusă și nu a conțenit să meargă la biserică. În taină și-a botezat toți nepoții, începând din anii '60 până la sfârșitul anilor '80, într-o Uniune Sovietică bolșevizată și ateizată. Ea venea la oraș aducând părintele acasă, cu cristelniță, cădelniță și cele trebuincioase. Ne-a botezat pe toți, sub privirile înfricoșate ale colegilor de muncă ai părinților noștri, care, terifiați, spuneau că dacă află partidul n-o să-și mai găsească loc de muncă în oraș și nici în raza lui. Ba, mai mult, ea ne-a dus de mână și la biserică din sat și ne-a ținut în strană, învățându-ne să ținem isonul alături de băbuțele din sat. Și iată că am supraviețuit cu toții.

Tacit o să încep și eu. O să-l numesc pe copilul din pânțele ca pe tata – Pavel. Nu poți merge la avort cu cineva care are așa un nume.

În lumea în care trăim, vestea despre al treilea copil arareori nu aduce consternare sau indignare pe fața interlocutorilor, nicidecum empatie și încurajare. Când burta a început să crească, mulți au început să se uite strâmb la mine. „Tu și țigani”, așa îmi spuneau unii. Lumea s-a întors pe dos...

Ajunsesem cu sarcina în luna a șaptea. Bărbatul cu care trăiam de doi ani a plecat la o altă femeie. Am rămas din nou singură. Singură cu doi copii și cu al treilea în burtă, cu un serviciu care mușca din mine tot – timp, nervi și viață – și cu tot noianul de gânduri necruțătoare. Singură, pe o cărare suspendată deasupra prăpastiei vieții egoiste pe care am dus-o și a tuturor consecințelor ei.

Sunt din nou în fața termopanului alb. Fără cafea. Copiii dorm. Durerea mută din sufletul meu îmi face ființa bucăți. De ce oare nu putem fi statornici, de ce căsniciile nu durează până la moarte, de ce nu suntem în stare să spunem adevărul, de ce nu putem să ne asumăm responsabilități, de ce nu mai iertăm? De ce nu putem să ne creștem toți copiii? De ce eu, în epoca asta în care aparent toate sunt mai simple, nu pot fi ca bunicii mei, care au trăit niște vremuri deosebit de grele? De ce nu mai putem să ne jertfim pentru cel care ne este aproape? De ce ne pierdem vremea încercând să imităm niște idealuri false, induse de lumea în care trăim?

Îmi vine să renunț la tot, să mă arunc în hău, să nu mai știu nimic, dar prin zgomotul străzii se aude firav privighetoarea și prin tumultul de gânduri abia se percepe îngânat *Tatăl nostru*. Nu pot să mă arunc pe geam. Nu pot, pentru că pe lumea cealaltă o să mă întâlnesc cu Mâca și Tătuca...

Când a murit Tătuca, a căzut tot cerul peste mine. El era coloana din dreapta a pridvorului casei familiei noastre; el pe o parte și Mâca pe cealaltă. Mâca a mai trăit câțiva ani. A stat pe la toți copiii. Satul s-a mutat la oraș. Ea – cu cele câteva bocceluțe și desage ale ei stând așezată pe marginea patului – spunea rugăciuni șoptite, numai de ea știute, tânjind fără cuvinte după casa în care și-a crescut copiii, după bărbatul care plecase pe lumea cealaltă și după biserica din sat...

Martie 2000. Plecam cu șeful departamentului de știri externe al ziarului la care colaboram spre Moscova, ca traducător și corespondent la alegerile prezidențiale. În tren, la granița ucraineană, grănicerii ne-au dat jos din tren, spunându-ne că nu putem tranzita Ucraina, invocând mai multe motive absurde. Urma să dormim la o bucovineancă cu frică de Dumnezeu, care s-a oferit să ne cazeze până a doua zi, când urma să luăm trenul spre Iași. Târziu în noapte am visat-o pe Mâca, stând lângă Tătuca pe o băncuță lângă gardul casei. M-am trezit cu o transpirație rece și cu certitudinea că Mâca nu mai este printre cei vii. Nu am mai putut adormi. Dimineața cu noaptea în cap am început să sun acasă, dar telefonul rămânea mut. Am luat trenul și am făcut cale-ntoarsă. Încerc tot drumul să sun acasă – nu răspunde nimeni. Ajunși în Chișinău mergem acasă. Am găsit ușa închisă, iar în tocul ușii un bilet: „Draga mamii, a murit Mâca, suntem la tanti Lenuța.” Atât. M-am așezat pe treptele de beton din fața ușii apartamentului. Era adevărat. Toate presimțirile erau acum certitudine. Nu îmi puteam aduna gândurile. A murit Mâca...

Am ațipit și am visat-o pe Mâca alături de Tătuca, îmbrăcați în straie naționale, albe, de sărbătoare; erau într-o șaretă pictată cu flori și păsări. Mă priveau frumoși și liniștiți. Înhamat la căruță era un cal alb, frumos și voinic – părea coborât din basme. În jurul lor roiau multe luminițe multicolore. Mergeau pe un drum de țară, de pământ negru, de-o parte și de alta era câmp verde, proaspăt și înrourat. Se îndepărtau încet, zâmbind. Îndepărtându-se întinereau și deveneau mai transparente, iar luminițele colorate roiau tot mai vioi, până când toate au dispărut într-un soare luminos. M-am trezit îmbăiată de acea lumină. Era atâta pace cum nu am simțit niciodată până atunci. Aproape că îmi auzeam inima bătând. Primisem

un dar. Asta trăiam. Apoi am plecat din nou spre lumea zbuciumată.

Toate acestea mi-au rămas bine întipărite în adâncul sufletului. Acestea m-au convins că trebuie să merg mai departe, să-mi cresc copiii. După nouă luni de lupte sufletești, l-am născut pe Pavel, un băiețel mic și firav, dar cu un zâmbet minunat.

Îmi era din ce în ce mai greu, simțeam că toate în viața mea nu mai au rost, părea că totul este inutil, că toate îmi sunt potrivnice. Trăiam o durere continuă în suflet și în toată ființa mea, durere ce devenea aproape insuportabilă. Abia mai găseam putere să-mi cresc copiii. Devenisem scheletică, simțeam că lipsește ceva esențial în viața mea. Eram ca un câine zăvorât într-o cușcă de fier. Noaptea, după ce adormeam copiii, urlam fără cuvinte, stăteam cu orele în fața geamului termopan și abia mai reușeam să mă țin să nu sar în gol.

Într-una din nopți am simțit că mă lasă puterile, am vrut să sar, dar în același timp m-a atins un fior... m-am pus în genunchi și am început să plâng în hohote, îmi țineam capul în pumni și strigam la Dumnezeu să nu mă lase așa, să-mi dea încă o șansă, să-mi arate drumul spre o viață adevărată. Lacrimile-mi șiroiau pe parchet. Simțeam cum mă liniștesc încet-încet, cum prind putere de parcă începea să curgă-n mine o viață nouă. În minte și în gând îmi venea amintirea bunicilor. Cum oare au reușit ei să trăiască și să îmbătrânească împreună, atât de frumos, chiar dacă le-a fost atât de greu. Ce făcea Mâca, ce făcea Tătuca?

M-am ridicat de pe parchet și m-am uitat pe geam la cerul înstelat. Am îngânat: „Doamne, Te rog, ajută-mă!”

Am mers la bucătărie; acolo, pe masă aveam un bol de grâu încolțit în fața unei iconițe mici de carton cu Sfântul Apostol Andrei. M-am uitat la el și mi-am adus aminte că a început postul. Mi-am zis atunci: „Nu știu eu prea multe din ce făceau bunicii mei, dar asta știu sigur, țineau post miercuri și vineri, țineau toate posturile de peste an” și m-am gândit să încerc și eu, că doar n-o fi un capăt de țară...

Am început să țin Postul Crăciunului, simțeam că postul nu ține doar de cele ale trupului și ale mâncării, ci că e ceva mai mult și mai adânc decât pare a fi.

Și Dumnezeu nu m-a lăsat așa. În câteva zile m-am întâlnit cu un vechi prieten pe stradă, îi crescuseră barba și părul, avea chipul blând și luminos. I-am povestit câte ceva din ultima perioadă a vieții. Trecând pe lângă o librărie, am intrat să ne adăpostim de ploaia ce începuse; acolo mi-a cumpărat

câteva cărți pentru copii – se apropia Sfântul Nicolae. Am găsit și două cărți – *Sfinții Părinți despre post* și o cântărie a Părintelui Arsenie Papacioc. Mi le-a cumpărat și pe acelea de Sfântul Nicolae.

Am citit cărțile și am înțeles că postul trebuie îngemănat cu rugăciune și fapte bune, cu dragoste, sinceritate și adevăr în viață.

Așa făcea și Măca, postea și se ruga. Tot timpul buzele i se mișcau încet, aproape nevăzut, îngânând rugăciuni. Se închina frumos din când în când, și uneori, când credea că n-o auzim, îi povestea Maicii Domnului durerile și gândurile ei.

Într-una din seri am trecut pe la anticariatul lui Nicu – prieten vechi. Pe unul din rafturile cu cărți era înghesuită o carte pe cotorul căreia scria *Sfântul închisorilor*. Ceva îmi spunea că trebuie s-o cumpăr neapărat; am luat-o și Nicu, zâmbind și privindu-mă atent de sub rama ochelarilor, îmi spune: „Pe asta ți-o dăruiesc”. I-am mulțumit și am plecat grăbită. În noaptea aceea, printre lacrimi, am citit toată cartea. Dimineața știam exact ce trebuie să fac. Toată zgura sufletului trebuia spălată, cu lacrimi și spovedanie. Am început să merg la biserică. Sfânta Liturghie reușise să-mi trezească cugetul și conștiința amorțită. Printre cântările psalmilor mi se părea că din noianul de amintiri se aude și vocea slabă a bunicii mele.

Am luat la rând bisericile din București în căutarea unui părinte căruia să mă pot spovedi. Totul era potrivit; seara, printre rugăciuni, Îl rugam pe Dumnezeu să-mi dea această șansă, să nu mă ia la El înainte de a mă spovedi. Povara păcatelor o simțeam aproape fizic. Mă gârbovisem parcă de greutatea lor. Nu găseam omul potrivit, dar tot Dumnezeu m-a ajutat... Am perseverat. Și cumva la capătul puterilor, sleită, după atâta căutare, în ajunul Crăciunului l-am găsit. Am ajuns la Vecernie. Când am intrat la slujbă, părintele ieșea

pe ușa din stânga altarului. Avea chipul unui sfânt bizantin; am știut atunci că aici trebuie să rămân și să-mi las păcatele. Ascultând strana, simțeam cum mă cocoșez din ce în ce mai tare. Îmi veneau zeci de gânduri de renunțare, îmi venea să fug, dar simțeam în adâncul inimii că, dacă o să fac asta, n-o să mai ajung niciodată în acest punct, așa că am așteptat până s-a terminat slujba și până ce toți cei din biserică s-au spovedit.

Biserica era goală; părintele s-a uitat puțin încrunțat la mine, întrebându-mă când m-am mărturisit ultima oară. M-am bâlbâit, spunând că nici nu-mi mai amintesc când și dacă ceea ce am făcut atunci chiar a fost o spovedanie adevărată. S-a uitat atent la mine. Îmi tremura toată ființa și mă durea spatele atât de tare încât îmi venea să țip de durere. Părintele m-a spovedit; Îi mulțumeam lui Dumnezeu că nu m-a lăsat așa, cu cele trei avorturi nespovedite și cu toată viața mea plină de minciună și desfrâu. Plângeam. Din ochi îmi șiroiau izvoare de lacrimi și simțeam cum se rup lanțurile grele ale vieții trecute. Știam că vreau să încep o viață nouă, de fapt simțeam că deja o începusem. A fost cel mai sincer moment din viața mea; simțeam că acolo, în biserică, este izvorul vieții adevărate și că acolo Hristos ne așteaptă cu dragoste și cu răbdare pe fiecare să ne întoarcem acasă. Am plecat de sub patrafirul părintelui zburând, nici nu mai simțeam podeaua, durerea de spate dispăruse. Lăsasem acolo, la picioarele Blândului Mântuitor, tot mormanul de moloz al vieții mele rătăcite...

Au trecut ani. Am încercat să fac ce m-a învățat bunica mea. Am început o viață nouă. Dumnezeu mi-a dăruit un soț care m-a ajutat să-mi fac ordine în viață. Suntem o familie mare. Avem patru copii. Împreună punem început bun ori de câte ori intemperiiile vieții ne lovesc, la bine și la greu împreună, cu bune și cu grele – ca-n viață. Dar niciodată singuri, ci cu Hristos alături.

Anul trecut, de ziua Unirii am fost la Chișinău, ne-am întâlnit noi, verii, și ne-am adus aminte împreună de clipele copilăriei, de ouăle roșii și cozonacii și pasca Măcăi, de lumina din ochii ei când ne-a învățat să spunem: „Hristos a înviat!” și cum a înviat sufletul meu, după toate peregrinările vieții. Concluzia la care am ajuns este că: „Măca noastră a avut dreptate! Ea este cea care a ținut flacăra Vieții aprinsă și probabil pentru rugăciunile ei și ale tuturor sfinților astăzi suntem aici și vorbim despre ea...” ■

Cezara Armașu

Citiți articolul integral
pe internet.

Departamentul Pro Vita este una dintre cele mai frumoase întâmplări din viața mea

Pr. Radu Brânză

La Iași, Părintele Radu Brânză coordonează Departamentul Pro Vita al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei de la înființarea acestuia, în 2011.

Descrieți-ne Departamentul Pro Vita și alte instituții din cadrul Mitropoliei prin care sunt sprijinite viața și familia.

Departamentul Pro Vita este una dintre cele mai frumoase întâmplări din viața mea. Povestea a început cu aproape șapte ani în urmă, când un călugăr cu metania la Mănăstirea Putna, Arhimandritul Nicodim Petre, vechi și bun prieten din anii tinereții mele și ai studenției cuvioșiei sale, mi-a spus despre intenția Înaltpreasfințitului

Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, de a înființa un sector dedicat misiunii, atât de necesare în Biserica noastră. După aproape jumătate de an de întâlniri informale și prietenești a unui grup de șase-șapte persoane, a urmat o seară în care s-a decis înființarea structurii misionare. În acea întâlnire, Părintele Mitropolit m-a delegat a fi responsabilul Departamentului Pro Vita. Așadar, totul a început de la zero.

Acum, activitatea departamentului este structurată pe crezul nostru, Salvarea, Protejarea și

Îmbunătățirea calității vieții din prima secundă a existenței, în trei activități de bază: Centrul de Prevenție și Informare, dedicat informării asupra a ceea ce este de fapt avortul; Centrul Praesidio, dedicat femeii însărcinate aflate în dificultate; Programul Sfântul Stelian, dedicat familiilor numeroase, mai precis unui număr de 157 de familii din județele Iași, Botoșani și Neamț care au mai mult de opt copii.

Activitatea noastră se completează cu efortul colegilor noștri de la Sectorul de Învățământ și Sectorul Social Diaconia din cadrul Centrului Eparhial Iași. Dar cel mai important instrument de lucru este rețeaua pro vita creată la nivel de Arhiepiscopie. Avem în toate cele 13 protopopiate un birou pro vita cu un preot calificat pentru acest tip de activitate. Mai mult decât atât, în luna februarie a acestui an s-a decis la nivelul Sinodului Mitropolitan înființarea unui departament pro vita în fiecare centru eparhial al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Asta înseamnă că cel puțin în Mitropolia noastră – de fapt, regiunea de nord-est a României – Biserica va avea aceeași viziune și abordare a subiectelor pro vita, ceea ce mi se pare extraordinar.

Ce situații v-au impresionat?

Un mare impact asupra mea a avut întâlnirea pe care am organizat-o pentru mamele din Programul Sfântul Stelian. Am ales un grup de zece mame care, împreună cu zece doamne din parohia mea, au avut pentru o zi un program în care doamnele din parohia mea au fost gazde, iar mamele au fost sărbătoritele. La sfârșitul zilei a avut loc o discuție despre bucurii și greutăți ale vieții. Mă așteptam să asist la un plâns general din partea celor care aveau nouă sau zece copii, iar doamnele din parohia mea să fie cele care le consolează. Uimirea mea a fost că lucrurile au stat exact invers: am văzut aceste femei

cu mulți copii fericite și puternice. Este admirabil să vezi pe cineva care zilnic trebuie să pună pe masă oala de 20 de litri cu ciorbă și 15 pâini, dar să spună că bucuria ei este când îi vede pe toți ajungând acasă, fiecare de la rostul lui.

O altă întâmplare a fost de sărbătoarea Sfintei Parascheva din 2017, când voluntarii noștri împărțeau pliante în mulțime. Un domn a luat pliantul, dar l-a aruncat în următoarea secundă. Din spatele lui, un tânăr dintr-un grup a luat pliantul și, citindu-l, l-a dat unei colege, spunându-i: „Acesta este pentru tine!” Ei tocmai vorbeau cu acea tânără care era însărcinată și era deja programată la avort, încercând să o convingă să păstreze copilul. Pliantul mototolit era cu informații despre tel verde 0 800 800 116, o linie telefonică inițiată de noi, destinată femeii în criză de sarcină. Fata a citit, a renunțat la avort și acum copilul este botezat. M-a impresionat cum o hârtie călcată în picioare poate salva o viață.

Ce determină cel mai mult o femeie în criză de sarcină să aleagă avortul?

Necunoașterea realității. Îndrăznesc să spun că, în toate cazurile de regret al avortului, femeile spun acest lucru: „Dacă aș fi știut... dacă mi s-ar fi spus..., nu aș fi făcut.”

Ce o determină să aleagă viața?

Faptul că nu este singură, că cineva îi întinde o mână. Este incredibil cum doar un cuvânt bun sau un mic gest de solidaritate poate salva o viață. Cineva povestea cum o femeie a renunțat la avort doar pentru că a primit din partea unui grup pro-viață un pachet cu scutece pentru copilași. Nu scutecele în sine au impresionat-o, ci faptul că cineva face ceva pentru o femeie într-o astfel de criză.

Foto: Pr. Silviu Cluci

Care sunt pașii pe care societatea românească trebuie să îi facă pentru a scădea numărul avorturilor la cerere?

Recomand trei lucruri, tare greu de făcut, dar fără de care nu se poate face nimic realist.

Primul este conștientizarea tragediei! Suntem într-un declin demografic devastator. Dacă nu ne redresăm, intrăm pe drumul ireversibil al dispariției noastre ca neam și cultură creștină. Sunt studii serioase din Occident care arată că în 50 de ani a treia religie din Europa va fi ateismul, iar într-o sută de ani, Europa va fi musulmană.

În al doilea rând, să conștientizăm că problema ne privește pe fiecare dintre noi, că toți trebuie să fim pro-viață. Din păcate observăm o atitudine de genul: nu e treaba mea sau nu e vorba de mine/noi. O mare iluzie. TOȚI trebuie să fim pro-viață.

În fine, trebuie repus în valoare modelul de familie numeroasă. Aminteam la început de Programul Sfântul Stelian. Vă dau o veste bună: din cele 157 de familii, majoritatea nu sunt sărace, dar știți care este marea lor problemă? Sunt stigmatizați. Îmi spunea o mamă: „Părinte, noi nu mai mergem să ne luăm ajutorul social pentru că nu ne mai scot din proști.”

Încercăm să promovăm modelul familiei cu mulți copii și prin exemplu propriu: în șapte ani, tinerii cu care am început activitatea s-au căsătorit și avem deja 12 copii... pro-viață. Este minunat să merg la birou și să văd colegii mei care lucrează cu copii de gât, sau îi pun prin cutii de imprimantă sau îi schimbă de scutece pe scaunul de birou. E greu, dar e frumos. Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, vom propune cât de curând Părintelui Mitropolit un proiect pro-viață care să cuprindă și propria noastră grădiniță. De ce așa ceva? Pentru că unul dintre cele mai puternice argumente împotriva copiilor în familiile tinere o reprezintă problema job-ului. Dar știți ce mă uimește? Marile companii pun la dispoziția angajaților toate condițiile pentru a se simți confortabil: spații de

petrecut agreabil pauza de prânz, mese de tenis, sală de fitness etc. De ce nu s-ar face o grădiniță? De ce s-ar încuraja un team building care, de foarte multe ori, distruge familiile și nu parenting-ul?

Ce a însemnat Marșul pentru viață 2018 față de anii trecuți?

A însemnat încă un pas în plus. De la prima ediție, încercăm să îmbunătățim calitatea acestei activități. Noi avem o agendă în care, în fiecare an, ne notăm ce a mers bine și ce trebuie îmbunătățit. Anul acesta, pasul în plus a însemnat că am schimbat structura, în sensul că am amenajat o scenă mare pe care am adus voci importante. Am scurtat traseul, iar la sfârșit, pe aceeași scenă, am avut un spectacol adecvat temei și perioadei. A mai însemnat o mediatizare pe eveniment foarte puternică, cu mărturii video de susținere a evenimentului, începând cu Înaltpreasfințitul Teofan, cu oficialități ale instituțiilor de prim rang de pe cuprinsul Arhiepiscopiei – prefecți și primari, universitari, studenți, cazuri pro-viață concrete etc., toate distribuite pe aproape toate canalele media locale și regionale.

Așa cum deja ne-am obișnuit, reacțiile mediatice la nivel național practic au lipsit, singurele referiri fiind foarte distorsionate și tendențioase. Asta arată că universul media este uneori la distanță mare de realitate.

Ce i-ați îndemna pe tinerii care se gândesc dacă merită sau nu să își dedice viața protejării vieții și familiilor prin alegerea de a lucra în centre de consiliere?

Să conștientizeze că, dacă ei sunt, aceasta se datorează altora, care au ales să-i nască: părinților lor. Implicându-se în astfel de activități pro-viață, au șansa să contribuie la salvarea unor tineri la fel de frumoși ca ei. ■

Familia, un demers pentru normalitate

Familia este darul lui Dumnezeu. Prin jertfa dăruirii soților unul către altul, către copii și cu toții împreună către Dumnezeu, familia se sfințește, devine o mică biserică, după chipul Sfintei Treimi. Astăzi, familia este atacată în moduri inimaginabile în trecut, de exemplu prin avort și prin negarea complementarității unice între un bărbat și o femeie. În aceste condiții, se vede mai mult că singura temelie sănătoasă este viața în Hristos, în Biserică. Interviu cu soții Paul și Andreea Dumitrescu, din București, arată strădania lor de a-și clădi împreună viața pe această temelie.

Ce înseamnă familia pentru dumneavoastră?

Paul: Un demers la normalitate. Naturalul, firescul. Încercăm să ne bucurăm de căldura familială, de fiecare clipă, de timpul petrecut împreună,

unii de alții. Poți afla darul pe care îl ai doar când l-ai pierdut. Nu avem răgazul să abstractizăm, să conceptualizăm în legătură cu ce înseamnă familia.

Andreea: Referindu-mă doar la dimensiunea orizontală a vieții, familia înseamnă totul.

Cum vedeți căsnicia acum?

Paul: Poate cu mai multă durere în suflet acum. Conștientizez parcă mai acut „mucenicia” prin care trec părinții văzând că lumea le răpește copiii.

Asta pentru că noi nu ne-am schimbat viața, măcar pentru ei. Noi nu ardem pentru Hristos, iar ei nu au văzut un model de viețuire creștină.

Cu ce gânduri ați plecat la drum?

Paul: Fără prea multe gânduri sau așteptări. Doar cu nădejdea că ajută Domnul spre cele de folos.

Legătura cu tradiția, cu exemplul viu trăit alături de bunicii noștri cu care am copilărit la țară. Pe deal cu oile, la pădure, la coasă. Bătrânii satului se îmbrăcau în costume populare, împreună lucrau la câmp, la clacă. Erau veseli și firești.

Andreea: În al doilea an al căsniciei, în timp ce eram însărcinată cu cel de-al doilea copil, l-am întrebat pe părintele duhovnic dacă Biserica îți dă voie să te ferești, în vreun fel anume, de a avea copii, plângându-mă de faptul că au venit așa repede unul după altul. Părintele mi-a răspuns printr-o întrebare: „Andreea, tu când te-ai căsătorit ce te gândeați că înseamnă căsnicia? Nu te-ai gândit că vor veni și copiii, unul, doi sau mai mulți?” Deci, la doi ani de la căsnicie a fost prima dată când am fost pusă în situația de a mă gândi ce înseamnă căsnicia pentru mine. Când m-am căsătorit m-am gândit doar că voi fi mereu împreună cu Paul și asta era ceea ce conta pentru mine atunci. Acum cred și sper că iau căsnicia mai în serios și mă gândesc că în căsnicie se poate și este absolut necesar împlinirea unui vot monahal: tăierea vocii. Ce-i drept, doar uneori renunțăm din proprie inițiativă la ceea ce vrem noi, de cele mai multe ori casnicii noștri – soțul și copiii – ne ajută să ne tăiem voia, și uneori Dumnezeu.

Cum ați depășit frecuşurile?

Paul: Domnul ne-a păzit să nu avem mai mult decât putem duce.

Întotdeauna este tentația de a intra în clinciuri, de a ne dezgina. Până la urmă, dacă le privești la rece, sunt doar lucruri minore, marginale. Important este să-ți asumi neputința celui alt și să nu-l nedreptățești așteptând de la el ceva mai mult decât i-a dat Domnul.

Andreea: În general, au fost lucruri minore. Cel mai ușor am trecut peste ele când am reușit să tac, chiar dacă nu îmi convenea situația sau ceea ce spunea Paul, și până la urmă lucrurile se așezau într-un fel sau altul ca să fie totul cu pace.

Sunteți părinții a opt copii. Cum se împacă profesia cu creșterea copiilor? Vă simțiți împliniți?

Paul: Fără doar și poate familia îți dă o anumită împlinire. Doar că sensul este să ajungem la viața cea neîmbătrânitoare.

Numărul copiilor nu este neapărat relevant, poate doar faptul că nu ne-am ferit de a avea copii. Soția nu este angajată de 17 ani, de când

a născut primul copil. Profesia ei este de mamă. Încerc să-mi fac profesia (economist, *n.n.*) cât pot de bine, cu seriozitate și acrivie. Nu poți fi creștin doar duminica la Sfânta Liturghie. Încercăm să fim creștini în toată vremea, și în familie, și la serviciu.

Andreea: După nașterea Mariei, acum mai bine de 17 ani, am intrat în concediu de maternitate și de atunci nu m-am mai întors la serviciu. Acum sunt „doar” mamă. „Profesia de mamă” cuprinde în sine mai multe specializări, dacă ar fi să o împarți în diferitele activități care pot avea loc într-o zi: începând cu cele de bonă și bucătar, apoi trebuie să ai abilități organizatorice, de manager, judecător, avocat și uneori de... arbitru de box.

Cred că nicio meserie nu poate să îți ofere un sentiment de împlinire mai mare decât îți oferă copiii. La început mă mai gândeam să mă întorc la serviciu, dar după al treilea copil am renunțat cu totul la acest gând.

Învățați de la ei?

Paul: În măsura în care te pui mai prejos. Acesta este, de fapt, darul pe care Dumnezeu l-a făcut în viața noastră, prin pruncii pe care ni i-a dat.

Andreea: Dacă aș fi reușit să învăț de la ei probabil că aș fi fost o mamă mai bună pentru al optulea copil decât am fost pentru primul. Lucrul pe care îl văd cel mai des la ei este nerăutatea și faptul că, deși uneori se ceartă de ai impresia că nu mai există cale de reconciliere, peste 2 minute se joacă de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

V-ați gândit vreodată să spuneți: „Ajunge!”, legat de numărul de copii?

Paul: Niciodată. Unii spun că suntem inconștienți, alții iresponsabili în legătură cu viitorul copiilor. Soția mi-a spus hotărât de câteva ori, imediat după naștere, că asta este ultimul. Dar s-a răzgândit de fiecare dată, slavă Domnului!

Andreea: Da. De două ori am fost chiar foarte categorică. După nașterea celui de al treilea și al șaselea copil, din cauza unor experiențe mai grele decât normalul celorlalte nașteri, i-am spus lui Paul: „Să știi că eu alt copil nu mai fac”. După o vreme însă am revenit la sentimente mai bune. În general, noi nu ne-am ferit să avem copii, dar nici nu pot să mă laud că eram bucuroasă când vedeam că mai vine un copil. Din fericire, toate gândurile de neacceptare dispăreau total în momentul în care simțeam pruncul mișcând în pântec. Nu mai spun de bucuria pe care o simți când se naște copilul și vezi în el cel mai frumos dar pe care ți-l poate da Dumnezeu.

Ce sfat aveți pentru soții aflați în pragul divorțului?

Paul: Nu știu cum este cu sfaturile. Fiecare are situația lui.

Chiar zilele trecute stăteam de vorbă cu cineva în legătură cu problema asta. Nu e ușor să-i spui cuiva că ai promis în fața Domnului să nu te despartă decât moartea.

Andreea: Nu mă simt în măsură să dau sfaturi pentru o situație așa de grea și delicată cum este

cea a soților care au pierdut sau au renunțat la darul primit în ziua cununiei.

Ajungeți la biserică cu toții? Copiii care sunt adolescenți cum privesc faptul că au mai mulți frați decât colegii lor?

Paul: Da, până acum, cu ajutorul Domnului! Încercăm să avem o anumită disciplină fără de care lucrurile nu pot avea o minimă rânduială. Sigur, nu facem neapărat armată, forme sterpe, fără viață.

Adolescenții chiar sunt mândri în legătură cu numărul fraților lor. Nu sunt singurii în situația asta, mai sunt și alte familii, care au crescut la streășina ASCOR-ului, cu care ne întâlnim la biserică.

Și ei, la rândul lor, intuiesc starea aceasta de libertate în care noi am crescut. Atunci ni se părea ceva firesc. Acum vedem parcă din ce în ce mai mult starea de har în care ne aflăm.

Andreea: Cu ajutorul lui Dumnezeu și pentru rugăciunile părintelui duhovnic, care în primii ani ai căsniciei la fiecare spovedanie ne întreba dacă mergem duminica și în sărbători la biserică, la Sfânta Liturghie mergem cu toții. La slujbele de seară – Vecernii sau Privegheri, atunci când se fac – eu rămân acasă cu cei mai mici, iar Paul merge cu cei care vor dintre cei mari.

Cum vă petreceți timpul liber, cum decurge o zi după serviciu?

Paul: Nu prea mai există ideea de timp liber. Este vorba de o lucrare continuă, sunt niște secvențe care ar trebui să aibă o unitate, un sens. Iureșul zilei este de multe ori năucitor. Ne risipim și de multe ori pare că pierdem sensul. Seara este pentru mine testul cel mai important despre cum mi-am petrecut ziua. Fiecare dintre copii a descoperit roata și trebuie să împărtășească asta. Inclusiv soția. Au nevoie de toată atenția și asumarea. Nu merge cu jumătăți de măsură.

La fel și la rugăciunile de seară făcute în comun, atunci când le facem. Copiii, mai ales cei mici, imediat ne evaluează starea, așezarea la rugăciune. Când suntem împrăștiați cu siguranță și ei vor fi zburdalnici.

Andreea: Timp liber? Depinde ce se înțelege prin asta. Ținând cont că eu nu merg la serviciu s-ar putea spune că tot timpul meu este liber, dar eu mă simt în concediu doar în vacanța de iarnă, pe pârtia de schi. În restul anului sunt permanent în priză, fie că suntem la țară la bunici, la mare sau la munte „jobul” meu nu se schimbă deloc, ci doar locația.

Ce vreți să spuneți unor adolescenți?

Paul: Vorbele nu știu cât ajută, mai ales cu adolescenții care sunt vrăjiți de lumea din ce în ce mai ademenitoare. Să ne dea Domnul înțelepciunea și libertatea lăuntrică pentru a le putea înțelege frământările, să le dăm libertatea pe care o caută la rândul lor, nădăjduind că Domnul îi va întoarce în cazul probabil că vor rătăci temporar.

Andreea: Să caute să privească în sus la Mântuitorul și Maica Domnului și să-și dorească să fie ei modele pentru alții, nu să copieze comportamente fără fond. Dacă vor căuta să-I placă lui Dumnezeu, automat vor plăcea și oamenilor. ■

Matei Lăzărescu, *Cinci pâini de orz și doi pești*

În jertfa și Învierea lui Hristos se descoperă un sens de viață

Ștefan Afloroaei

Membru corespondent al Academiei Române, profesor la Facultatea de Filosofie și director al Centrului de Hermeneutică, Fenomenologie și Filosofie Practică ale Universității „Al.I. Cuza” din Iași, Ștefan Afloroaei coordonează întâlnirile periodice ale Centrului de Cercetări Interdisciplinare în Știință, Filosofie și Teologie din cadrul Universității ieșene. Domnia sa este autorul mai multor volume de eseuri pe teme filosofice, prin care propune un exercițiu de dezmoșire a minții și de ancorare în cele adânci ale inimii, în lucrurile care dau sens vieții.

Cum ați simțit, în diferite etape ale vieții, credința?

M-am născut și am trăit până la 14 ani într-un sat de pe valea Siretului, lângă Pașcani, într-o familie cu valori prevalent tradiționale. Credința

religioasă făcea parte în mod firesc din viața morală și spirituală a părinților mei, încât ea ni s-a transmis nemijlocit celor care atunci eram copii. Rețin că, în cuvintele lor, credința în Dumnezeu era pusă mereu în legătură cu nevoia de „a ne purta ca oamenii” și cu știința de carte, care atunci însemna

pentru noi posibilitatea de „a pleca mai departe” (repetau adesea în casă: „Vedeți bine cât de greu este aici, în sat!”). Mama ne-a învățat, de altfel, cum să ne rugăm și cum să respectăm anumite tradiții din cursul anului. M-a impresionat, copil fiind, felul în care ea însăși se ruga: cel mai adesea retrasă, în genunchi și în șoaptă. Tata obișnuia să mă ia cu el duminică la biserică, unde, la timpul respectiv, m-au atras unele fragmente muzicale, anumite imagini pe care le deslușeam în icoanele vechi și unele pilde din Evanghelie. Acestea din urmă erau pentru mine fie istorii cutremurătoare, fie povești enigmatice, care, deși nu se lăsau ușor înțelese, îmi apăreau aieva, reale.

Nu aș spune că – atunci sau mai târziu – nimic nu a tulburat credința înfiripată în sufletul meu. Bunăoară, îmi amintesc ce mult mi-a zdruncinat starea de spirit moartea fratelui tatei, moșu’ Ioan, cum îi spuneam, plecat dintre noi înainte de vreme. Îl prețuiam enorm, căci își făcea timp să stea și să discute cu mine, căutând să răspundă la tot felul de întrebări ciudate sau naive. Stătuse câțiva ani retras în Mănăstirea Neamțului, încât privea cu alți ochi (de „pocăit”, cum ziceau ironic unii) ceea ce se întâmpla în lumea satului. La fel de mult am fost afectat în primăvara lui 1962,

când grupuri de oameni veniți din oraș au trecut la colectivizarea în forță a zonei. Suferința și dezorientarea celor în vârstă ne-au atins profund și pe noi, copiii. Aveam aproape 10 ani și țin minte că m-a îngrozit să văd cum celor „străini” li s-au alăturat și unii săteni, deveniți peste noapte altfel de oameni. Nu puteam să înțeleg cum de erau în stare aceștia să vocifereze și să amenințe, chiar să lovească pe consătenii lor care, de fapt, nu căutau decât să reziste în fața noului dezastru social. Astfel de situații, întâlnite și mai târziu, m-au lăsat să înțeleg faptul că niciodată nu e suficient să urmezi anumite ritualuri, un mod de a vorbi sau de a te înfățișa în ochii celorlalți, pentru a te numi creștin. Desigur, în această privință ultimul cuvânt nu-l are niciodată cineva dintre noi.

Vorbiți-ne despre oamenii, împrejurările, principiile, profesorii care v-au ajutat în formare.

Simt nevoia să revin la imaginea părinților mei, Elisabeta și Gheorghe Afloroaei. Mama, o femeie de o blândețe neobișnuită și totodată retrasă, discretă, a întreținut în casă o atmosferă propice lucrului, credinței și învățaturii. Credința în Domnul din ceruri și încrederea în carte erau invocate cel mai adesea împreună. De altfel, exista în casă un număr de cărți, mai ales de istorie, literatură și religioase. Tata obișnuia să citească, mai ales seara sau în zilele de sărbătoare. Rețin că îi plăceau scriitorii ardeleni. Recita uneori din Coșbuc, bunăoară *O scrisoare de la Muselim-Selo*, încheind cu lacrimi în ochi și cu glasul tremurat. Pentru cineva care a făcut războiul până la Cotul Donului și apoi până în nordul Transilvaniei, era de înțeles acest lucru. Ar fi dorit ca eu să devin preot, încât, imediat ce am încheiat opt clase, a mers să mă înscrie la Seminarul de la Târgu-Neamț. S-a întors fără să mă înscrie și fără să-mi spună de ce nu a făcut-o, mergând a doua zi la Iași, unde m-a înscris la Liceul Pedagogic „Vasile Lupu”. „Nu-ți place preot, am să te fac dascăl!”, mi-a zis când s-a întors acasă.

Împrejurările lumii, trebuie să o spun, nu le-am simțit decât areorei favorabile. Așa a fost în ceea ce mă privește, mai ales după ce – prin colectivizarea brutală a satelor, pe de o parte, și ideologizarea extinsă a gesturilor și a cuvintelor, pe de altă parte – s-a produs pentru mine „căderea în istorie”. Această lume mi s-a înfățișat deodată altfel, făcând mereu sesizabil faptul că, așa cum s-a spus, în ea există mai mulți idoli decât simple realități.

Am întâlnit, desigur, oameni care, fără să o știe, au fost pentru mine în anii de școală asemeni unor călăuze. De pildă, unii profesori întâlniți în

anii de liceu, precum Rodica Măcăreanu (profesoară de limba și literatura română), Ioan Enache (istorie), Maria Barnea (matematică) sau Ioan Sârbu (filosofie). În preajma lor puteai înțelege că aceste discipline – literatura și istoria, matematica și filosofia – nu sunt niciodată doar „materii de învățământ”, ci mai ales prilejuri pentru limpezirea și configurarea unui mod de viață. Ca student și în anii de mai târziu, am avut norocul să cunosc personal câțiva oameni distinși, precum Ernest Stere, Petre Botezatu și Alexandru Zub. Am admirat nu doar excelența lor profesională, ci deopotrivă altitudinea morală și o noblețe cu totul aparte, lucru rar întâlnit în acea vreme. Aș dori să invoc și figura altor doi oameni, Mircea Vulcănescu și Mircea Eliade, pe care nu aveam cum să-i cunosc personal, însă care, prin

Paul Gherasim, *Protochip*

lângă o anumită perspectivă asupra acestei lumi, propuneau asumarea unui mod aparte de viață. De pildă, doctrina platoniciană sau cea stoică, alături de unele doctrine de orientare gnostică. Față de toate acestea, învățătura creștină se distinge într-o manieră cumva radicală. Bunăoară, deschide către un mod de existență realmente liber și elevat, demn de ceea ce omul înseamnă în orizontul sacru al creației. Cultivă spiritul de sacrificiu în relația

cu celălalt, o nesfârșită bunăvoință față de orice om din această lume. În jertfa și Învierea lui Iisus Hristos se descoperă un sens de viață, sens ce privește deopotrivă suferința omenească și faptul morții. Este ceea ce, în ființa omului, face activ mult mai profund acel „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”. Cuvântul Mântuitorului se adresează personal oricărui om și oferă șanse oricărui suflet care-L caută, în orice limbă a pământului.

cu celălalt, o nesfârșită bunăvoință față de orice om din această lume. În jertfa și Învierea lui Iisus Hristos se descoperă un sens de viață, sens ce privește deopotrivă suferința omenească și faptul morții. Este ceea ce, în ființa omului, face activ mult mai profund acel „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”. Cuvântul Mântuitorului se adresează personal oricărui om și oferă șanse oricărui suflet care-L caută, în orice limbă a pământului.

Cuvântul Mântuitorului se adresează personal oricărui om și oferă șanse oricărui suflet care-l caută, în orice limbă a pământului.

viața lor din închisoare sau din exil și prin paginile lor – mai ales confesive – mi-au îngăduit să-i regăsesc singur într-un mod asemănător celui personal. Deschiderea către filosofia occidentală din ultimele patru secole mi-a fost mijlocită, inițial, de scrierile unor învățați precum Constantin Rădulescu-Motru, Lucian Blaga și Ion Petrovici, din vechea generație, Anton Dumitriu, Constantin Noica și Mihai Șora, dintr-o generație ulterioară. Paginile acestor rafinați intelectuali pot media în chip fericit atât întâlnirea cu alte culturi importante, de peste mări și țări, cât și buna revenire în propria cultură.

Ce a adus nou creștinismul acum două milenii și ce aduce nou astăzi?

Aș menționa un singur lucru, fără a îndrăzni să mă apropiez prea mult de subtilitățile dogmaticii creștine. În primele secole după Hristos, erau active în Imperiul Roman unele doctrine care, pe

șanse oricărui suflet care-L caută, în orice limbă a pământului.

Din astfel de motive cred că această învățătură este astăzi la fel de nouă – vie și proaspătă – ca și altădată. Doar că, pentru a o recunoaște astfel, pentru a simți

prospețimea ei, noi înșine trebuie să fim vii și încrezători. Fiecare urmează să o redescopere el însuși, ca și cum acest lucru s-ar petrece cu sine întâia oară și pentru o întreagă viață.

Ce înseamnă a fi om, ce înseamnă a fi creștin pentru dumneavoastră?

Nu doresc să reiau anumite formule vechi în această privință. Unele sunt cu adevărat uimitoare prin caracterul lor simplu și desăvârșit, așa cum le aflăm în scrierile patristice. Oricând ne putem întoarce la acestea și să medităm – dacă avem răbdare – la ceea ce omul înseamnă pe acest pământ.

Aș constata însă altceva, că de prea multe ori, în ultimul secol, omul pare să contrazică ceea ce l-ar defini în chip esențial. Excese de tot felul, experimente politice și militare, lagăre care au umplut Occidentul, Balcanii și Siberia, obsesii tehnice sau economice, toate acestea te fac uneori

să pui la îndoială natura rațională a omului, faptul că ar fi realmente o ființă a cetății sau una care privește către cer. Desigur, trebuie în continuare să cultivăm ideea că, așa cum suntem creați, ne este proprie iubirea față de Creator și față de semenii, bunăvoința față de oricare altul și puterea de sacrificiu. În fața unui Dumnezeu al iubirii ar trebui, înainte de toate, să fim demni de această viață și de Acela care ne-o dăruiește.

Ați citit foarte mult din scrierile Sfinților Părinți. Ce spun ei unui profesor de filosofie din secolul XXI?

Mă voi opri la un singur exemplu. Când am citit, cu ani în urmă, scrierile Sfântului Maxim Mărturisitorul, mi-am dat seama că am în față nu doar un teolog de o mare forță și cuprindere, dar și un filosof admirabil și, deopotrivă, un savant neobișnuit. Felul în care Sfântul Maxim revine asupra unor vechi chestiuni, numite de obicei metafizice, cosmologice și antropologice, este și acum demn de toată atenția. Hermeneutica sa inspiră în continuare unele discuții filosofice, mai ales în zona fenomenologiei și a analizei existențiale. Spun aceasta întrucât noi, astăzi, ne confruntăm frecvent cu fenomenul vocabularelor izolate, al culturilor „speciale” și paralele. În această situație, un bun model de comprehensiune îl pot oferi cei care, asemeni Sfântului Maxim Mărturisitorul, au cultivat de timpuriu o hermeneutică a încrederii, cu o largă deschidere către alte zone ale vieții culturale și spirituale. Nu e de mirare că părintele Dumitru Stăniloae avea să-i acorde atâta atenție, el însuși un teolog strălucit al acestui timp, cu o remarcabilă disponibilitate filosofică și savantă.

Cum caracterizați timpul în care trăim?

Cred că secolul XX se distinge, într-o privință, prin excesele sale teribile, unele cu efecte profund alienante. M-am referit mai sus la câteva dintre acestea. Încă le mai putem recunoaște astăzi prin unele ideologii, experimente

și politici, chiar dacă iau forme ceva mai relaxate. Mă surprinde să văd, bunăoară, cât de ușor sunt încurajate, sub o aparentă inocență, competițiile

În fața unui Dumnezeu al iubirii ar trebui, înainte de toate, să fim demni de această viață și de Acela care ne-o dăruiește.

pe viață și pe moarte, întrecerile cu riscuri totale, disputele în orgolii nemăsurate. Ai atunci impresia că fiara din om nu pierde prilejul să se arate din când în când, chiar și cu o anume eleganță.

Nu ar trebui, totuși, să ne plângem prea mult în legătură cu cele văzute ale lumii. Știm bine, nimeni dintre noi nu ajunge acum în detenție sau în Siberia pentru un cuvânt spus ori pentru un gest firesc, așa cum s-a întâmplat după al Doilea Mare Război. Putem ridica în voie case și biserici, școli și teatre, putem scrie studii și aprofunda tot felul de științe, putem merge oriunde în lumea largă, eventual să ne cultivăm aici grădina și să medităm în liniște. De aceea, aș crede că adevăratele probleme privesc, totuși, altceva. De pildă, grija – înțelegătoare și nu arogantă – pentru cei care vin după noi și pentru o formă rezonabilă de

Paul Gherasim, *Cei 40 de mucenici*

Matei Lăzărescu, *Interior Biserica Olari*

viață. Deopotrivă, posibilitatea unei noi deschideri a conștiinței, pe măsura sensibilității noastre de acum, către acel adevăr care ne poate face liberi.

Ca persoană și ca filosof, cum vă raportați la încercările asidue din ultimele decenii, unice în istoria umanității, de redefinire a persoanei („teoria genului”) și de redefinire a familiei?

Astfel de încercări sunt, cred, pe măsura unui timp al exceselor imprevizibile. Unele apar realmente terifiante, pot avea efecte dezastruoase din punct de vedere psihologic și moral. Se confirmă spusa unui învățat de altădată, anume că omul poate să facă mult mai multe decât înțelege, iar când ajunge în frenezia unor noi tentații, nu mai are timp să gândească la efectele grave ale faptelor sale. Nu ne rămâne decât să sperăm că, înspăimântat de sine și de faptele sale, omul poate să-și revină și să regăsească o cale demnă de el însuși.

Cum vedeți poporul român în istorie? Ce avem cel mai valoros?

Este o istorie greu de surprins în câteva propoziții. Unele secvențe din această istorie sunt tăcute, zgârcite în urme și cuvinte. Altele sunt agitate, de un zbulcimp impresionant, tragice chiar. Sau enigmatice, cu reveniri spectaculoase și renașteri din propria moarte. Multe date ale acestui popor sunt uimitoare: limba cu dialectele ei, credința creștină cu privire la tot ce se află în cer și pe pământ (un „creștinism cosmic”, așa cum s-a spus), nevoia organică de stabilitate, alternanța ciudată a unor perioade lungi și greu îndurate cu clipe de revoltă teribilă. Am remarcat adesea, în unele comunități vechi, o modestie simplă, țărănească, însoțită de o noblețe aproape aristocratică.

Dacă ar fi să numesc ceva realmente valoros, aș remarca două lucruri. Mai întâi, demnitatea celor care își văd firesc și cu pricepere de ceea ce au de făcut, indiferent că sunt lucrători ai pământului, scriitori sau tehnicieni, învățători sau preoți, zidari sau oameni de știință. Apoi, spiritul de sacrificiu al celor care, puțini la număr și în împrejurări dificile, au pus mai presus de viața lor viața unei comunități întregi, credința și reperatele înalte ale acesteia. Acești oameni, care au crezut că într-adevăr există ceva mai tare decât moartea, justifică în absolut existența noastră istorică.

Ce înseamnă pentru dumneavoastră Unirea de la 1918?

Când mă gândesc la acest eveniment, care privește cu adevărat destinul unui întreg popor, mă întreb din nou cum de a fost posibil. Și cred că a fost posibil, în acel moment din istoria Europei, prin puterea de sacrificiu a unor oameni și a unor comunități. Este vorba de acei oameni care, în anii Primului Mare Război sau imediat după, s-au dedicat complet și în chip necondiționat unei mari idei. Ei au susținut până la capăt ideea unei depine comunități de limbă, credință și destin, fapt ce a dat sens vieții și morții lor.

Uneori, adolescenții se simt presați să nu își exprime deschis identitatea creștină. Ce le-ați spune acestor tineri?

Cunosc astfel de tineri. Înainte de toate, mă știu pe mine însumi – alături de alți „exploratori” și „revoltați” – din anii tinereții mele. Nu m-aș grăbi să le dau sfaturi, decât, poate, în momentele rare când ei înșiși mi-ar cere. Adevărul pe care l-am putea aduce în fața unui tânăr nu se arată atât în cuvinte, cât în gesturi și conduite, în felul nostru de viață. Tinerii învață mai ales din ceea ce au în față, din ceea ce fac ceilalți – și nu atât din ce li se spune. Dacă vor vedea că viața noastră afirmă o anumită credință prin chiar conduitele de fiecare zi, atunci cel puțin unii dintre ei vor fi atrași de afirmarea deschisă a propriei credințe.

Cum pot tinerii să-și întărească voința spre lucrurile bune, frumoase, constructive?

Mi-ar fi greu să descriu un model de viață frumoasă pentru cei tineri. Dacă eu aș fi tânăr acum, aș căuta probabil să cunosc măcar în parte această viață și această lume. Aș căuta să mă conving eu însumi („pe pielea mea”) care sunt lucrurile bune și frumoase. Desigur, aș putea să aflu câte ceva din cărți și din spusele celor care au traversat unele încercări ale vieții. Doar că, atunci când este vorba de propria viață, lucrurile bune și frumoase trebuie cumva redescoperite, regăsite pe măsura sensibilității și a înțelegerii tale. Celor tineri le vorbim mai ales cu ceea ce facem zi de zi, cu felul nostru de a lucra și a privi, de a scrie și a ne ruga, de a merge și a reflecta, de a ne raporta la oameni și la lucruri. Exact în conduitele obișnuite ale celor din fața lor ar putea unii tineri să întrevadă ceva bun și frumos, atât de frumos încât să simtă nevoia de a face loc acelor lucruri în viața lor.

Vă rugăm să adresați un îndemn tinerilor.

Le-aș spune ceva cât se poate de simplu. Cred că ar fi realmente păcat, în sensul propriu al cuvântului, să nu se bucure de această viață. Există nenumărate lucruri bune și frumoase, pământul

Exact în conduitele obișnuite ale celor din fața lor ar putea unii tineri să întrevadă ceva bun și frumos, atât de frumos încât să simtă nevoia de a face loc acelor lucruri în viața lor.

pe care trăim și cerul de deasupra lui, bunăoară, sunt inepuizabile în această privință. Ar fi bine, în același timp, să vadă care bucurii sunt reale și care aparente, înșelătoare, în ce măsură ele descoperă frumusețile acestei vieți și trezesc nevoia fiecăruia în parte de-a le ocroti la nesfârșit. ■

Paul Gherasim, Țăran

Foto: Benedict Both

Rolul tatălui în educația copilului

Prima realitate pe care o cunoaște copilul este mama, apoi tatăl. Părinții sunt cea dintâi certitudine pentru copil. Apoi se formează conștiința de sine. Viața se bazează pe relația personală. De aici, rolul primordial al părinților în educația copiilor. Copilul are nevoie de afectivitatea mamei și de autoritatea tatălui, de armonia familială și de experiențe în lumea reală pentru a se dezvolta frumos.

Familia este un organism în care fiecare membru își are rolul său, care se poate învăța. Băieții cărora le-a lipsit tatăl, de obicei, nu se dezvoltă deplin. Intrarea în bande, mersul la închisoare, incapacitatea de a-și menține o slujbă stabilă sunt direct proporționate cu lipsa tatălui sau a mamei. Doi oameni fac un copil, doi

oameni îl și cresc. Acesta e modul firesc. Nu poți să înveți cum să fii bărbat de la mama. Este foarte important să existe un bărbat în viața unui băiat de la care să învețe a fi bărbat. În creșterea copiilor trebuie respectate rolurile sexelor.

TAȚII ȘI FETELE

Fetița, adolescenta sau femeia matură nu vrea decât să vorbească și să fie auzită. Tații cred că datoria lor este de a îndrepta lucrurile, și astfel își înstrăinează fetele oferindu-le soluții în loc să le pună întrebări despre detaliile vieții. Tatăl trebuie să vorbească mai mult cu fetele lor, să le asculte fără să ofere întotdeauna sfaturi.

Copiii nu vorbesc deschis cu părinții pentru că aceștia nu au timp, nu le acordă destulă atenție și grijă. De aceea caută să se deschidă față de alții. A-ți face timp pentru copilul tău, a învăța să-i vorbești delicat și cu interes înseamnă a-l apropia și a-l ajuta să aibă încredere în tine.

TAȚII ȘI FII

Dacă nu este nevoie ca tații și fiii să vorbească mult, în schimb este nevoie să facă anumite lucruri împreună. Băieții au ocazia să primească aprecierea și ajutorul taților. Lor trebuie să li se dea posibilitatea să-și asume riscuri. Încrederea în sine a unui băiat crește atunci când își asumă riscuri și supraviețuiește. El trebuie încurajat: „Du-te și încearcă din nou. Poți s-o faci!” Tatăl trebuie să ofere băieților ocazii de acțiune. Astfel, ei își dezvoltă capacitatea de a rezolva probleme, specifică bărbaților. Tatăl promovează calitățile particulare ale fiului și îl învață să fie autoritar, stăpân pe sine și pe situații, hotărât. Nu e nevoie ca să fie prea critici cu ei, sau să se simtă frustrați de defectele acestora și să le pretindă prea mult.

TATA M-A ÎNVĂȚAT...

Tatăl a fost asociat dintotdeauna ca o prezență a responsabilității, ca purtător al rostului. Chiar și numai prezența lui în familie, trăind în fața copiilor în mod integru, deschis, inteligent, este deja mult. Lipsa tatălui influențează mai mult decât lipsa mamei factorii de sinucidere. Autoritatea tatălui este iubirea înzestrată cu responsabilitate și putere. Este puterea binelui asupra răului și mama trebuie să o susțină.

Modelul pe care părinții îl oferă ca soț-soție copiilor este esențial. Cooperarea între ei, modul în care vorbesc, tonul, vocabularul folosit, calitatea atmosferei generale din familie au un impact decisiv. Întrucât atunci când sunt mici, copiii nu decodifică suficient de bine termeni abstracți precum iubire, disciplină, ei au nevoie de comportamente foarte specifice pe care să-și construiască reprezentările despre aceste noțiuni: iubirea este felul în care mama vorbește cu tata, felul în care se ajută, cum se țin în brațe, cum vorbesc unul despre celălalt în fața copiilor sau a altor persoane ș.a.m.d. Prin urmare, un cuplu are un rol de model, sursă de inspirație pentru comportamentele copiilor și pentru setul lor de reprezentări despre relațiile interumane, la care ei au acces mai întâi în context restrâns, în familie, iar apoi în cercuri tot mai largi – școală, comunitate, societate.

Mama, în general, socializează copiii în context restrâns (familia de bază și familia extinsă), iar tatăl este orientat spre socializarea în context larg, în afara familiei. Mama alfabetizează copiii pe dimensiunea afectivă, tatăl pe dimensiunea valorică, moral-atitudinală, mama pe „a fi”, tatăl pe „a face”, mama învață compasiunea, tatăl curajul. Desigur, acestea sunt niște aspecte-cadru; în funcție de specificul familiei rolurile se pot schimba, dar ca tendință generală, rolurile parentale de mamă și tată au impact specific asupra copilului.

Colaborarea între părinți este foarte importantă: ei au nevoie să discute între ei, în primul rând, despre direcțiile de educație a copiilor, astfel ca în momentul împlinirii rolurilor lor să nu apară contradicții, contraziceri care pot merge până la sabotarea reciprocă. Mama spune ceva și tatăl contrazice sau tatăl ia o decizie mai fermă și mama încearcă să „înmoaie” efectul. Copiii vor

avea și ei comportament fluctuant, indecis, vor fi speculativi și oportuniști în comportamente întrucât nu reușesc să-și formeze o „coloană vertebrală”, un punct de referință, deci ei nu reușesc să afle cine sunt și care sunt reperele lor care să le ghideze comportamentul.

Oana Moșoiu, lector univ. dr. la Facultatea de Psihologie și Științele Educației, trainer în educația adulților și consultant în domeniul educației, coordonator al programului „Școala Familiei”

Limba, gustul cuvintelor, felul de a le accentua, caracterizarea situațiilor, a oamenilor, prin adjective plastice, umorul, simțul ridicolului, înainte ca eu să înțeleg de ce, acestea le-am împrumutat de la tata. El m-a învățat stăpânirea de sine prin propria stăpânire de sine, ca să fac față mai târziu greutăților, frustrărilor, întărindu-mi determinarea în tot ce fac. Tata m-a învățat de ce crede el că există Dumnezeu: de unde ar veni altfel noțiunea și dorința de bine, care nu sunt spre folosul egoist? El mi-a pus în mână, printre altele, *Frații Karamazov*, de Dostoievski.

Prezența tatălui are în construcția fiului o importanță primordială. Transmiterea culturii în general și a variantelor infinite de nuanțate ale culturii fiecărei familii, precum și ele, familiile, în sânul fiecărui popor, toate depind de legătura reală dintre tată și fiu.

A se retrage, a refuza răspunderea educației care s-ar face, zice-se, de la sine, este de fapt a lăsa copiii în câmpul altor influențe (ale străzii, ale tehnologiei, care se impun autoritare și prin amăgire) și fără iubirea tatălui, apropierea familiară și responsabilitatea lui.

Matei Lăzărescu, restaurator, pictor și fotograf

Bărbăția este esența paternității. Ambele se bazează pe responsabilitatea pentru tine însuși. Bărbăția reală îmbină în sine puterea adevărului

(nu forța mușchilor), nevoița personală (nu bizuirea pe forțele de ordine), predominarea duhului și cunoașterea a ceea ce trebuie să faci, a direcției spre care trebuie să îndrumi oamenii. Bărbăția este întotdeauna o mișcare către un rost.

Ne-am obișnuit să cumpărăm copiilor produse foarte scumpe, dar cu adevărat valoroasă este bucuria pe care le-o dăruim când suntem împreună cu ei. ■

10 lucruri care îl ajută pe un tată să fie un tată mai bun

1. să dedice timp familiei;
2. să se raporteze la Dumnezeu ca la un Părinte;
3. să-și încurajeze copiii;
4. să desfășoare activități creative cu fiul;
5. să discute mai mult cu fiica;
6. să fie în armonie cu soția;
7. să-și asume responsabilități față de familie;
8. să nu fie lipsit de umor;
9. să-i învețe pe copii riscurile tehnologiei și folosirea ei inteligentă;
10. să nu uite că răspunsul nu e în cărți, ci în el însuși și în relația lui cu Dumnezeu și cu familia.

Foto: Florin Jianu

Cocaina electronică

„Noi limităm accesul copiilor noștri la tehnologie.” Acestea sunt cuvintele lui Steve Jobs, unul dintre cei mai revoluționari oameni în domeniul IT, creatorul iPhone-ului. El le interzicea copiilor săi să folosească orice fel de gadget în timpul săptămânii și cu limitări stricte în weekend.

E poca digitală facilitează apariția dependențelor mai mult ca oricând în istoria omenirii. Pentru că instrumentele folosite sunt create să fie irezistibile. Deși nu ne sunt introduse în organism substanțe – alcool, tutun sau droguri –, produsele digitale produc efecte similare acestora.

Partea întunecată a plăcerii este dependența

Ecranele digitale, prin multitudinea de informații audio-vizuale, suprastimulează creierul. Tot ce ne stimulează crește nivelul de dopamină, o substanță pe care o secretă creierul și care dă starea de bine. Suprastimularea conduce la lipsa motivației, scăderea creativității și la comportament dependent. Pornografia, smartphone-ul, jocurile video, rețelele de socializare, shopping-ul, televizorul, toate cresc nivelul de dopamină, asemenea cocainei.

DEPENDENȚA NU ESTE RAȚIONALĂ!

Suprastimularea produsă de dispozitivele digitale și rețelele de socializare predispune la:

- slăbirea gândirii critice;
- lipsa de concentrare, de motivație, de inițiativă;
- relații interumane superficiale;
- slăbirea controlului instinctelor, emoțiilor și comportamentului;
- rezultate mai slabe la învățătură.

Când ne gândeam cum să dezvoltăm aceste aplicații, Facebook fiind prima dintre ele, gândul nostru era: „Cum reușim să consumăm cât mai mult din timpul tău [al utilizatorului] și din atenția ta?” Asta înseamnă că trebuie să-ți dăm din când în când puțină dopamină, ceea ce se întâmplă, de exemplu, când primești un *like* sau un

comentariu la o postare. Asta te va face să *postezi* mai mult și să primești și să dai din ce în ce mai multe *like-uri*.

Se creează astfel o buclă fără sfârșit de validare socială, care este exact ceea ce un hacker ca mine ar inventa. Pentru că exploatează o vulnerabilitate din psihologia omului. Noi, cei care am inventat aceste aplicații – eu, Mark [Zuckerberg], Kevin Systrom de la Instagram și ceilalți –, eram conștienți de ceea ce facem și, totuși, am făcut-o.

Sean Parker,
primul președinte al Facebook

Cum ni se jefuiește mintea

Creierul, când primește prea multă informație, este copleșit. El intră într-o stare de pasivitate, primind totul fără prea mare discernământ. Frecvența undelor lui scade de la nivelul Beta (activitate conștientă) către nivelul Alfa (starea de semiconștientă), adică o stare aproape hipnotică. Când e în această stare, informația pe care o primește se duce direct în inconștient, influențând convingerile, creând noi concepții, fără niciun control critic din partea lui.

Activitățile sau substanțele care dau dependență afectează negativ și partea frontală a creierului, adică cea prin care luăm decizii și în care sunt concentrate funcțiile noastre de control: atenția, motivația, concentrarea, inițiativa, curiozitatea, planificarea, organizarea, controlul instinctelor,

emoțiilor și comportamentului. După două minute de vizionare digitală, ne scade capacitatea de control și ne vine greu să mai spunem „nu”.

În suspans...

Când primim un mesaj, acesta poate să fie foarte important pentru noi – de la cea mai iubită persoană, de exemplu – sau total neimportant. Dar creierul nostru, de fiecare dată când aude semnalul de mesaj, se așteaptă să fie din prima categorie. Acest neprevăzut produce dependență. Fără să fim conștienți, notificările ne conduc să privim la ecran mai des, cu speranța inconștientă de a primi un „premiu”. Această vulnerabilitate a noastră este cunoscută și exploatată de creatorii de aplicații media. Dar starea de suspans ne face să fim mai puțin creativi. ■

Trăim într-o lume în care este foarte greu să distingi între ceea ce este adevărat și ceea ce este popular. Poți să folosești banii pentru a amplifica orice credință de-a ta, pentru a convinge oamenii că ceea ce este acum popular este și adevărat și ceea ce nu este popular nu este adevărat.

Realitatea în care trăim este de așa natură că pot să folosesc banii pentru a ajunge prin rețelele de socializare la sute de milioane de

oameni și să-i conving pe toți prietenii lui Joe – și toți îl plac – că opinia mea despre el este adevărul, și asta în moduri foarte subtile și insesizabile. Și el poate să-mi facă același lucru.

Putem face asta în legătură cu vaccinurile, putem face asta cu drepturile homosexualilor, putem face asta cu legile despre toaletele publice etc.

Așa că eu cred că întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este: Cum să trăim într-o lume în care acest lucru este posibil?

Chamath Palihapitiya,
fost director executiv al Facebook

Stim că folosirea rețelelor de socializare și a telefoanelor mobile eliberează în creierul nostru o substanță chimică numită dopamină – când primim un mesaj ne simțim bine, nu-i așa? De aceea ne place și de aceea continuăm să facem acel lucru iar și iar. Dopamina este aceeași substanță chimică ce ne face să ne simțim bine când fumăm, când consumăm alcool sau când jucăm jocuri de noroc.

Ei bine, avem restricții de vârstă privind fumatul, jocurile de noroc, alcoolul, dar nu avem restricții de vârstă pentru rețelele de socializare și telefoanele mobile. Ceea ce este echivalentul la a deschide barul cu băuturi și a spune tinerilor: „Hei, dacă adolescența asta te doboară, ia și bea!”

Avem o întreagă generație de tineri care au acces la ceva extrem de adictiv

– rețelele de socializare și telefoanele mobile – în timp ce trec prin perioada critică a adolescenței. De ce este important de precizat acest lucru? Pentru că aproape fiecare alcoolic a descoperit alcoolul în adolescență.

Când suntem mici avem nevoie numai de relația cu părinții noștri. Dar pe măsură ce creștem, când devenim adolescenți, avem nevoie din ce în ce mai mult de relația cu cei de o seamă cu noi. Acest lucru ne permite să ne integrăm în societate. Este o perioadă foarte stresantă și critică a vieții noastre, când ar trebui să învățăm să ne bazăm pe prieteni.

Ei bine, adolescenții [de azi], când trec prin această perioadă foarte critică, în loc să se îndrepte către o persoană, se îndreaptă către un telefon sau o rețea de socializare. Ei nu reușesc să formeze relații profunde – o spun ei, nu eu ! – pentru că nu-și exersează aceste capacități.

Simon Sinek,
autor și vorbitor motivațional

Părinții, copiii și tehnologia

Copiii au nevoie să vadă bogăția și varietatea acestei lumi și a acestei vieți, să fie stimulați în interacțiunile lor, astfel încât acestea să devină bogate și profunde, viața în sine să devină o sursă de bucurie, iar prin contrast, jocurile pe calculator să fie mai puțin atractive. Cum acest aspect nu se poate realiza în mod autonom de către copil, limitarea accesului la calculator / jocuri de către un adult și înlocuirea cu o opțiune satisfăcătoare sunt soluțiile cele mai la îndemână.

- lăsați copilul să se (mai și) plictisească; așa apare creativitatea, atunci când ideile au timp să incubeze;
- limitați accesul la calculator;
- petreceți timpul în familie, cât mai mult, în situații diverse;
- apreciați și valorizați copiii pentru efort și merite reale;
- încurajați și sprijiniți copiii unde este cazul;
- valorificați accesul la internet, în scop educațional;
- utilizați softuri de control parental;
- interacționați cu mediul natural;
- fără tabletă și smartphone propriu până la cel puțin 12 ani și de atunci cu acces limitat.

Oana Moșoiu,
Facultatea de Psihologie și Științele Educației

Nu există timp în viața unui tânăr pentru tristețe

Ilinca Nicola Negreanu are 17 ani și învață la Liceul Teoretic „Nicolae Bălcescu” din Cluj-Napoca. Participă în pelerinaje, taberele și activitățile organizate de ASCOR Cluj, o comunitate cu oameni frumoși și foarte activi. Credința, dorința de cunoaștere și călătoriile o mobilizează spre multe lucruri frumoase.

Ce te inspiră în viață?

Domnul nostru Iisus Hristos și sfinții. De la ei învăț ce înseamnă bunătatea, seriozitatea și mai ales cât de multă fericire vine de la Dumnezeu, odată cu silirea de a mă depăși în credință și a mă dăru prin iubire. Personalitățile care mă întăresc în acestea sunt părintele meu duhovnic Iustin Miron de la Oașa, tatăl meu și părintele Teofil Părăian. De la ei învăț încetul cu încetul cum să fiu un om al bucuriei.

De asemenea, suferința copiilor de la Oncologie, unde ASCOR-iștii merg săptămânal, îmi reamintește cât de inutile sunt stresul și nemulțumirile mele în comparație cu adevăratele probleme. Nu există timp în viața unui tânăr pentru tristețe.

Ce lucruri crezi că fac viața frumoasă?

Pentru mine, călătoriile fac viața frumoasă. Este un fel de reîntoarcere care mă ajută să-mi eliberez mintea de gânduri, să mă bucur de prezent, să mă cunosc mai bine și să ies din zona de confort. Este o pauză pe care o iau din mediul social, mediu care distrage de multe ori pe om de la realitate și îl îmbolnăvește. Savoarea cred că este dată de prietenii sinceri, de respect și interese comune.

Taberele creștine de copii organizate de ASCOR Cluj au contribuit la formarea și maturizarea mea ca om în Biserică. Acum particip ca voluntar și o fac cu tot dragul, încercând, cu ceilalți voluntari, să oferim experiențe-reper pentru viața copiilor. În Biserică am găsit o rânduială și un rost care ne

disciplinează altfel viața interioară, dar și pe cea exterioară. Relația cu aproapele are o altă valență, tinde spre un firesc uitat de societate. În schimb, din păcate, mediul social din liceu este ca o junglă, unde duhul lumesc este puternic, uneori chiar invaziv, lipsit de discernământ și destul de intolerant în ciuda așa-zisei deschideri pe care o are.

Ce îți dă curaj în greutăți?

Dumnezeu, faptul că totul este în grija Lui și faptul că nimic din ce mi se întâmplă nu este peste capacitatea puterii mele de a duce și rezolva. Știu că acele greutăți au rolul de a mă ajuta să mă schimb, să înțeleg și mai bine pe cei aflați, mai devreme sau mai târziu, în aceleași probleme.

În plus, comunitatea și comuniunea constantă dintre tineri în sânul Bisericii, implicarea în activitățile liturgice și în cele sociale, ascultarea duhovnicească printr-o relație constantă și consecventă cu duhovnicul mă ajută în depășirea tentațiilor și a răului din jur.

Ce faci în timpul liber?

Depinde de anotimp. Caut mereu să învăț ceva nou. Exersez la chitară de cele mai multe ori, fotografiez, citesc, merg în excursii, particip mai des la vecernii, la discuții, conferințe și alte activități. Cert este că sunt mai dinamică și mai zâmbitoare.

Vara particip la taberele studențești, dar și ca voluntar în taberele pentru copii între 7–18 ani. Încerc să merg în cât mai multe pelerinaje, organizate lunar, pe jos (între 18–35 km), să fiu activă în

corul Bisericii studenților și în diferitele spectacole de peste an, dar și în acțiuni umanitare.

Cum te ajută credința în Dumnezeu în împlinirea idealurilor din viață?

Ceea ce îmi doresc este să ajut și să-mi iubesc cu adevărat aproapele, să îmi mențin discernământul indiferent de situație, dar mai ales să-mi fie suficient faptul că Îl am pe Dumnezeu. De asemenea, îmi doresc să învăț cât mai mult și mai eficient, iar aceasta să devină o plăcere care depășește oboseala și alte nevoi de confort biologic.

Părintele Teofil Părăian spunea: „Măsura credinței este măsura vieții”. Ca să fiu un creștin autentic cred că e nevoie de rânduială în viață și în minte, pe care mă străduiesc din greu să o dobândesc și să o mențin. Stilul de viață duhovnicesc își pune amprenta, mai devreme sau mai târziu, în ceea ce faci pentru a-ți îndeplini idealurile.

Cum îl recunoști pe omul frumos?

Omul frumos, pentru mine, este cel care trece dincolo de ceea ce înseamnă lumesc, este cel care

preferă să vadă binele în cei apropiați, le înțelege nevoile și problemele. Omul frumos nu trebuie neapărat să exprime starea lui de bucurie, pace, ci mai degrabă să o transmită celor din jurul lui.

Ce înseamnă pentru tine dragostea de aproapele?

La puținii mei ani învăț că, pentru a-i iubi pe cei din jur, e nevoie mai întâi să mă accept pe mine, cu plusuri și minusuri, și să am răbdare. Impulsurile de moment și trăirile în supradoze nu duc decât la dezechilibre și îndepărtare de Dumnezeu.

Ce-ai spune unui tânăr român acum, la 100 de ani de la Marea Unire?

De-a lungul secolelor, Biserica ne-a ținut uniți într-o singură limbă și credință și, mai ales, într-o singură inimă, chiar dacă istoria a fost vitregă pentru neamul nostru și ne-a separat adesea.

Mi-aș dori ca tinerii să cunoască istoria mai bine, să își aducă aminte de jertfa strămoșilor noștri, părinții acestui neam, și să fie mai activi în Biserică. ■

Căsătorit cu Bianca, având un băiețel pe nume Ștefan, la 23 de ani, Andrei Grosu urmează cursurile de masterat în Teologie la Iași. Fost președinte al ATOR (Asociația Tinerilor Ortodocși Români), a urmat în liceu un profil real și a înțeles că lucrurile frumoase și schimbările durabile nu pot fi făcute fără Hristos și fără dăruire de sine.

Ce te inspiră în viață?

Un film, o carte, un om... Sunt multe lucruri care mă inspiră. De multe ori, participarea la Liturghie. Mi-am dat seama că este singura resursă care nu se epuizează. După o excursie sau o tabără extraordinară rămâi cu un gol. Am trăit de multe ori asta. Numai după Liturghie nu am senzația aceasta.

Dialogul de calitate, o carte care îți răspunde căutărilor tale, spovedania sinceră, călătoriile, familia, slujbele sunt elemente care fac viața mea frumoasă. Cred că modul în care te raportezi la viață o face să fie sau nu frumoasă. M-am obișnuit să-mi petrec viața aproape de biserică și experiențele care au legătură cu aceasta îmi fac viața frumoasă.

Avem nevoie de modele? Cum ți le alegi?

Da. Mă uit la mine și văd cât de mult copiez din oamenii care m-au impresionat. De la unul cuvinte, de la altul gesturi sau păreri. Noi ne dezvoltăm, ne modelăm caracterul și prin imitare. Cred că modelele mi le aleg în acord cu valorile mele. Și lucrul acesta se întâmplă aproape automat. Dacă aflu despre o persoană că are aceleași valori ca mine și că le trăiește la o intensitate mai mare decât mine, încât să mă facă să îl imit, devine un model pentru mine. Nu stau să mă gândesc: „Oare vreau să-mi fie model?”, ci pur și simplu devine.

Ce faci cu timpul tău liber?

Acum nu am foarte mult timp liber. Puținul timp extra se scurge între a mai face câte ceva în ATOR și a mai citi vreo pagină sau a vedea un film cu soția. În schimb, în liceu și în facultate mergeam în pelerinaje, la Liturghie, colindam, organizam conferințe, ședințe. Într-un cuvânt, voluntariat.

Ce ți-ai propus în viață?

Dacă e vorba de viața aceasta, una dintre dorințele mele este să dobândesc autonomie de gândire. Să fiu capabil să exprim ceva dintr-o

Foto: Benedict Both

experiență personală, dintr-o revelație, nu doar din ce am auzit sau am văzut la alții. Dacă ne raportăm la veșnicie, îmi doresc să ne mântuim cu toții. Iar credința în Dumnezeu îmi dă nădejde că se vor împlini aceste dorințe.

Ce înseamnă pentru tine omul frumos?

Omul frumos e viu, dinamic și spontan. Are idei, reflexe spre binele celorlalți. Este smerit și își pune darurile primite de la Dumnezeu în lucrare. Acum doi ani am avut șansa de a merge trei luni în Sfântul Munte. Am văzut mulți oameni frumoși acolo. Oameni care aveau o limpezime în privire pe care niciunde nu am mai găsit-o. Am cunoscut un părinte pustnic, Iosif, din regiunea Vigla, care a venit la hram la Prodromu, a cântat toată noaptea (privegherea a durat 13 ore), a stat la masă, apoi a muncit până seara la 16, după care a venit la Vecernie fără să se odihnească sau să mai mănânce altceva. L-am cunoscut pe părintele Efrem de la Vatoped și am văzut cum căuta gândul lui Dumnezeu înainte de a răspunde întrebării unui tânăr. Așa sunt oamenii frumoși: permanent în legătură cu Hristos, Care este Frumosul.

Cum fac tinerii din ATOR să evite sau să biruie tentațiile și răul din jur?

La finalul gimnaziului și în liceu stăteam foarte mult la calculator. Eram dependent. Recordul a fost de 22 de ore fără întrerupere. Nu îmi dădeam

seama dacă îmi afecta randamentul la școală, dar mă izola. Tânărul izolat devine vulnerabil. Diavolul poate să-l atace mai ușor.

Dependența de calculator a dispărut după ce am intrat în ATOR. Am găsit ceva să-mi umple timpul liber, ceva care dădea mai mult sens vieții mele decât calculatorul. M-a ajutat foarte mult faptul de a sta între ceilalți. Un tânăr își poate rezolva multe probleme fiind într-un grup bun. Ceilalți te șlefuesc. Apoi, în ATOR ne străduim să fim o familie. Nu ne iese mereu, dar ne dăm silința. Iar în mijloc încercăm să-I facem loc lui Hristos, Care, dacă este chemat, ne umple viața.

La ce acțiuni participi?

În cei opt ani de voluntariat am luat parte la multe lucruri frumoase. Am călătorit în țară și străinătate la întâlniri cu alți tineri, am mers în drumeții pe munte, am participat la ITO alături de mii de tineri ortodocși, am prezentat conferințe, am mers la Nemțisor aproape în fiecare vară, am cântat la Liturghie în satele din județul Iași, am discutat cu oameni de valoare, am participat la nunțile prietenilor mei, iar la propria mea nuntă, la slujbă, au fost 600 de tineri.

În momentul de față merg la întâlnirile „Tineri în dialog”, de la biserica Sfinții 40 de Mucenici

din Copou și la Liturghie vineri dimineața la Catedrala Veche.

Cum am putea spori sentimentul unității între noi?

Împărtășindu-ne. Toți cei care se împărtășesc din același potir intră în legătură unii cu alții, prin Hristos. A fi în comuniune, uniți în cuget și simțire, ne face să gustăm, în parte, raiul din viața asta. Nu ar fi grozav să trăim în rai încă de pe pământ și la moarte să trecem dintr-un rai în alt rai?

Un gând pentru tinerii români la 100 de ani de la Marea Unire?

Suntem generația centenar. O singură generație are șansa aceasta. Este un privilegiu și o responsabilitate spre a împlini și a transmite mai departe ce am primit. Ar fi cazul să ne gândim serios ce facem noi pentru ca visul împlinit la 1918 să nu rămână un vis, pentru ca unirea Basarabiei să nu fie un fapt despre care vorbim la trecut.

Apoi, ar fi util să ne gândim care este idealul nostru ca generație. Cei de acum o sută de ani visau la unire și au făcut-o. Noi la ce visăm? De ce nu avem o generație care să fie capabilă să pună lucrurile în mișcare? ■

Foto: Benedict Both

Castitatea te face să-l afli pe cel mai bun!

De mică am crescut printre băieți. Am un frate cu doi ani mai mare, iar marea parte a copilăriei am petrecut-o cu el și prietenii lui, majoritatea băieți. Apoi, în facultate, la Politehnică, am fost patru fete în grupă, printre 21 de băieți. Celelalte grupe din alte serii stăteau și mai prost la acest capitol. La masterat și doctorat am plecat în țări străine, unde am dat de și mai puține fete. De multe ori eram singura fată în grupul de prieteni.

Fratele meu obișnuia să îmi dea sfaturi, iar eu aveam încredere în el și îl ascultam mai temeinic și decât pe părinții mei. Când aveam 12 ani mi-a zis să am grijă de mine, să nu mă culc cu vreun băiat înainte să mă căsătoresc. Pentru că doar așa îmi voi da seama dacă un băiat ține cu adevărat la mine. Atunci nu am înțeles prea multe din sfatul lui, însă obișnuiam să ascult de el și am pus acest sfat la inimă. Am crescut apoi cu această dorință. La maturitate am început să înțeleg mai bine, însă de-abia după ce m-am căsătorit cred că am înțeles acest sfat complet. Și nu m-am căsătorit la 12 ani.

Nici la scurt timp după. M-am căsătorit când aveam 29 de ani, virgină.

Dacă până la 18 ani eram copilă, iar „prietenii” erau și ele copilării, după 18 ani am început să am relații mai serioase. Și nu o dată aveam de ales între o astfel de relație sau a rămâne în continuare virgină, așa cum îmi doream. La 18 ani, a fost prima oară când am fost pusă într-o astfel de situație: fusesem împreună cu un băiat, iar după câteva luni el își punea problema dacă este cazul să începem o relație. Evident, conceptul de relație era diferit pentru mine și pentru el. Am ales să nu încep o astfel de relație.

Inițial mă fâstâceam și ocoleam să menționez despre alegerea mea, fiindu-mi rușine, dar de cele mai multe ori nu puteam aștepta prea mult și trebuia să explic că nu, nu îmi doresc să îmi încep sexualitatea în afara căsniciei. Mai târziu mi-am dat seama că nu aveam de ce să mă rușinez, ba din contră, a fost un bun criteriu care m-a ajutat să filtrez băieții care urmăreau doar asta. Așa că mai apoi am căutat

să fiu sinceră cu mine, cu băiatul din fața mea și să spun deschis despre alegerea mea de la început. Un băiat care nu ar fi apreciat acest lucru ar fi fost clar incompatibil și nu avea rost să mă complic degeaba. Iar balta era plină de astfel de pești.

Am întâlnit, însă, foarte mulți băieți care apreciau acest lucru. Și nu erau toți mergători la biserică, din contră. Unii apreciau acest lucru suficient de mult încât să fie dispuși să aștepte, iar alții mă admirau de la distanță. Alții, însă, credeau că este o naivitate care probabil îmi va trece dacă mă îndrăgostesc. Unii au pus și pariu: care reușește să se culce primul cu mine. Iar alții nu puteau concepe o astfel de relație „platonice”.

Bineînțeles că am fost și îndrăgostită și uneori mi-a fost greu să fac aceste alegeri. Am avut momente de cumpănă, de îndoială și deznădejde. Alteori mi-a fost ușor să înțeleg că e mai bine așa. Atunci când puneam la îndoială alegerea mea, plecând urechea la așa-numitele „sfaturi”, mereu am găsit sprijin și putere să merg mai departe. În interiorul meu, mereu am știut cum e mai bine și că ceva mai bun mă așteaptă. Atunci când mi-a fost mai greu, am simțit că această luptă merită osteneala. Și așa a fost!

În toate aceste situații eu am fost cea care a avut de câștigat, și am câștigat. Am văzut relațiile cu suficient pragmatism și am căutat să fiu demnă când intru sau când ies dintr-o relație. Și, cu ajutorul lui Dumnezeu, am reușit acest lucru. Multe fete

cred că îl vor pierde pe băiatul cu care sunt dacă nu se culcă cu el. Însă, de fapt, ele vor câștiga un băiat mai bun. Castitatea te face să-l afli pe cel mai bun! Faptul că nu am renunțat la ce aveam mai de preț, fecioria mea, mi-a dat suficient pragmatism să înțeleg unde nu era iubire, mi-a dat suficientă putere să renunț la astfel de relații și mi-a dat nădejde că da, îl voi găsi pe Făt-Frumos. Ceea ce unii consideră a fi emancipare supune de fapt femeia, pentru că renunță la ce are mai de preț; practic, pierde puterea de negociere.

Am avut și prietene care au cedat și au avut de suferit. Tot ce părea o poveste de vis se transforma într-o banalitate dureroasă mai târziu. Și de cele mai multe ori, băieții cu care își pierdeau fecioria nu erau aceia care țineau la ele și la relația cu ele. Pentru că dragostea nu merge niciodată dincolo de voința și alegerea noastră.

Când l-am cunoscut pe soțul meu nu a fost nevoie să îi explic de ce am făcut această alegere. Însă l-a surprins, într-un mod pozitiv, evident. Nu a crezut că în ziua de azi mai sunt și astfel de fete. Și, deși simțeam încă de la început că este al meu și în sfârșit l-am găsit, am simțit relația noastră cu adevărat împlinită și desăvârșită după Taina Cununii.

Îi încurajez pe toți să ducă această luptă pentru că merită toată osteneala. Fetelor, nu vă pierdeți puterea de negociere, iar băieților, dacă găsiți astfel de fete, să nu le dați drumul! ■

Simona, București

Foto: Benedict Both

În căutarea raiului pierdut...

Jurnal de călătorie de la new age la Hristos

Undeva pe la 16 ani, Dumnezeu mi-a umplut inima cu o dragoste atât de mare, încât inima mea nu mai căuta nimic din cele ale lumii. El biruia în sufletul meu, aducând cu El mirosul veșniciei. Dragostea mea căpătă acest nume: Iisus. Aveam numele Lui scris în inimă și la rândul-mi îl scriam peste tot: pe banca de la școală, pe caiete. Presăruse veșnicia în inima mea, lină și îmbucurătoare. Dar, într-o zi, m-am trezit fără El și nu înțelegeam de ce. Nimic nu mă mai putea îndestula și bucura. Plângeam adesea, implorându-L să Se întoarcă. Dar El plecase și-mi lăsase mirosul veșniciei Lui.

Așa am început să-L caut pe Cel care m-a cucerit. L-am căutat în Biserică, dar părea punitiv și aspru! Am fost tentată să-L aflu în varianta protestantă, căci acolo toți erau bucuroși, dar nici acolo nu L-am găsit. Înțelegeam bucuria și entuziasmul lor de a-L întâlni pe Iisus, dar cum de nu-L pierdeau? Răspunsul l-am găsit mai târziu,

în *Jurnalul fericirii* al lui N. Steinhardt. Dar chiar și plăcându-l pe Steinhardt, nu puteam pricepe cum de s-a „ortodoxit” un om așa deștept ca el. Anii au trecut și am început să-L caut în psihologie, bioenergie, ezoterism, radiestezie, reiki și în tot felul de maestri și guru instruiți în tehnici orientale și în lucrul cu energia. Nu de puține ori am fost dezamăgită de ei, de diferența dintre ce spuneau și ce făceau, căutând adesea puterea și partea financiară.

New age-ul a fost mai atrăgător decât toate la un loc. Cărțile lui Neale Donald Walsch, Paul Ferrini, Doreen Virtue și multe altele în același stil m-au cucerit. Unele au devenit o nouă Biblie pentru mine. În acestea, Dumnezeu părea apropiat oamenilor, fiind undeva în interiorul nostru. El îți dădea toată libertatea din lume în numele iubirii necondiționate. „Iubirea necondiționată” părea cheia și soluția tuturor problemelor și singurul instrument prin care oamenii pot evolua

din dimensiunea 3D în 5D, prin ascensiunea chiar cu trupul, ocolind moartea. Practic, trebuia să ne lăsăm ghidați de entitățile din „înalt” care transmiteau mesaje prin *channel*, prin diverși mediumi pentru a ne pregăti pe noi, dar și planeta, de ascensiune în 5D. Majoritatea cărților motivaționale, pozitive, legea atracției, legea rezonanței, vindecările cu îngeri și cu iubire, tehnicile de armonie, echilibru, pace au fost scrise de acești mediumi care primeau mesaje de la entități. Ei spuneau că sunt îngeri, arhangheli, maestri ascensionați, extraterestri, personalități biblice, chiar Iisus și Maica Domnului. Toate mesajele lor promovau iubirea necondiționată și că noi toți suntem una. Ne învățau să ne asumăm responsabilitatea faptelor noastre, să gândim pozitiv, să eliberăm negativitatea și întunericul din noi, să ne acceptăm, să iubim necondiționat pe toți pentru că doar așa ne vom înălța *vibrația* pentru a trece în 5D. Ei considerau acest moment de trecere în 5D chiar momentul apocaliptic din Biblie. Toate mesajele lor se regăsesc în filme, în cărți, în artă, în știință, în tot ceea ce respirăm acum. *New age*-ul este un curent, un duh pe care îl respirăm cu toții. Însă niciodată nu-ți dai seama că ești în acest duh. Nici măcar noi nu ne asociam cu această denumire: *new age*. Ne numeam noii învățători ai *conștiinței cristice* sau ai noii energii care curgea pe Pământ.

Ne adunam în grupuri și trimiteam iubire și lumină pe pământ. După fiecare mesaj primit de la entități eram toți plini de pace, bucurie și armonie. Gânduri negative, frici, griji, tristeți, dureri nu mai aveam deloc. Toate mergeau bine de tot în relația mea cu mine și cu cei din jur. Parcă Universul mi le aducea pe tavă pe toate, fără să fac nimic... doar să creez cu mintea și să atrag tot ce e mai bun din Univers pentru mine. *Legea atracției* transmisă prin *channeling* părea că funcționa! Trăiam o dragoste asemănătoare cu prima mea dragoste, Iisus. M-am gândit că e rândul nostru să fim desăvârșiți ca El, să implementăm conștiința cristică, sădită de El cândva. În 4 ani am experimentat în fugă,

dornică de a găsi capătul căii, tehnicile lor de vindecare, de eliberare, de *channeling*, de scriere automată. Noaptea aveam parte de operații astrale ale entităților.

Mă gândeam cât de ușor e să fii fericit, cum Împărăția cerurilor este în noi... când, după o noapte, m-am trezit în vid. Dintr-odată au dispărut în conștiința mea toate: lumina, iubirea, bucuria, entitățile. Am ajuns la capătul acestui drum plin de „iubire și lumină”, trăind contopirea totală cu sinele meu și cu neantul, experimentând în conștiință golul, nimicul, ceea ce orientalii numesc *Nirvana*. Eu eram totul și nimic, un Dumnezeu singur și neputincios, căci în final nu am putut manifesta nimic din cele ale dumnezeirii.

Am plutit în această stare nonvibrațională, în acest pântec întunecat, vreo 4 ani. Aveam totuși o intuiție fină că mă voi naște iară și voi vedea lumina, bucuria. Dar nu! Nu voiam să fie iar cele pe care le trăisem deja, căci știam acum că sunt iluzii. Nu mai voiam creația strălucitoare care ducea la gol, la moarte! Voiam Viața Vie! Îmi era dor de o creație Vie, alta decât cea a sinelui pe care o experimentasem până la capăt! Frumoasă, nimic de spus! Înălțătoare, dar aducătoare de gol și moarte. E plictisitor să fii Dumnezeu doar tu cu tine! Dar cum să ieși din ceva ce n-are ieșire? Ajunsă la capătul răbdării, m-am rugat (în *new age* se alege conștient și se invocă entități, nu se roagă). Nu mă mai rugasem demult. „Doamne, mi-e dor de lumină, de iubire, de vibrație, de creație Vie! Trebuie să fie o cheie să mă scoți de aici! Spune-mi că există o Viață Vie și nu o hologramă! Căci toată lumina și iubirea atinse de sinele meu s-au vădit a fi gol și nimic!”

Și cheia a venit ușor și lin, de departe și totuși aproape, dinlăuntrul meu, blând, smerit, vorbind pe limba mea, dar și a Lui și m-a pescuit din neant. Era Păstorul ce-Și căuta oaia. Era Hristos. Inima mea s-a înmuiat la glasul Lui și lacrimile mi-au început a curge pe obraji, recunoscând în El pe deplin Calea, Adevărul și Viața, dar și pe

Dumnezeu ca Persoană: „Eu sunt Cel ce sunt”. O, Doamne! Cât de mândră am putut fi crezând că mă pot mântui singură?! Acum știu! Fără Tine mă adânceam în neființă.

Dintr-o dată, tot *new age*-ul îmi părea cel mai fabulos *fake* care a existat vreodată. O hologramă siropoasă și dulce. O rușine de necuprins mă apucă și îmi venea să bag capul adânc în pământ și să plâng. Viața cea Vie începu a încălzi sângele meu. Și viața mea se schimbă ușor.

Totuși, nu am revenit imediat în Biserică. Nu înțelegeam încă sensul bisericii și al sfinților! Dumnezeu S-a îndurat iar de mine și mi l-a scos în cale pe Sfântul Efrem cel Nou.

Era în 2014, după Paști. Am mers la o mănăstire cu sora mea. În biserică, monahul care împărțea anafura privea către mine... și-n mine. Dintr-odată, parcă nu mai vedeam nimic decât acei ochi gravi, care vorbeau tare! Nu înțelegeam nimic cu mintea, dar trăiam parcă ce spunea. Și plângeam întruna și mă bucuram. Oriunde m-am mișcat în biserică, ochii aceia mă cercetau; și degetele lui erau subțiri, ca de sfânt, și statura slabă și înaltă de vreo 2 m.

Ieșind din biserică, m-am liniștit din plâns, dar a rămas bucuria. Am știut atunci că prin acei ochi Adevărul Însuși mă privea și plânsul meu era plânsul Adevărului. Călugărul a ieșit și el. Am văzut că era mediu de înălțime, blond, cu ochi albaștri. Am priceput clar ce mi s-a întâmplat abia acasă! Am deschis cartea primită cu viața Sfântului și am privit iconița din interior! Aceiași ochi negri, aceeași statură înaltă din biserică! Și în acel loc scria: „Sfântul Efrem era înalt și slab... avea peste 1.90 m și ochii negri!” Atunci am început a plânge, uimindu-mă de mila Domnului pentru mine, păcătoasa.

Am recunoscut Adevărul în sfinți și numai în Biserica Ortodoxă. Prin plâns! Plânsul Adevărului și al pocăinței. Plânsul Duhului din mine. De atunci, numai în Biserica Ortodoxă mă simt Acasă. Sufletul meu se odihnește în preaplinul tainelor

din Biserică. Și-am început a merge la Liturghii și așa o bucurie mă cuprindea. Nu pricepeam nimic din ele, dar eu parcă trăiam ceva tainic și viu, chiar dacă nu știam ce. Am început a lepăda trecutul, înțelegând că drumul Adevărului e luminat de Domnul numai prin sfinții și Biserica Lui.

New age-ul este o tocăniță frumos înmiresmată și asezonată cu elemente din budism, baha'i, hinduism, creștinism, panteism, sufism, șamanism, fizică și biologie cuantică, psihologie și parapsihologie, terapii alternative preluate din toate colțurile

lumii. Vine cu cele mai frumoase măști: iubire, lumină, pace, armonie, acceptare, șoptindu-ne că suntem speciali, dumnezei, că ne putem vindeca și elibera singuri prin lucrul cu energiile, prin dezvoltări personale, iubire de sine, toleranță și acceptare greșit înțeleasă, prin orice altceva, dar nu prin Dumnezeu, în Biserica Sa.

Greu mi-a fost și încă îmi este. Când am trecut cu atenția de la sine la Hristos, lumea mea s-a întors pe dos. Conștiința amorțită de iubirea de sine se dezgheța și parcă toate mă dureau. Eram toată ca o rană deschisă și conștiința păcatelor mă

ardea. A fost foarte dureros să încep să-mi văd păcatele. Că sunt nimic, asta știam. Dar că sunt în acest nimic umplută cu toate păcatele, asta e durere și neputință laolaltă! Una este neputința nimicului și alta este neputința pe care o simți în fața patimilor care îți umplu nimicul. A fost foarte dureros să încep să-mi văd păcatele. Așa am început a trăi iadul neputinței mele. Dar Hristos mă aștepta și-n iad, blând, milostiv și răbdător. Pocăința aducea o bucurie pe care n-am meritat-o niciodată. Slavă Lui! În timp, mi-a dăruit odihnă prin sfinții Lui, prin părintele duhovnic, prin Tainele Bisericii, singurele care dețin *cheia nemuririi* și a vindecării sufletului și a trupului. ■

Anca Todirică

Drumul cunoașterii: de la știință și teologie către viața deplină

Părintele diacon Adrian Sorin Mihalache este licențiat în matematică și teologie, cu master în psihologie, filosofie, teologie și fizică teoretică, doctor în filosofie – Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași, doctorand în științe medicale – UMF „Carol Davila”, București, lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iași, coordonatorul Centrului de Cercetare în Medicină și Spiritualitate al Spitalului „Providența” din Iași, membru al Societății Naționale de Neuroștiințe din România, tată a patru copii.

L-am rugat să comenteze câteva enunțuri care și-au croit drum în spațiul public ca adevăruri absolute și au devenit mituri fără a fi analizate obiectiv.

De multe ori, rațiunea se poticnește în datele credinței. Nici nu se poate altfel. Pentru că ceea ce credem și mărturisim ca fiind adevărat este de necrezut.

Judecat în limitele rațiunii, Adevărul de credință este incredibil. Întruparea lui Hristos este, de departe, cel mai scandalos eveniment petrecut în istoria umanității, dacă este să ne

limităm la reperele furnizate de simțuri, să judecăm în ordinea bunului simț și urmărind criteriile de rezonabilitate.

Și este așa, pentru că altfel cum ar putea fi? Ce ar mai fi postura credinței, ca vedere mai presus de minte și mai presus de înțelegere, cum formulează Sfântul Grigorie Palama, dacă am fi puși în situația de a crede un Adevăr într-un tot demonstrabil?

Mitul 1: „Singura realitate sigură este cea materială, palpabilă.”

Dacă vrei să veдеți așa, așa veți recepta lumea! Câtă vreme facem lectura lumii sensibile doar cu simțurile, așa ne apare. Dacă ne propunem să vedem doar cu ochii, să auzim cu urechile și să inspectăm realitatea cu aparatul care prelungeste această sensibilitate a simțurilor... Însă, părinții filocalici ne încredințează că omul poate vedea înțelesuri și cu mintea. În acest caz însă, nu vedem lucruri, ci înțelesuri, care scapă ochiului, înțelesuri cumva ascunse dedesubtul celor sensibile, în straturile mai adânci ale realității, acolo unde putem pătrunde prin puterea spiritului. Aceste înțelesuri, puse în creație de Dumnezeu Creatorul, ne sunt însă accesibile în urma unei expertize, a unui efort special de adaptare a sensibilității noastre la subțirimea lor. E nevoie de despătımire. Fără efor-

e însăși realitatea, ci doar ceea ce am reușit noi să lecturăm din ea. Mai departe, întâlnim alte limite.

Cunoașterea e mai mult decât o simplă colecție de semne, formule, definiții sau descrieri. Cunoașterea e mai mult decât informație. E o cunoaștere asimilată de ființa mea, care trece în spiritul meu, e o lumină care se adaugă altor lumini, luminând viața, scoțând la iveală ceva mai deslușit locul meu în lume, valoarea vieții mele și a vieții semenilor în cuprinsul ei.

Câtă vreme efortul de cunoaștere e restrâns doar la cumulul rezultatelor științifice sau al realizărilor tehnologice, noi nu creștem ca oameni și nici ca umanitate, în bunătate, în solidaritate. E simplu de înțeles, dacă privim cu atenție situația zilelor noastre. Avem parte de o civilizație cu un potențial tehnic extraordinar, capabilă să realizeze, tehnic sau economic, lucruri ieșite din comun. Și totuși, omenirea nu a atins o poziție mai înaltă

în condiția ei și din punct de vedere moral. „Știința – recunoaște Richard Feynman, Laureat al Premiului Nobel în Fizică – nu ne învață de-a dreptul ce e binele și răul”.

În ce fel știința îmi poate oferi răspunsuri la marile întrebări ale

Libertatea vine la pachet cu responsabilitatea. Din materia lumii putem face bombe sau putem construi brutării pentru pâinea săracilor.

turii vieții duhovnicești, aceste înțelesuri rămân nevăzute, tot așa cum înălțimile unui munte nu pot fi atinse decât de cel ce se antrenează, se pregătește îndelung.

Dumnezeu ne-a dăruit o lume în care să ne exercităm alegerile și acțiunile spiritului, căreia să-i dăm forma spiritului nostru. Din trupul material al lumii, putem face bombe pentru a ucide sau brutării pentru pâinea care să hrănească săracii. Ceea ce vedem în ea și ceea ce facem cu ea ne exprimă de fapt adâncimea sau superficialitatea, lumina sau întunericul spiritului nostru.

Mitul 2: „Cel mai bine cunoaștem realitatea prin metodele științifice și niciodată prin cele ale credinței. Religia este o frână pentru știință; doar ni se spune: Crede și nu cerceta!”

Nu cel mai bine, ci cel mai precis. Da și nu. Realitatea sensibilă, de fapt ceea ce este observabil, poate fi cunoscut prin știință, însă în parte. Filosofia și epistemologia remarcă faptul că știința oferă o descriere a realității, dar această descriere nu e echivalentă cu însăși realitatea. Descrierea realității nu

vieții și ce sens îmi poate oferi ea, un sens care să mă întărească în dragostea pentru semeni, să îmi ofere răbdare în suferință și să îmi deslușească un rost al morții mele? Din ce arie a științei ne-am putea lua un sens pentru viață? Și ce ne-ar putea spune știința despre moarte, despre jertfă, despre nevoia iubirii? „Chiar dacă s-a răspuns la toate întrebările științifice posibile – ne spune filosoful Ludwig Wittgenstein –, noi simțim că problemele noastre de viață încă nu au fost deloc atinse”.

Și, în fine, despre expresia „crede și nu cerceta”, cred că ar fi bine să evităm acest îndemn, adică să procedăm pe dos: să nu credem, ci să cercetăm. În câteva privințe ar fi util. De exemplu, *să nu credem* pur și simplu că această maximă aparține creștinismului răsăritean, și *să cercetăm* să vedem de unde provine. *Să nu credem* pur și simplu că știința și tehnologia au făcut lumea mai bună! *Să cercetăm* un pic, să introducem câteva nuanțe!

Mitul 3: „Toți oamenii de știință sunt ateii. Ca să mai crezi în Dumnezeu în vremea noastră trebuie să fii ignorant și incult.”

Să fim atenți la formulare. În ultimele decenii, numărul de oameni de știință este într-o

Werner Heisenberg, laureat al premiului Nobel în Fizică

creștere fulminantă. Numărul lor se schimbă în fiecare zi, ca și opțiunile filosofice sau religioase.

Pe de altă parte, există numeroși oameni de știință care au mărturisit, într-un fel sau altul, mai apăsător sau mai discret, că nu pot să evite credința că în spatele acestei realități sensibile extraordinare este un Ceva superior, situat cumva dincolo de marginile lumii sensibile. Desigur, judecând în termenii credinței noastre, putem spune că e prea puțin. Una este să credem că există o forță, o inteligență răspunzătoare pentru toate, și alta este să credem în Dumnezeu.

Cred că dacă vom citi mai mult, vom vedea că situația nu stă chiar așa. „Prima înghițitură din paharul științelor naturii te va transforma într-un ateu – o spune Werner Heisenberg, laureat Nobel în Fizică –, dar în ultima înghițitură e ascuns Dumnezeu”. Un alt laureat Nobel în fizică, Robert Milikan, scrie: „Pentru mine, este de neconceput că un adevărat ateu ar putea fi un om de știință”.

Totuși, din perspectiva teologiei, situațiile în care unii oameni de știință nu întrevăd pe Dumnezeu nicăieri nu îngrijorează. Adevărul de credință nu e sesizabil de orice privire. Hristos Domnul a trecut prin piețe, mulți s-au șters de El, fiind în mijlocul mulțimii Care Îl împresura, însă doar puțini, printre care și femeia care s-a atins de poala hainei Lui, s-au vindecat. După Înviere, S-a arătat ucenicilor, pe când stăteau ei cu ușile încuiate. Vreau să spun că nu S-a arătat pe Sine înviat în piețe, pentru creșterea audiențelor. Dumnezeu păstrează și acum această

discreție. Sfântul Simeon Noul Teolog remarcă ideea aceasta: „Dumnezeu nu este nicăieri pentru cei ce privesc trupește, căci e nevăzut. Dar pentru cei ce înțeleg duhovnicește este pretutundeni; căci e de față, fiind în toate și în afară de toate”.

Mitul 4: „Omul este un animal evoluat. Oamenii de știință au descoperit craniile strămoșilor noștri care arată diferitele stadii ale evoluției.”

Întâi de toate, să așezăm câteva repere privitoare la context. Construcția unei teorii științifice care își propune să explicitizeze un fapt real este anevoioasă. În prezent, deși se afirmă că suntem foarte avansați în privința cunoașterii științifice, foarte multe aspecte ale lumii fizice, unele dintre ele banale, sunt insuficient cunoscute. În câmpul științific e important să ne amintim ce nu știm, pentru a nu plafona întreaga cunoaștere la ceea ce știm, cu pretenția că ar fi adevărul absolut.

Să dăm câteva exemple: Fizica nu are încă un loc pentru energia de vid, în Sistemul Standard, neavând o explicație pentru maniera în care la scară mare valoarea ei este, totuși, atât de mică. Nu știm ce sunt spațiul și timpul și nu știm încă felul cum cele două hărți care descriu realitatea fizică se unesc, adică Mecanica Cuantică și Relativitatea Generală, pentru a furniza o singură descriere coerentă a acestei lumi.

În acest decor, trebuie spus că evoluționismul, ca model științific, e un amalgam. Sunt puse împreună mai multe afirmații, de diverse calități. Există rezultate științifice validate pe cale observațională sau experimentală: omologiile, de exemplu, asemănările între structurile osoase și musculare ale diverselor specii. Nimeni nu le poate contesta, pot fi observate cu ochiul liber. De asemenea, o serie întregă de caracteristici ale genomului uman sau al altor specii, existența mutațiilor genetice care

Adevărul de credință nu e sesizabil de orice privire.

sunt de mai multe feluri: genice – care în general se transmit la urmași, genomice și cromozomiale. Recent, s-au pus în evidență mecanisme epigenetice care arată că expresiile genelor noastre se schimbă, sub influența unor factori din mediul înconjurător, ceea ce arată între altele că viața,

comportamentul, faptele, gândurile și emoțiile noastre se imprimă în ființa noastră.

Tot în modelul evoluționist sunt incluse și scenarii complexe, despre care se crede că s-au petrecut întocmai, pe parcursul a sute de milioane de ani, care constituie vastul proces evolutiv. Însă, acestea nu pot fi verificate experimental, cu acuratețea cu care verificăm, de exemplu, corectitudinea legii care descrie mișcarea unei bile pe un plan înclinat. Biologia nu e nici matematică, nici fizică, deși are multe locuri în care se folosește de legile și structurile lor.

În al treilea rând, e de menționat că teologia creștină întrevede în versetele biblice privitoare la Creație o anumită progresivitate a creației. Omul nu a fost făcut la început, ci la sfârșit. Întâi a fost făcut pământul, apa și celelalte. Pe de altă parte, călăuziți de înțelegerea Sfântului Ioan Gură de Aur sau a Sfântului Grigorie Palama, înțelegem că Dumnezeu a făcut mai întâi pământul și apa, și apoi S-a folosit de ele ca să facă lumea vie. Versetele Sfintei Scripturi nu spun că Dumnezeu a făcut iarba, ci că El a poruncit pământului să răsară iarba! „...a zis Dumnezeu: Să dea pământul din sine verdeață: iarbă, cu sămânță...” (*Facerea 1, 11*). Sfântul Ioan Gură de Aur înțelegea aici faptul că în apele primordiale „era o energie plină de viață”, pentru că „prin porunca Creatorului universului au fost și animalele aduse la ființă din aceste ape”. Un înțeles înrudit ne propune și Sfântul Grigorie Palama, care înțelege că „pământul era amestecat cu apă și fiecare dintre ele purta în sine, ca o sarcină, aerul și dobitoacele și plantele, după felul lor... Astfel a făcut Dumnezeu, la început, cerul și pământul, ca pe o substanță care cuprindea totul și purta în potență toate...”. Este și motivul pentru care părintele Stăniloae înțelege să sublinieze cuvântul folosit de Grigorie Palama, *κνοφορώ*, tradus prin „însărcinat”. „Pământul și apa erau însărcinate cu plantele – comentează părintele Stăniloae – și cu animalele pe care aveau să le nască. Aveau în ele în mod virtual plantele și animalele. Se insinuează aici – continuă părintele Stăniloae – o concepție corespunzătoare cu cea a științei de azi”.

Însă, trebuie spus că viețuitoarele nu sunt create *ex nihilo*, precum cerul și pământul. Dumnezeu nu le face din nimic. Viețuitoarele sunt din pământ și apă. În fine, nici trupul omului nu este creat *ex nihilo*, din nimic, ci din țărâna pământului. Teologia ortodoxă întrevede aici, așa cum subliniază diverși autori, că prin trupul său luat din pământ, omul e înrudit cu întreaga lume sensibilă. Iar prin sufletul care este insuflat de Dumnezeu, el este înrudit cu lumea inteligibilă, cu îngerii,

Facerea lumii, Facerea lui Adam; frescă, Mănăstirea Sucevița

fiind, în ultimă instanță, făptură după chipul lui Dumnezeu. Este și motivul pentru care Sfântul Maxim Mărturisitorul consideră pe om veriga de legătură dintre cer și pământ, fiind înrudit cu ambele. Pe temeiul acesta, sfințindu-se pe sine, omul sfințește întreaga Creație sensibilă, pentru că el recapitulează trupul ei sensibil și îl cuprinde în trupul lui. De aici deducem că, în înțelegerea inspirată a teologiei, omul se înrudește nu doar cu maimuța, ci cu toate viețuitoarele de pe pământ, având un trup din țărâna pământului, recapitulându-le pe toate și cuprinzându-le pe toate în trupul lui.

În al patrulea rând, putem spune că aspecte ca acestea, ce vizează o anumită înrudire a lumii vii cu trupul omului, sunt prezente și în științele viului. O simplă analiză arată că formele de viață terestră prezintă asemănări neobișnuite. Toate organismele conțin ca elemente esențiale: carbon, azot și fosfor, în aceeași proporție, respectiv 105, 15, 1. Regăsim combinația acestor elemente, împreună cu hidrogenul și oxigenul, în proteinele alcătuite din aceiași 20 de aminoacizi, în toate organismele vii. ADN-ul și ARN-ul sunt alcătuite din aceleași cinci nucleotide și polizaharide, formate la rândul lor din câteva zaharoză simple. Practic, toate viețuitoarele pământului utilizează același sistem de cod genetic și folosesc aceleași molecule bogate în energie (molecule ATP) pentru consumul de energie în activitatea celulară. Pe de altă parte, știința a scos la iveală ceea ce este numit „unitatea biochimiei”. De la cea mai simplă bacterie până

la cel mai complex mamifer, toate celulele vii conțin aceiași doi acizi nucleici reproduși (ADN și ARN). În cazul fiecărei specii, acidul nucleic se reproduce și proteinele se produc în exact același fel. Așadar, speciile din întreaga lume vie sunt înrudite între ele! La prima vedere, o astfel de lectură ar putea părea că sprijină evoluționismul. Cum vedem, însă, cu aceste constatări ale unității lumii vii, suntem în cuprinsul înțelesului Sfântului Grigorie Palama, care vede pământul amestecat cu apă, purtând „ca o sarcină” toate viețuitoarele.

Pe de o parte, din punct de vedere științific, în sfera biologiei există multe necunoscute. Nu avem, de exemplu, o teorie care să explice cum a fost cooptat ADN-ul pentru funcțiile sale, în universul lumii vii. O afirmă unul dintre cei mai mari biologi ai secolului XX, Ernst Mayr. La un nivel mai subtil, biologia a evidențiat adevărate „biblioteci informaționale” în structurile proteinelor și aminoacizilor, însă proveniența lor nu este clară. O recunoaște un alt mare biolog evoluționist, Andreas Wagner. Nu există o explicație unanim acceptată privind apariția genelor responsabile de vorbire, nu există o explicație lămuritoare privind preferința pentru chiralitate a constituenților lumii vii.

În contextul atâtor necunoscute, a susține veridicitatea unei explicații pentru întreaga complexitate a lumii vii, cu siguranța unui adevăr cert, verificat în mod repetat și integral, într-un cadru experimental controlat, arată o lipsă de onestitate și de rigoare științifică. E nevoie de o

Adam pune nume animalelor, Facerea Evei; frescă, Mănăstirea Sucevița

de-ideologizare a științei, pentru o asimilare lucidă a rezultatelor ei, deodată cu înțelegerea limitelor ei de valabilitate. În această privință se petrece adesea un abuz de încredere.

Și pozițiile noastre s-ar cuveni să fie în acord cu ceea ce mărturisim, recunoscând taina inepuizabilă a omului.

Pe de altă parte, nici teologia nu pretinde să aibă o înțelegere deplină a omului sau a începutului creației. Sfântul Grigorie de Nyssa afirmă, de exemplu, că omul e o făptură care se sustrage oricărei cuprinderi teoretice exhaustive, și deci nu poate fi definit. Teologul rus Vișevslavțev și părintele Dumitru Stăniloae afirmă un anumit apofatism al omului, care decurge din faptul că omul este făptură creată după chipul lui Dumnezeu, împrumutând, așadar, ceva din apofatismul infinit mai amplu și mai adânc al lui Dumnezeu.

Dacă este așa, și dacă noi afirmăm apofatismul persoanei, luările noastre de poziție s-ar cuveni să fie în acord cu această conștiință a tainei inepuizabile și de necuprins a omului. Asta ne-ar opri din a spune că avem ultimul cuvânt și cunoașterea deplină a momentului creației. Întâlnim această conștiință a tainei începutului chiar la părinții apologeți, care au știut să dea mărturie despre

adevărul de credință în context multicultural, fără să afirme totuși că știu totul. „Niciun om nu poate spune după vrednicie istoria și întreaga rânduială a celor șase zile ale creației lumii, nici dacă ar avea mii de guri și mii de limbi; dar nici dacă ar trăi ci-

neva mii de ani, viețuind în viața de aici, nici așa nu va fi în stare să spună ceva vrednic cu privire la creație, din pricina covârșitoarei măreții și a bogăției înțelepciunii lui Dumnezeu arătate în aceste șase zile ale creației” (Teofil al Antiohiei).

Adesea, dialogul dintre omenii de știință și teologi în această problemă spinoasă e afectat tocmai de siguranța cu care fiecare își susține pozițiile, fiecare dorind să transmită semnalul că știe desăvârșit cum stau lucrurile. Avocații științei trec cu vederea limitele științelor, absolutizând ceea ce știu. De partea cealaltă, și noi, teologii, în situații în care discutăm despre crearea omului, o facem poate mult prea apăsător, ca și cum am cunoaște deplin și exact cum stau lucrurile. Uitam însă că tot noi afirmăm faptul că omul este o ființă apofatică. Se cuvine, cred, să ne comportăm și să afirmăm înțeleșurile despre om deslușite în Revelație, având această conștiință și măsură care decurge din faptul că tot ceea ce vedem acum „vedem ca prin oglindă, în ghicitoră” (1 Corinteni 13, 12). ■

Citiți articolul integral pe internet.

Răspunsuri la întrebări ale tinerilor

Poți fi un om bun, moral, fără să fii credincios?

Fără de Hristos nu poate exista bine, nici personal, nici familial, nici la nivel național și nici la nivel internațional. Această opinie, că omul poate să facă bine fără Dumnezeu, este profund falsă. Și nu numai falsă teoretic, ci și profund distructivă practic. Părintele Arsenie Papacioc amintea de multe ori un cuvânt, cita canonul 113 al Sinodului local de la Cartagina, din anul 419, care spune că cine crede că poate să facă ceva bine fără de Hristos acela să fie anatema, adică e rupt cu totul de Biserică, de mântuire. Asta au înțeles sfinții și asta a spus și Hristos Domnul: „Fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5). E realitatea.

Nu putem face binele fără Dumnezeu. Prezența lui Dumnezeu în viața noastră este una constitutivă și fundamentală. În momentul în care noi Îl alungăm pe Dumnezeu din viața noastră, atunci, pur și simplu, ne demonizăm. Adică întoarcem spatele lui Dumnezeu și intră cel rău în noi, ne modifică mintea și poate s-o ducă la niște contorsiuni inimaginabile comparativ cu mintea luminată de har.

Iată un exemplu despre cum se poate ajunge la o gândire profund eronată. Când a început Primul Război Mondial, lumea era într-o perioadă de acumulări intelectuale fantastic de mari. O revoluție intelectuală, tehnică, dar și culturală, era în plină desfășurare. Erau și oameni foarte inteligenți, în poporul german au fost minți foarte luminate din acest punct de vedere. Dar nu numai în poporul german, ci în toate țările europene, de unde a început războiul. Și, cu toate acestea, au putut să facă un război cum nu mai fusese până atunci. După ce s-a terminat acel război, elitele țărilor implicate s-au hotărât să facă o organizație mare, Societatea Națiunilor, scopul principal fiind să prevină războaiele și mai ales un alt război mondial. Dar, după 20 și ceva de ani, au făcut unul și mai mare decât acela! De ce? Sfântul Nicolae Velimirovici a scris o carte în perioada interbelică, „Războiul și Biblia”, în care spune: va veni un război pentru că oamenii se îndepărtează de Hristos. Aceasta a fost cauza: oamenii nu au folosit știința pentru pace, ci pentru război. Pentru că, atunci când omul se îndepărtează de Hristos, toată mintea pe care i-a dat-o Hristos, toate darurile, toate puterile, toate

descoperirile pe care o societate, o țară le face, dacă nu le mai pune în slujba lui Dumnezeu în mod explicit, atunci în mod implicit le fură diavolul și le pune în slujba sa. Și aceasta este distructiv, inclusiv auto-distructiv, pentru om și pentru societate.

În viitor, vor mai exista țări și popoare distincte în lume?

Rânduirea lumii pe nații nu este una întâmplătoare și nu este conjuncturală, adică, să spunem că, peste nu știu câți ani, nu va mai fi așa. Ba da, va fi așa, vor exista popoare și atunci.

Pentru fiecare om din această lume, matca cea mai largă în care el crește și care-l influențează în mod semnificativ este poporul în care trăiește, țara în care trăiește. Mai ales țara, e mai ușor de văzut cum îl influențează. Iar o țară se identifică într-o măsură mare, în general, cu un popor.

Este evident că avem moștenite de la părinți, de la bunici, ochii, părul, alte trăsături fizice, trăsături sufletești, intelectuale ș.a.m.d. Dar pe lângă această moștenire care determină ceva în noi, noi suntem

Mormântul Ostașului necunoscut, realizat în 1923 la București, în memoria ostașilor care s-au jertfit în Primul Război Mondial pentru întregirea României

foarte mult influențați și de întreaga civilizație a țării în care trăim și a poporului căruia îi aparținem. Dacă un om din străinătate întâlnește doi români, el va spune: „Da, voi sunteți români, semănați unul cu altul”, chiar dacă cei doi nu își dau seama că seamănă unul cu altul. Pentru un străin, ei seamănă prin caracterele comune poporului nostru.

Limba și întreaga civilizație a unei țări își pun o amprentă deosebit de puternică asupra fiecărui om. De aceea plecarea din țară aduce o durere, o traumă. Iar trauma este și mai mare în cazul copiilor, care sunt ruși de legătura cu țara lor atunci când părinții se mută cu ei în străinătate. Experiența copiilor românilor plecați în străinătate arată adesea că această traumă este mai adâncă decât trauma divorțului părinților. Este o fractură între copil și țara strămoșilor lui care îl afectează mai adânc decât divorțul părinților, care îi afectează dezvoltarea identitară!

Legătura cu neamul este ceva real. Conștientizarea faptului că te-a sădit Dumnezeu într-un popor îți dă puterea să înțelegi această realitate. Prin recunoștința și responsabilitatea față de strămoși și prin responsabilitatea față de generațiile care vin după noi trăim această legătură.

Prin această legătură, o generație beneficiază de niște lucruri bune, văzute sau duhovnicești, pe care le primește de la o generație anterioară, dar are și responsabilitatea unor datorii, în sensul că are de răscumpărat lucruri ale unei alte generații. Timpul istoric este ca o axă trecut-prezent-viitor. El este spațiul în care se realizează legătură duhovnicească între strămoși, noi și generațiile din viitor. Axa timpului istoric are un singur sens, dinspre trecut spre viitor, dar relația duhovnicească nu este supusă acestui sens, ci suntem influențați și influențăm întreaga umanitate, de la Adam și Eva, până la ultimul om pe care Dumnezeu îl va aduce la viață. Astfel, suntem responsabili față de lumea întreagă, începând cu cei mai apropiați, neamul nostru.

Ce putem face pentru mântuirea poporului român?

Nu este al nostru a ne preocupa și ocupa foarte mult de spații uriașe, cum este spațiul întregului popor român. Mai degrabă este al nostru în a zice: în acest popor român, în care Dumnezeu m-a sădit, eu trebuie să fac binele care mi-e accesibil mie, în jur.

Dacă omul face, acolo unde l-a pus Dumnezeu, ce trebuie să facă, Dumnezeu nu-i cere mai mult. Totuși, suntem într-o familie în care nu suntem toți la fel. Dragostea pe care o dobândesc sfinții îi

unește, într-adevăr, cu toții oamenii, dar lucrarea lor a fost una foarte concretă. Este o maică ru-soaică, canonizată, Sfânta Maria Skobtsova. Când era tânără, cam pe la 16–20 ani, în Rusia anilor 1905–1910, era interesată de două lucruri distincte. Pe de o parte, mergea la biserică, citea lucruri duhovnicești, iar pe de altă parte, era în cercurile *intelighenției*, cum spuneau rușii, intelectuali care voiau să răstoarne totul și să facă cer nou și pământ nou, crezând că o să facă raiul pe pământ. Un om din biserică i-a scris o scrisoare în care i-a spus așa: „Ție îți stau în față două drumuri: unii îți propun binele întregii omeniri – căci ideologii comunismului doreau instaurarea comunismului în întreaga omenire incluzând utilizarea forței și a crimei –, iar noi, oamenii din biserică, dorim să facem binele aproapelui.” Și a ales să facă binele întregii omeniri. Când a fost revoluția bolșevică, ea a ajuns prima femeie primar din Rusia. Până la urmă, a înțeles că e o cale greșită, văzând cum „binele întregii omeniri” se construia prin milioane de oameni uciși pentru că îl refuzau. Mai târziu, s-a călugărit și, pentru că îi ajuta pe evreii din Paris să scape de arestare, dându-le certificate de botez, a fost arestată și ucisă în lagărul nazist Ravensbrück.

Deci, cu gândul la pogorârea milei lui Dumnezeu asupra tuturor oamenilor, cu rugăciunea pentru aceasta, noi, în mod concret, trebuie să lucrăm la binele care este posibil și necesar în jur. Uneori, prin gesturi extrem de mici – cum ar fi să faci curat în casă, să-ți ajuți soțul sau soția la curățenie – poți să primești un har de la Dumnezeu

nemaipomenit de mare. Sau faptul că te rogi pentru un coleg de muncă ce are o problemă poate să-ți dea un har foarte mare. Așa se dezvoltă trupul duhovnicesc al umanității, prin aproapele. Porunca Mântuitorului este foarte clară: Iubește pe cel de lângă tine, fii aproapele lui! Și confirmă aceasta și când a fost întrebat despre cea mai mare poruncă: Să iubești pe Dumnezeu și pe aproapele tău ca pe tine însuși (cf. *Matei 22, 36–39*).

Cum să fac ca să nu mai repet de fiecare dată aceleași greșeli?

Știți care ar putea fi cel mai importat lucru pe care noi nu trebuie să-l uităm niciodată, indiferent ce s-ar întâmpla în viața noastră? Trebuie să nu uităm că Dumnezeu este Dumnezeu, că Mântuitorul Iisus Hristos este Mântuitorul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat. Orice nenorocire s-a întâmplat în lumea aceasta, orice nenorocire ni s-a întâmplat nouă, fie că am făcut-o noi sau au făcut-o alții asupra noastră, să nu uităm că fundamentul existenței lumii, Sfânta Treime, este neclintit și fundamentul mântuirii omului, jertfa Mântuitorului și lucrarea Lui, este neclintit. Și, pur și simplu, noi trebuie să ne reconectăm la această realitate dătătoare de putere, de sens, de viață.

Începutul cel bun trebuie să-l pui în fiecare zi sau în fiecare clipă. Adică să-ți spui: „Am greșit asta, am greșit cuiva. Doamne, iartă-mă! Frate, iartă-mă!” Mă spovedesc, încerc să repar, și nu rămân împietrit, nu mă întorc cu spatele, ci mă

duc iar către Dumnezeu. Încotinu Dumnezeu ne dă această luminare: cum să ajungem la El, pentru că El este mereu acolo și El are posibilitatea să ne ajute. Atâta timp cât omul este în această viață, are această posibilitate. Este o nădejde care nu se mai întemeiază pe nicio putere omenească, pe nicio bunăvoință omenească, pe nimic omenesc pe care l-ai putea nega sau contesta. „Da, dar sunt foarte căzut! Da, dar nu mă mai pot reface!” Nu este așa. Acestea sunt părerile, simțirile, puterile noastre. Dar adevăratul fundament al binelui și adevăratul fundament al mântuirii – pe acestea nu le distrugem prin greșelile noastre. Împărăția cerurilor nu s-a schimbat, Dumnezeu nu S-a clintit în dragostea Lui pentru tine, pentru mine, pentru oricare, orice greșală am făcut. Rămâne ca noi să facem ce trebuie, să ne silim să ne ridicăm. Uneori, când ai căzut foarte tare, trebuie să te silești profund și nu e ușor. Dar drumul există. Și Dumnezeu lucrează cu foarte multă putere, dacă vrei să te ridici, să mergi spre El. Mereu și în toate ne ajută, dacă vrem să mergem către El.

Cum să scap de un complex de inferioritate?

Dacă omul dăruiește, nu se mai gândește că este inferior sau nu, ci se preocupă să facă voia lui Hristos și să dăruiască. Să dăruiască după Dumnezeu, nu să facă păcate, confundând dăruierea cu patima. Și când dăruiește după Dumnezeu, pur și simplu, Dumnezeu îl transformă.

Dacă stai să te analizezi și să constăți ce bube ai și să deznădăjduiești din cauza lor, așa ceva nu

este după Dumnezeu. Pocăința care într-adevăr înnoiește pe om nu este opinia despre păcat sau regretul că l-am făcut. Este simțirea că acel păcat ne-a rupt de Hristos și de aproapele, ne-a vătămat sufletul, dar nu numai în noi înșine, egoist – am pierdut eu ceva –, ci, în primul rând, simt că am pierdut ceva în legătura cu Hristos și cu aproapele. Și după această simțire vine refacerea legăturii. „Doamne, miluiește-mă!”, adică vreau să fiu iar al Tău, iar cu Tine, vreau să fiu iarăși cum trebuie față de aproapele meu, față de omul de lângă mine.

Și astfel nu ne izolăm în analiza: „Vai, ce s-a întâmplat, ce nenorocire! Sunt inferior față de alții, față de ce credeam eu despre mine, față de ce speram eu despre mine”, căci așa se dezvoltă complexe de inferioritate. Pentru că acesta este tot egoism: mă gândesc la mine. Acesta este complexul de inferioritate. Plus slavă deșartă, căci mă compar cu alții. Este unul dintre cele mai vătămătoare lucruri să trăiești în comparație. Ori te vezi peste celălalt și-l disprețuiești, te înalți cu mintea, ori te vezi sub celălalt și-l invidiezi și te umpli de angoase și deznădejdi.

Omul nici cu el însuși nu trebuie să se compare. Căci, dacă zicem doar: „M-a chemat Dumnezeu să fiu așa, să fac aceasta și n-am făcut”, atunci deznădăjduim și nu este bine. Dumnezeu m-a chemat, dar mă cheamă și acum, chiar dacă n-am răspuns la chemare. Omul trebuie să se miște continuu, după chemarea lui Dumnezeu prin conștiință. ■

Protos. Dosoftei Dijmărescu
Selecții din dialogul cu tinerii aflați la Putna
pe 31 decembrie 2017

Când m-am legat de neamul meu...

Portul strămoșilor

Primul moment în care am trăit, am simțit cu adevărat legătura cu neamul meu și cu străbunii a fost când am îmbrăcat pentru întâia oară portul nostru, straiile populare românești. Momentul acela mi-a dat de pe față un vâl al nepăsării, al ignoranței în care am trăit! Apoi, cântările patriotice, colindele, viețile sfinților români au stârnit în inima mea multe semne de întrebare. De ce am fost nepăsătoare până la 20 de ani?

Acum, după trei ani, pot spune un singur lucru: dragostea de neam, patriotismul nu se pot scoate în afara Bisericii Ortodoxe. Ele sunt împreună-lucrătoare.

Ilinca I., 23 ani, Comunicare

Amintiri din Moldova

Îmi amintesc cu drag momentele din viață în care, fiind copil, alături de bunelul meu, cutreieram dealurile frumoase ale Moldovei, livezile pline de roade și de bogăția locului, pășunile pe care cu multă bucurie pășteam oile. Atunci, pentru prima oară am auzit legendele și povestirile despre

haiducii locului și despre marele nostru Ștefan.

În România am trăit momente de uimire a sufletului. Am întâlnit oameni dragi, care mi-au marcat destinul. În neamul nostru nu există Moldova, România... ci doar credință, cultură și dar comun. Îmi doresc din tot sufletul să ne deschidem mai mult sufletele unul față de altul și să ne unim țările și să zdrobim granițele. Doamne ajută!

Eduard R., 29 ani, Kinetoterapie

Statuia lui Ștefan cel Mare

În copilărie tata mă ducea la statuia din mijlocul orașului Vaslui, statuia Sfântului Ștefan cel Mare, și îmi povestea din istoria noastră. Eu, copil fiind, îi vorbeam Sfântului Ștefan din statuie să îmi dea sabia sa, să merg și eu la luptă împotriva dușmanilor poporului român. Așa am prins drag de Ștefan cel Mare, iar după câțiva ani am reușit să ajung la mormântul său de la Putna. Consider că prin rugăciunile Sfântului Ștefan am reușit să intru în contact cu istoria noastră mai profund decât la școală și m-am învrednicit să ajung și la Mănăstirea Putna.

Ștefan T., 26 ani, Teologie

Jurământul

Un moment de mare însemnătate sufletească a fost depunerea jurământului militar la începutul studenției, în primul an de facultate. Muzica militară de o înaltă măiestrie a trezit în mine un sentiment puternic de patriotism, făcându-mi cunoștință cu strămoșii mei, care parcă intonau fiecare sunet al cântării. Un fior de gravitate mi-a cuprins inima, simțind cum intram prin transcendență în comuniune cu ei. Apoi, conținutul jurământului a fost ca un legământ pe veșnicie între mine și țară, un gând pe care l-am făgăduit înaintea lui Dumnezeu și a strămoșilor noștri...

Cred că nu voi uita niciodată trăirea acelor emoții, pentru că a fost clipa în care am gustat din frumusețea dragostei de patrie și de neam.

Mădălina I., 22 ani, Medicină militară

Pământul străbunilor

Povestea mea începe odată cu primul an de facultate, cu prima mea vacanță de vară petrecută peste hotare. Acolo am simțit pentru prima dată lipsa patriei-mamă, pentru prima dată m-am gândit la țara mea, la neamul meu, la străbunii mei. Meditam la faptul că sunt atâtea națiuni pe pământul acesta și ce culturi diferite pot exista... Atunci am simțit o dorință nebună de a mă re-întoarce acasă, să rămân definitiv acolo, să mor pe pământul străbunilor mei! Mă gândeam la mormântul bunicului, la locurile copilăriei mele, la pământul apărât de străbunii mei...

O singură dorință mai aveam: „Vreau să mor lângă strămoșii mei!”

David B., 21 ani, Inginerie

Occidentul

Paradoxal, m-am simțit mai legată de neam și de patrie când am crezut că Occidentul îmi va oferi totul, completând goluri, nostalgii și dezamăgiri pe care le consideram legate de patria mea. Mi-am dat seama că destinul meu se leagă de neamul și patria de unde vin. Am greșit de multe ori criticându-mi țara pentru românii fără caracter pe care i-am cunoscut, pentru clădirile uitate, pentru corupție, pentru minciună.

Am plecat dezamăgită, dar acolo i-am regăsit pe Brâncuși și Enescu și m-am bucurat! Neamul și patria care astăzi se numesc România sunt jertfa și credința lui Ștefan cel Mare și Sfânt sau ale martirilor Brâncoveni. Aici am regăsit oameni de suflet, povești cu tâlc, întâmplări memorabile.

Și da, după un an 2017 nestatornic și plin, mi-am dat seama că țara și neamul meu fac parte din destin! Fie că vreau, fie că nu.

Alina, 26 ani, Litere

Lecția Germaniei

A fost un timp când a trebuit să locuiesc într-un oraș din vestul Germaniei pentru a studia mai aprofundat niște aspecte legate de facultate. Viața departe de țară mi s-a părut la început fascinantă. Priveam cu admirație cum societatea de acolo și-a făcut concepțiile ei de viață, cum și-a construit noi mentalități, noi cadre de gândire. Cu toate acestea, oamenii erau îndepărtați de viață. Simțeau realitatea ca pe ceva banal și anost; nu le mai trezea nicio mirare, nicio bucurie.

Toate acestea pentru că au pierdut din vedere sensul pentru care ea a fost făcută. Bineînțeles,

fără Biserică și fără Dumnezeu nu poți înțelege adevăratul sens al vieții.

La scurt timp am descoperit comunitatea de români de acolo, condusă de părintele paroh. Sentimentul de apartenență, de unitate deplină cu acei oameni a fost extraordinar. Atunci mi-am dat seama că adevărata valoare a unui om este recunoscută și apreciată doar de către neamul său, iar relația cu viața și cu Dumnezeu este strict legată de patrie. Nu poți să trăiești viața în Hristos în afara neamului și în afara patriei.

Nicoleta A., 21 ani, studentă

Înmormântarea Regelui

Un moment în care m-am simțit legat de neamul și de patria mea a fost înmormântarea Regelui Mihai. Am văzut în persoana Majestății Sale o concretizare a ființei pur românești – ființă plină de credință în Dumnezeu, de iubire pentru neam și de conștiință morală. Poporul român și-a cunoscut adevăratul păstor, l-a plâns și i-a dat cinstea cuvenită celui care a fost Unsul lui Dumnezeu pentru noi. Regele și-a iubit pământul românesc, având conștiința vieții din el, simțindu-se legat de el până la sfârșitul vieții sale pământești. La înmormântarea Regelui, văzând florile din fața trenului regal, am început să plâng. Am plâns la gândul că turma rămâne fără păstor și că de acum înainte nu vom mai avea conducător politic în fața lui Dumnezeu.

Nădăjduiesc ca noi, tânăra generație, să-l bucurăm pe Regele nostru și să iubim din toată inima ceea ce l-a ținut atât de mult în viață: Dumnezeu și poporul.

T.I., 20 ani, Teologie

Mărturii la Râmeț

Retrăiesc și acum momentul întâlnirii de la Mănăstirea Râmeț din 2010, când am fost organizatorul unei întâlniri cu foștii deținuți politici, împreună cu părintele Moise de la Mănăstirea Oașa. Atunci, în acele zile, stând la masă sau în camere cu oameni deosebiți ca părintele Crăciun de la Cinciș, Marcel Petrișor, domnul Cerecu din București, Demostene Andronescu sau alții și, ascultându-le povestirile, mi se părea că am întâlnit întreaga istorie a României. O istorie vie, adevărată și de un înalt nivel existențial.

Dorel B., 30 ani, Consultant SAP

Anul Nou la Putna

În seara de 1 ianuarie 2018, alături de mulți tineri frumoși, am urcat pe Dealul Crucii de lângă Mănăstirea Putna. Ne-am așezat în forma numărului 100 (o sută de ani de la Unire), fiecare ținând făclii în mână. Inima ne bătea nebunește! Acolo sus, pe deal, am simțit România autentică! Din 250 de tineri am devenit o singură inimă! Pe chipul acestor români adevărați se citea nădejdea în Învierea neamului românesc, a simțirii autentice și a credinței ortodoxe.

În această seară sfântă m-am simțit legată de toți strămoșii mei care cu prețul vieții au apărut Patria și Biserica. Am încredințarea că pe Dealul Crucii am fost însoțiți de cel mai mare român, Ștefan, care ne-a călăuzit pașii alături de ostașii săi.

Andreea G., 21 ani, ASE

Gânduri și îndemnuri la România 100

Înapoi la moștenirea noastră

Dragi frați români, să stăruim pe glia pe care ne-am născut! Din cauza dorinței noastre de avere și de trai mai bun plecăm pe alte meleaguri, lăsând copii fără părinți, frați fără surori și vatra satului fără viață.

La această criză există o soluție, poate dificilă, ar spune unii: credința în Dumnezeu. Oare dacă rămânem la casele noastre ne va lăsa Dumnezeu să murim de foame? Și dacă toți pleacă, cine va face România măreață? Așa cum pământul nu se va ara singur, nici țara nu va înflori singură. Rămâneți pe moștenirea noastră și luptați pentru ea, precum au făcut cei dinaintea noastră!

Diana F., 20 ani, studentă

Să nu ne fim piedică

Consider că este important să fim atenți, să fim vigilenți și conectați la realitatea și la istoria țării noastre. În trecut, dușmanii noștri au fost țările din proximitatea noastră, care ne-au pus la grea încercare credința de nenumărate ori. Acum cred că cei mai mari dușmani ai noștri suntem chiar noi, care, deși liberi în această realitate, ne robim noi înșine prin neatenție, nepăsare, indiferență și dezinteres față de țara noastră și de credința ortodoxă.

Ștefan T., 26 ani, Teologie

Nu e de-ajuns o Unire

Suntem la 100 de ani după Marea Unire, dar, chiar și acum, simțim nevoia unei noi Uniri sau a

unei actualizări a Unirii de la 1918. Dacă acum, în anul 2018, ratăm ocazia de a ne aduce înapoi toți românii într-o unire duhovnicească și apoi politică și teritorială, atunci cu greu vom mai putea sesiza momentele esențiale din istoria noastră: a strămoșilor, a contemporanilor și a urmașilor.

Emanuel B., 23 ani, Teologie

Să nu așteptăm, să facem!

L-aș parafraza pe J.F. Kennedy, care spunea: „nu întreba ce poate face țara pentru tine, întreabă-te ce poți face tu pentru ea”. Cred că ar trebui să ne axăm cu toții pe plusul de valoare pe care putem să-l aducem noi înșine în munca pe care o desfășurăm, în mediul social din care facem parte, și să ne concentrăm mai puțin pe așteptări (la ce ar putea face societatea civilă pentru noi).

Simona C., 39 ani, jurist

Speranța din fapte

Astăzi, de 1 ianuarie, alături de peste 200 de tineri, am urcat pe Dealul Crucii la Putna pentru a aprinde din torțe numărul 100 – anii care au trecut de la Marea Unire. Și am realizat că undeva există speranță... Speranță că țara asta se poate așeza pe fâgașul firesc. Speranță că noi, oamenii, putem să reaprindem dragostea de neam. Speranță că a noastră credință ortodoxă nu va pieri.

Ilinca I., 23 ani, Comunicare

Concursul „Cultură și spiritualitate românească”

În perioada 10–12 mai 2018, s-a desfășurat la Mănăstirea Putna a VIII-a ediție națională a concursului interdisciplinar de Limba și literatura română și Religie, pentru elevii din clasele V–VIII, „Cultură și spiritualitate românească”.

Bucuria vârstei, inocența, entuziasmul, prietenia, „parfumul cu vibrații” de istorie, sacru și binecuvântare al acestui loc nu pot fi cuantificate matematic într-o notă și într-o ierarhie, absolut obligatorii într-o competiție, dar ele rămân ca argument al reușitei voastre. Păstrați totul în suflet, căci va fi o treaptă pe care vă veți înălța nebănuit!

Dincolo de un punctaj obținut la finalul competiției, rămâne succesul vostru de a fi reprezentanții unei generații pentru care identitatea românească înseamnă cultură și spiritualitate... Bucurați-vă că, astfel, definiți spațiul mioritic cu ale sale „doină, plai și dor” și una dintre vârstele culturii românești!

Manuela-Delia Anghel, Inspector General,
Ministerul Educației Naționale

Îmbinarea celor două discipline presupune cunoașterea de sine, împletirea talentului și a harului dobândit cu cercetarea tezaurului literar și de credință al neamului. Am rămas convinsă că, în ciuda ușoarelor temeri sau a spiritului ușor tensionat, fiecare își deschide propria cale luminată de adevăr, de înzestrare divină, de cultură, și că adevărata încununare nu este reprezentată de premii, de punctaje, ci de împlinirea sufletească. Căci calda primire aparte, liniștea diafană a Mănăstirii Putna, m-au determinat să mă întorc cu speranță, cu bucurie, împăcată, nu doar cu felicitările celorlalți participanți, care m-au impresionat prin virtuți, prin setea de cunoaștere...

Maria-Teodora Pitrop,
câștigătoarea Marelui Premiu

Colocviile Putnei

Ediția a XX-a a Simpozionului internațional de istorie *Colocviile Putnei* s-a desfășurat la Mănăstirile Putna și Dragomirna în perioada 30 august – 2 septembrie 2017. Mănăstirea Dragomirna a dorit să-l cinstească astfel pe domnul martir Miron Barnovschi, unul dintre marii ei ctitori. Datorită vieții de sfințenie, domnul și contemporanul său, Mitropolitul Anastasie Crimca, un alt ctitor al Dragomirnei, sunt propuși pentru canonizare.

În deschidere au fost prezentate volumele: „De veghe în casa Măriei Sale. File de pateric de la Mănăstirea Putna”, albumul „Sfânta Mănăstire Putna”, ediția a doua, apărut în limbile română și engleză, și albumul „Tezaurul Mănăstirii Putna. Broderii și țesături”. Profesorul Ștefan S. Gorovei a prezentat ultimele două numere ale revistei *Analele Putnei*, precum și studiul regretatului istoric al artei Dumitru Nastase, „Prinosul românesc adus Sfântului Munte și valoarea lui simbolică”. Ultima apariție editorială prezentată a fost monografia „Mănăstirea Dragomirna. Amintirile unui loc de memorie”, a istoricului Ștefan S. Gorovei.

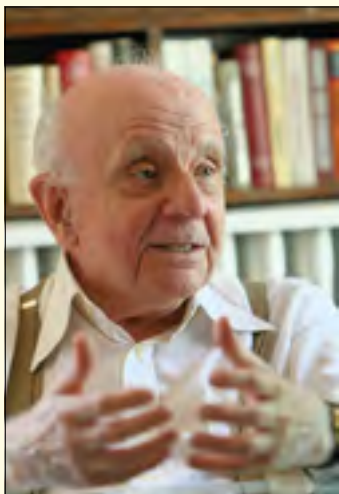
Ediția a fost bogată în comunicări, 36 la număr, acoperind domenii variate de interes. Astfel, Daniel Ursprung, de la Universitatea din Viena, a explicat contextul în care sunt tipărite la Nürnberg, începând cu 1488, mai multe ediții cu povești despre Vlad Țepeș – Dracula: *Propaganda și popularizarea: povestirile despre Vlad Țepeș în contextul anului 1488*. Claudia Rapp, profesor la Universitatea din Viena, membru al Academiei de Științe a Austriei

și membru corespondent al Academiei Britanice, a prezentat personalitatea și activitatea unui important personaj din renașterea greacă, Chesarie Dapontes, care a publicat mai multe cărți în limba greacă la tipografiile din țările române.

În comunicarea *Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Arhiepiscopia de Ohrida*, Ștefan S. Gorovei a demontat ipoteza că Mitropolia Moldovei ar fi fost subordonată celei de la Ohrida.

Alte comunicări au tratat despre: frescele exterioare ale bisericii din Arbore, concluzia doamnei Elena Firea sprijinind pictarea exterioară a bisericilor încă din vremea lui Ștefan cel Mare; autenticitatea pisaniei cu stemă de la intrarea în Mănăstirea Putna, argumentată de monahul Alexie Cojocaru; caracteristicile arhitecturii eclesiastice din vremea lui Ștefan cel Mare, prezentată de reputatul arheolog Voica Maria Pușcașu; fratele ctitorului Mănăstirii Coșula, pictat în biserica mănăstirii, analiza doamnei Maria Magdalena Székely contribuind la cunoașterea istoriei acestui locaș; gestul domnului Miron Barnovschi de a dăruii țarului rus o parte din moaștele Sfântului Iacob Persul, analizat de doamna Vera Tchentsova de la Paris.

În ultima zi a Colocviului, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Pimen a oficiat slujba de reînhumare, în apropiere de biserica de lemn ctitorită de Dragoș I, aflată acum în cimitirul satului Putna, a rămășițelor pământești ale profesorului Dumitru Nastase, trecut la Domnul în 19 aprilie 2013, la Atena. ■

Șerban Papacostea

1928–2018

Istoricul Șerban Papacostea a fost descendent al familiei de origine aromână Gușu Papacostea, întemeietorul primei școli românești din

Macedonia. S-a format în preajma unor personalități ca Regina Maria, mareșalul Al. Averescu, Gh. Brătianu, iar în timpul regimului comunist a fost închis la Canal.

Considerat unul dintre cei mai mari istorici români, a abordat teme ca: geneza statelor românești în sec. XIV, poziția internațională a Țărilor Române în sec. XV în funcție de rivalitatea marilor puteri vecine, cu privire

specială asupra domniei lui Ștefan cel Mare, istoria bazinului pontic în vremea hegemoniilor venețiană și genoveză.

A fost unul dintre colaboratorii apropiați ai Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare”, participând la mai multe ediții ale „Colocviilor Putnei”.

Regele Mihai

Eram în Piața Romană când megafoanele au transmis știrea abdicării Regelui. Când am auzit, am simțit o ruptură interioară. Parcă organismul meu mi-a spus. Regele era ultimul reazem, chiar și doar formal, al rezistenței față de presiunea sovieto-comunistă.

Neagu Djuvara

1916–2018

După ce la 12 ani a plecat la Paris, unde a studiat istoria și dreptul, a revenit în țară în 1940, a participat la campania din Basarabia și a fost rănit aproape de Odessa. „Eram cetățean român și părinții mă crescuseră în cultul datoriei pentru țară. În acea vreme nici nu-ți trecea prin minte să emigrezi. Era o chestiune de onoare să nu-ți renegi patria.”

Intră în diplomație și este trimis la Stockholm chiar pe 23 august 1944. A rămas în exil, dar a revenit în România în 1990. „Eu, dacă m-am întors, e totuși dintr-o dragoste profundă pentru această nație cu toate cusururile ei, dar și cu părțile foarte speciale, pe care nu le găsești în Occident – e un fel de omenie specială, de gentilețe a oamenilor care nu te-au cunoscut, dar îți deschid ușa; viața la noi e plăcută și prietenoasă.”

Istoric și autor a 20 de cărți, a fost Președinte de onoare al Institutului Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta” din Iași.

Basarabia

Păstrez convingerea că, mai curând sau mai târziu, această anomalie – care este tăierea unei provincii în care sunt peste 70% români – va fi înlăturată. Ne aflăm într-o situație nefirească, similară cu aceea a Germaniei de Răsărit, și nu văd de ce am fi împiedicați să realizăm din nou unirea.

Simpozionul „Pater et Filius”

La Mănăstirea Putna a avut loc, în perioada 24–27 august 2017, a XI-a ediție a simpozionului închinat Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta și Acad. Dan Hăulică, cu tema „Pater et Filius. Continuitate în cultura română și europeană”. În deschiderea colocviului a avut loc slujba de Te Deum, urmată de o slujbă de pomenire a Maicii Benedicta și a Acad. Dan Hăulică.

Preambulul colocviului a fost expoziția „Retrospectivă” a pictorului Paul Gherasim. Criticul de artă Doina Mândru a vorbit despre cele trei teme principale specifice artistului: *Logosul, bolta și martiriul*. Dintre acestea, tematica Logosului se desprinde ca o preocupare fundamentală, pictorul însuși mărturisind că „în lumina Cuvântului, cuvintele în sărbătoare se îmbracă”.

Simpozionul a fost și prilejul pentru lansarea numărului 10 al „Caietelor de la Putna”, a volumului „Ion Creangă” – prima carte publicată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, apărută acum în ediție definitivă la editura „Nicodim Caligraful” a Fundației „Credință și creație”, organizatoarea evenimentului – și a CD-ului audio „În memoriam Dan Hăulică 85”, realizat de Radio Trinitas.

Într-una dintre pledoariile pentru tema „Pater et Filius”, Ion Pop a surprins legătura dintre tradiție și planul prezentului, punte temporală construită prin intermediul celor două Persoane, Tatăl și Fiul. Scriitorul Adrian Alui Gheorghe a

adus în discuție pericolul disoluției societății și al persoanei în urma relativizării întregii realități contemporane, iar Arhimandritul Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna, a vorbit despre unitatea dragostei dintre părinte și fiul duhovnicesc, după modelul unității dintre Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul.

În comunicarea „Paternitatea duhovnicească între instituție și eveniment”, protosinghelul Hrisostom Ciuciu de la Mănăstirea Putna a accentuat că „nu putem vorbi de cultură, de formare și de desăvârșire fără a vorbi de naștere, de dragostea

unui părinte”, iubirea fiind astfel izvorul veșniciei. Relația părinte duhovnicesc-ucenic a fost analizată în ședințele care au urmat și de alți vorbitori: „Părintele Sofian și viețuirea în Duhul lui Hristos” (protosinghel Teofan Popescu), „Cuviosul Serafim de Sarov și ucenicul său Motovilov – model de comuniune între monahi și mireni” (Raluca Naclad).

Paul Gherasim, *Logos*

Ștefan Afloroaei a analizat, în lucrarea „Discipolat și tradiție. Cazul filosofiei românești”, mari figuri ale filosofiei românești din perspectiva relației discipol-maestru, iar profesoara Lucia Cifor a propus „O lectură eminesciană a trecutului cultural românesc” în jurul momentului „Epigonii”. Momentul apărării dascălului Aron Pumnul de către ucenicul său, Eminescu, a fost surprins și de Alexandrina Cernov din Cernăuți în lucrarea „Începuturile istoriografiei literaturii române în Bucovina. Aron Pumnul și continuatorii lui”.

Însemnătatea legăturii dintre tată și fiu și importanța modelului în viața unui tânăr în formare au fost subliniate în mai multe comunicări: „Fiice, fii de preoți în literatura română” (Lucian Vasiliu), „Tată și fiu – înțipăriri, ecouri, reîntâlniri” (Matei Lăzărescu), „Cantemir: din tată-n fiu” (Ștefan Lemny).

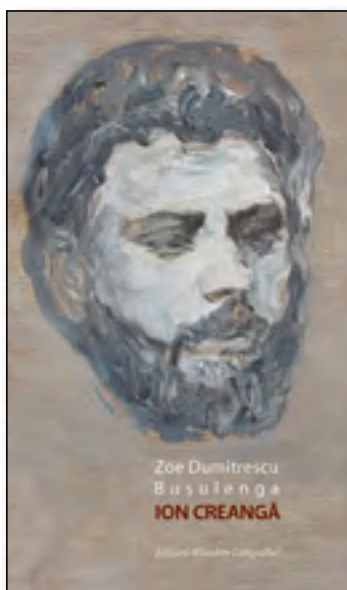
Ion Pop a analizat excesele avangardiștilor de la începutul secolului al XX-lea, date de dorința de a șterge tot trecutul, sub deviza formulată de Ilarie Voronca: „Lumea trebuie reinventată”.

Nicolae Dergaci din Chișinău a prezentat în câteva cuvinte cartea „Dulce-amar. Povestea unui refugiat din Cernăuți” de Sergiu Flondor, un vlăstar al mării familii Flondor,

refugiat în România, iar Theodor Codreanu a vorbit despre înțelegerea lui Vintilă Horia asupra lui Mihai Eminescu: „poetul adânc pătruns de setea formelor perfecte”, prilej pentru a considera că modernitatea operei eminesciene a fost descoperită abia în contemporaneitate.

În ultima zi a simpozionului au fost vizitate mai multe locuri din regiunea Cernăuți, pentru a înțelege mai bine trecutul românilor nord-bucovineni și, mai ales, prezentul lor: Cetatea Hotinului, casa lui Aron Pumnul, școala unde a învățat Eminescu, fostul sediu al Mitropoliei Cernăuților – în prezent Universitatea din Cernăuți, partea românească a cimitirului din Cernăuți, cu mormintele multor ierarhi, membri ai Academiei Române și personalități românești de excepție din veacurile XIX–XX. Aceste locuri, unde se află o parte din rădăcinile românilor, sunt ieșite din atenția contemporanilor, lipsindu-ne, astfel, de capacitatea lor formatoare.

Comunicările și discuțiile, ca și observațiile din vizita la Cernăuți, au arătat că actualizarea rădăcinilor este fundamentul unei rodnice dezvoltări. De aceea, este strict necesară continuarea binelui din trecut, ca o temelie firească a binelui din viitor. ■

Sinaxa monahală a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei

Mănăstirea Putna a găzduit, în 20 și 21 septembrie 2017, Sinaxa monahală mitropolitană a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, cu tema „Mărturisitorii din închisorile comuniste. Modele de mărturie creștină pentru monahii de astăzi”.

Sinaxa a fost condusă de Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, alături de care s-au aflat membrii Sinodului Mitropolitan, Înaltpreasfințitul Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, Înaltpreasfințitul Ioachim, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului, și Preasfințitul Damaschin, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, stareții și starețele din Mitropolia Moldovei și Bucovinei.

După deschiderea lucrărilor, în cadrul căreia Înaltpreasfințitul Teofan a rostit un cuvânt de introducere la tema sinaxei, au fost prezentate mai multe referate pe tema întâlnirii. În a doua zi a lucrărilor, după participarea la Utrenie și Sfânta Liturghie, s-au purtat discuții despre viața monahală din cadrul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

Nu toți cei prizoniți au avut o atitudine curajoasă în închisoare sau chiar în libertate; aceștia, după cum observa cineva, nici nu își doreau să își amintească cele petrecute sau dacă erau, totuși, întrebați, își arătau dezgustul și ranchiuna față de prizonitori. La adevărații mărturisitori, însă, există o adevărată bucurie, o nostalgie a celor petrecute, care se transmite și auditoriului sau cititorului. Harul dumnezeiesc care i-a întărit în acele grele încercări izvorăște din nou în ei și strălucește mai departe asupra celor care le poartă respect și evlavie...

Am putut vedea în scrierile fericiților prizoniți pentru dreptate o înclinație către monahism, trăire mistică, chiar dacă nu erau monahi; aceasta, datorită experienței morții iminente, acceptate pentru Hristos sau aproapele, ani îndelungați, împletită cu rugăciunea plină de nădejde. Iată un exercițiu al minții de real folos pentru monahi.

Arhimandrit Arsenie Popa, starețul Mănăstirii Sihăstria, „Experiența suferinței ca mijloc de sporire duhovnicească la mărturisitorii Ortodoxiei”

Practicarea Rugăciunii lui Iisus în temnițe n-a fost doar o lucrare de suprafață sau o îndeletnicire mecanică, ci o descoperire adevărată a adâncurilor ființei omenești, a minții și a inimii, unde s-a dat un război crâncen cu duhul întunericii...

Preocuparea pentru curățirea de patimi și dobândirea trezviei și a pocăinței a modelat pe nesimțite sufletele aflate între zidurile suferinței, unindu-le într-o împlinire a aceluiasi rost: dobândirea Duhului Sfânt...

Multe au fost darurile pe care le-au primit pătimitorii din temnițe, dar multe au fost și încercările prin care Dumnezeu i-a trecut. Poate că minunea cea mai mare a pătimirii lor rămâne lucrarea tainică a Duhului Sfânt, care a izbutit să preschimbe temnița în rai și să-i facă pe cei mai mulți dintre ei, după eliberare, să le fie dor de închisoare...

Ambele căi – pătimirea în temnițe și viața monahală – sunt chipuri de purtare a Crucii. Sfântul Grigorie Palama spune că ridicarea Crucii lui Hristos înseamnă, în vreme de prigoană, mucenicia, iar în vreme de pace, păzirea poruncilor, prin strădania de a depăși iubirea de sine și de a dobândi iubirea de Dumnezeu și de oameni.

Monahia Evloghia Chirvase, stareța Mănăstirii Diaconești,
„Isihasm după gratii”

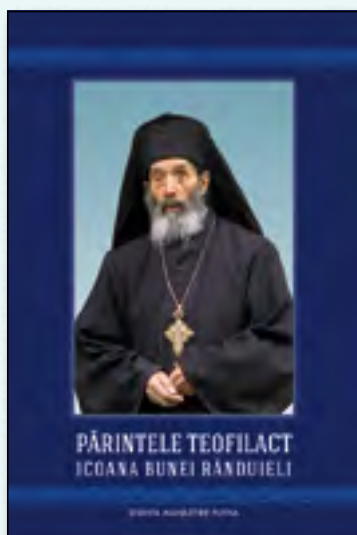
Indiferent dacă au fost închiși pentru credință sau pentru o concepție politică ori socială, prin har au ajuns la viața în Hristos trăită în martiriul pe care l-au primit cu smerenie. Iar simțirea lor mucenicească a strălucit tuturor. În general,

lupta acestor mărturisitori ai lui Hristos Cel nevăzut, cu cei care i-au torturat în chip văzut, este chipul încercărilor nevăzute pe care le înfruntă și monahul. Au biruit prin răbdare, jertfire, smerenie, neîndreptățire, nejudecată, iertare.

La acestea, mai ales noi, monahii, trebuie să adăugăm ceea ce ne este esențial, și anume dorul după Dumnezeu, care ne-a și dat putere să pășim lumea. Trebuie să îndrăznim mai mult, și să ne dorim și mai mult...

Mărturisitorii din temnițele comuniste așa au făcut. Au înțeles că ei suferă pentru ca ceilalți să se poată bucura de adevărata libertate. Ei nu s-au lăsat cuprinși de răul acelor zile; să nu ne lăsam cuprinși nici noi de răul de azi. Căci răul este același: iubirea de putere, iubirea de materie, iubirea de slavă – iubirea de sine în diferite forme. Arhimandrit Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna,
„Mărturisitorii din timpul comunismului. Temelie pentru Biserică și modele pentru monahi”

Cu prilejul sinaxei a fost publicat volumul „Părintele Teofilact, Icoana bunei rânduieli”, care înmănunchează cuvinte ale Părintelui Arhidiacon Teofilact Ciobîcă, viețuitor timp de decenii al Mănăstirii Putna, care a trecut la cele veșnice la 20 aprilie 2010.

„Viața noastră este un dar al lui Dumnezeu, ca prin ea să aducem roadă multă, fapte bineplăcute lui Dumnezeu și oamenilor. Monahul este un om născut din nou, pășind neîncetat pe drumul virtuții, plin de credință și nădejde în Dumnezeu, îmbrăcat în smerenie și ascultare, ostenind statornic în rugăciune și muncă, plin de iubire față de oameni, din care izvorăște slujirea sa jertfelnică.”

„Monahul vrea să-și dovedească ascultarea sa de Dumnezeu prin ascultarea de un duhovnic sau stareț. Ascultarea stă la baza vieții monastice și din ea se naște smerenia, temelia tuturor virtuților.”

In memoriam Mihai Moroșan

Pe domnul Mihai Moroșan și pe fratele său, domnul Gavriil Moroșan, i-a ales Dumnezeu pentru a înveșmânta Mănăstirea Putna în podoaba picturii, de care biserica voievodală fusese lipsită timp de 350 de ani. Cu câteva decenii înainte, tot ei fuseseră aleși să împodobească cu pictură paraclisul mănăstirii.

Trecând la Hristos Domnul pe 12 iunie 2018, în memoria părinților rămâne chipul mereu vesel al domnului Mihai Moroșan, pomenit alături de cei care și-au înscris numele de-a lungul veacurilor în rândul iubitorilor și citorilor mănăstirii.

Binecuvântați sunt cei care iubesc podoaba casei lui Dumnezeu și pomenirea lor din neam în neam! Maica Domnului, sfinții și îngerii pe care cu atâta drag i-a pictat în zeci de biserici

din întreaga lume să îi ducă sufletul la Hristos și să îl odihnească în Împărăția Preasfintei Treimi, Dumnezeu nostru! ■

Părintele Placide Deseille 1926–2018

În perioada 14–16 aprilie, doi monahi de la mănăstirea Sfântul Antonie cel Mare din Vercors, Franța, au vizitat Mănăstirea Putna. Cu această ocazie, ei au vorbit despre Părintele lor duhovnicesc, Arhimandritul Placide Deseille, întemeietorul mănăstirii franceze, care a trecut la cele veșnice pe 7 ianuarie 2018, la vârsta de 91 de ani.

Mănăstirea Sfântul Antonie cel Mare a fost fondată la 14 septembrie 1978 de Părintele Placide Deseille. El a fost mai întâi călugăr catolic, apoi a devenit și profesor de patrologie. În căutarea sa după Dumnezeu a încercat să se apropie tot mai mult de adevăr.

România a avut un loc fundamental în devenirea duhovnicească a Părintelui nostru. Tot ceea ce el ne-a transmis era plin de experiența pe care Părintele Placide a avut-o în România.

În anii '70, împreună cu un alt monah catolic, au început să viziteze România pentru a putea să înțeleagă mai bine tradiția răsăriteană. La puțină vreme după aceea au devenit ortodocși și au înțeles că aici este viața lor. Acest lucru îl datorează României, Părintelui Cleopa, Părintelui Stăniloae, Patriarhului Justinian. Cum România era încă sub jugul comunist, nu a putut să rămână într-o mănăstire românească. Părintele Placide avea gândul că, pentru a deveni călugăr ortodox, trebuie să viețuiești într-o mănăstire cu tradiție ortodoxă. Și pentru că nu s-a putut în România, s-a îndreptat spre Grecia.

În Athos l-a întâlnit pe Părintele Emilianos de la Mănăstirea Simonos Petras, care l-a înțeles și l-a primit imediat. Apoi a fost trimis în Franța pentru a întemeia un metoc dependent de mănăstirea Simonos Petras, actuala mănăstire Sfântul Antonie.

Pe Părintele Placide îl putem caracteriza în mai multe moduri: profesor, teolog, părinte duhovnicesc, dar în primul rând era călugăr. Întreaga viață și-a depus toată energia ca să trăiască taina monahismului în modul cel mai profund posibil.

Adesea vorbea despre ascultare. Îl cita pe Părintele Efrem Katunakiotul, care spunea că monahul nu vine în mănăstire ca să se roage, ci ca să facă ascultare. Ascultarea înseamnă renunțarea la voința proprie. Este vorba de părăsirea sinelui în efortul de a ne apropia mai mult de Tainele Bisericii. Dar părăsirea sinelui nu se poate face dacă ascultarea este înțeleasă în sens militar.

Noi obișnuim să ne plângem de multe lucruri care nu mergeau; aveam nevoie de lucruri precise care să ne ajute să trăim, să supraviețuim. Întotdeauna spunea să fim răbdători. Și am înțeles, în cele din urmă, că aceasta ne-a dus la trăirea unei realități profunde. În general, noi construim un program pentru viitor, avem foarte multe idei despre multe lucruri, dar răbdarea ne ajută să trăim momentul prezent, în rugăciune și în ascultare. Dându-ne acest sfat, Părintele Placide ne ajuta să ne deschidem ochii pentru a vedea prezența lui Dumnezeu în obișnuitul vieții noastre, în toate momentele zilei. ■

Portalul Memorial Golgota Neamului – „Fântâna Albă”

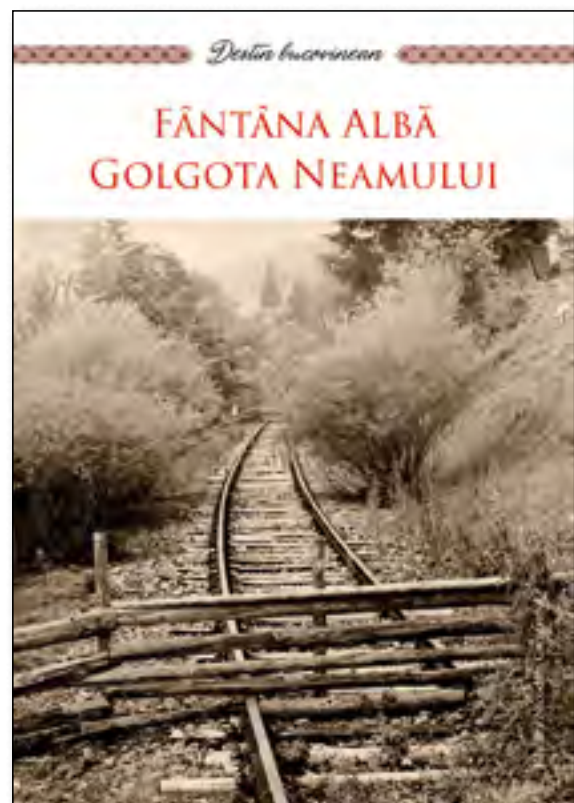
Portalul este închinat jertfei românilor de pretutindeni și din toate timpurile pentru libertate, independență și demnitate națională și, în mod special, românilor care au fost uciși în Masacrul de la Fântâna Albă, din nordul Bucovinei, la 1 aprilie 1941, pentru vina de a-și fi iubit neamul, credința și patria. El a fost sfințit pe 2 iulie 2018, de sărbătoarea Sfântului Ștefan cel Mare, ca parte a manifestărilor dedicate Centenarului Marii Uniri.

În urma unui protocol adițional secret al Pactului Ribbentrop-Molotov din 1939 dintre Germania nazistă și Uniunea Sovietică, în 28 iunie 1940, URSS a ocupat Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herța. S-a pierdut atunci aproape o treime din teritoriul țării. În perioada următoare, mulți români din aceste teritorii au încercat să treacă granița în România, majoritatea fiind uciși în drumul spre libertate. Cele mai mari și mai cunoscute masacre au avut loc la Lunca, 6-7 februarie 1941 – circa 600 de români uciși, și la Fântâna Albă, 1 aprilie 1941 – circa 3.000 de români uciși.

În 2011, ziua de 1 aprilie a fost declarată prin lege „Ziua națională de cinstire a memoriei românilor – victime ale masacrelor de la Fântâna Albă și alte zone, ale deportărilor, ale foametei și altor forme de represiune organizate de regimul totalitar sovietic în ținutul Herța, nordul Bucovinei și întreaga Basarabie”. În același an, Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, în colaborare cu Stăreția Mănăstirii Putna, a ridicat pe aleea de intrare în mănăstire o troiță de lemn închinată românilor care au murit la Fântâna Albă, realizându-se astfel un spațiu memorial.

Având în vedere dorința din ce în ce mai mare a românilor de a avea un loc unde să poată fi cinstiți acești eroi și pentru că poiana de la Fântâna Albă este greu accesibilă, fiind dincolo de graniță, în Ucraina, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților,

spațiul memorial a fost reamenajat ca Portal Memorial Golgota Neamului – „Fântâna Albă”. Ansamblul este sculptat în piatră de Podeni și de Vratza și cuprinde o poartă monumentală, o troiță de piatră, spații pentru depunerea de flori și aprinderea de lumânări, inscripții cu numele satelor de unde au pornit spre România cei uciși atunci și o cișmea. Poarta este trecerea; troița marchează locul jertfei și, așezată înaintea porții, arată că cei uciși au căzut în fața locului de trecere în România cea iubită, iar cișmeaua este simbolul vieții care izvorăște din jertfa lor. ■

Cartea de mărturie despre Masacrul de la Fântâna Albă apărută cu prilejul sfințirii portalului